

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

EUROSISTĒMA

Tautsaimniecības Biļetens

4 / 2017

Saturs

Tautsaimniecības un monetārās norises	2
Kopskats	2
1. Ārējā vide	5
2. Finanšu norises	10
3. Saimnieciskā darbība	15
4. Cenas un izmaksas	21
5. Nauda un kredītu atlikumi	26
6. Fiskālās norises	33
Ielikumi	36
1. Globālo risku jaunāko norišu novērtējums	36
2. ECB uzņēmumu sektora aktīvu iegādes programma: tās īstenošana un ietekme	40
3. Likviditāte un monetārās politikas operācijas (2017. gada 25. janvāris–2. maijs)	46
4. Euro zonas tekošā konta bilances jaunākās norises	51
5. Privātā sektora parāda līmenis un aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšana euro zonas valstīs	56
6. Kuri sektori pārdeva Eurosistēmas iegādātos valdības vērtspapīrus?	62
7. Konkrētām valstīm 2017. gada Eiropas semestra ietvaros adresētie fiskālo politiku ieteikumi	66
8. Fiskālais pakts: Komisijas pārskats un turpmākie pasākumi	70
Raksts	
1. <i>Domestic and global drivers of inflation in the euro area</i> (Iekšzemes un globālie inflācijas noteicējfaktori euro zonā) ¹	
Statistika	S1

¹ Raksts pieejams šā izdevuma angļu valodas versijā ECB interneta vietnē.

Tautsaimniecības un monetārās norises

Kopskats

ECB Padome 2017. gada 8. jūnija sanāksmē, kurā tika apspriesti monetārās politikas jautājumi, secināja, ka joprojām nepieciešams ļoti būtiskā apjomā saglabāt stimulējošās monetārās politikas pasākumus, lai pastiprinātu pamatinflācijas spiedienu un veicinātu kopējās inflācijas kāpumu vidējā termiņā. Informācija, kas pieejama kopš iepriekšējās monetārās politikas sanāksmes aprīļa beigās, apstiprina, ka euro zonas tautsaimniecības izaugsme pastiprinājusies, un paredzams, ka tās temps būs nedaudz straujāks par iepriekš gaidīto. Padome uzskata, ka izaugsmes perspektīvu apdraudošie riski tagad kopumā ir līdzsvaroti. Šādos apstākļos ārkārtīgi nelabvēlīgo cenu stabilitātes perspektīvas scenāriju īstenošanās kļuvusi arvien mazāk ticama, īpaši tāpēc, ka deflācijas riski kopumā izzuduši. Tādējādi Padome nolēma perspektīvas norādēs attiecībā uz procentu likmēm atteikties no atsauces uz zemākām procentu likmēm. Vienlaikus tautsaimniecības izaugsme pagaidām neatspoguļojas spēcīgākā inflācijas dinamikā. Pašlaik pamatinflācijas rādītāji joprojām ir pieticīgi un nav vērojama pārliecinoša kāpuma tendence. Tāpēc ļoti būtiskā apjomā īstenotie stimulējošie monetārās politikas pasākumi vēl arvien ir atbilstoši.

Padomes 2017. gada 8. jūnija sanāksmē veiktais tautsaimniecības un monetārais novērtējums

ECB monetārās politikas pasākumi joprojām saglabā ļoti labvēlīgus finansēšanas nosacījumus, kas nepieciešami, lai vidējā termiņā nodrošinātu ilgtspējīgu inflācijas rādītāju atbilstību līmenim, kas zemāks par 2%, bet tuvu tam. Par to liecina ilgstoši ļoti zemās banku procentu likmes. Kopš 2014. gada jūnija īstenoto monetārās politikas pasākumu ietekme arī joprojām veicina būtisku uzņēmumu un mājsaimniecību aizņemšanās nosacījumu uzlabošanu, labāku finansējuma pieejamību (īpaši mazajiem un vidējiem uzņēmumiem), tādējādi veicinot kredītu plūsmas euro zonā. Joprojām vērojams stabils plašās naudas pieaugums, un turpinās kopš 2014. gada sākuma vērotā privātajam sektoram izsniegto aizdevumu atlikuma kāpuma tempa atjaunošanās.

Pašreizējā tautsaimniecības izaugsme euro zonā kļūst arvien noturīgāka, un tā paplašinājusies, aptvērusi vairāk nozaru un valstu. Euro zonas reālais IKP 2017. gada 1. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni palielinājās par 0.6% (2016. gada 4. ceturksnī – par 0.5%). Īstermiņa rādītāji, piemēram, apsekojumi, joprojām liecina, ka tuvākajā laikā būs vērojams stabils kāpuma temps. ECB monetārās politikas pasākumu ietekme veicinājusi arī aizņemto līdzekļu īpatsvara mazināšanos, un tai būtu jāturpina stimulēt iekšzemes pieprasījumu. Ļoti labvēlīgie finansēšanas nosacījumi un uzņēmumu pelnītspējas uzlabošanās īpaši turpina veicināt ieguldījumu atjaunošanos. Nodarbinātības pieaugums, ko labvēlīgi

ietekmējušas arī agrāk veiktās darba tirgus reformas, veicina reāli rīcībā esošo ienākumu un privātā patēriņa kāpumu.

Aktivitātes pieaugumu euro zonā joprojām veicina noturīga globālā atveseļošanās. Pasaules tirdzniecības izaugsme pēdējos mēnešos būtiski pastiprinājusies – papildus citiem faktoriem to veicinājuši atveseļošanās procesi jaunajās tirgus ekonomikas valstīs. Tomēr euro zonas tautsaimniecības izaugsmes perspektīvu joprojām ierobežo lēnais strukturālo reformu īstenošanas temps (īpaši preču tirgos) un vairākos sektoros, neraugoties uz notiekošajiem uzlabojumiem, vēl arvien nepieciešamās bilances korekcijas.

ECB speciālistu 2017. gada jūnija makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai, kas tika pabeigtas maija beigās un atkarīgas no visu ECB monetārās politikas pasākumu pilnīgas īstenošanas, paredz reālā IKP gada kāpumu par 1.9% 2017. gadā, 1.8% 2018. gadā un 1.7% 2019. gadā. Salīdzinājumā ar ECB speciālistu 2017. gada marta makroekonomiskajām iespēju aplēsēm aplēšu periodā reālā IKP pieauguma perspektīva koriģēta un paaugstināta. Euro zonas izaugsmes perspektīvu apdraudošie riski uzskatāmi par kopumā līdzsvarotiem. No vienas puses, pašreizējais pozitīvais cikliskais temps palielina iespējas panākt straujāku, nekā gaidīts, tautsaimniecības uzplaukumu. No otras puses, joprojām pastāv pārsvarā ar globāliem faktoriem saistīti lejupvērsti riski.

Saskaņā ar Eurostat ātro aplēsi euro zonas SPCI gada inflācija maijā bija 1.4% (aprīlī un martā – attiecīgi 1.9% un 1.5%). Kā jau gaidīts, neseno inflācijas līmeņa svārstīgumu pamatā noteica enerģijas cenas un īslaicīgais pakalpojumu cenu kāpums Lieldienu periodā. Atspoguļojot neseno naftas cenu kritumu, globālā kopējā inflācija stabilizējusies. Pamatojoties uz pašreizējām biržā tirgoto naftas nākotnes līgumu cenām, gaidāms, ka kopējā inflācija euro zonā nākamajos mēnešos, visticamāk, saglabāsies pēdējā laikā novērotajā līmenī.

Pamatinflācijas rādītāji joprojām ir zemi un pagaidām vēl neliecina par pārliecinošu tempa kāpumu, jo neizmantotie resursi vēl arvien neļauj celt iekšzemes cenas un darba samaksu. Paredzams, ka vidējā termiņā pamatinflācija palielināsies tikai pakāpeniski un to veicinās ECB monetārās politikas pasākumi, turpmāka tautsaimniecības izaugsme un atbilstoša pakāpeniska neizmantoto resursu apjoma mazināšanās.

Eurosistēmas speciālistu 2017. gada jūnija makroekonomiskajās iespēju aplēsēs euro zonai prognozētā SPCI gada inflācija 2017., 2018. un 2019. gadā ir attiecīgi 1.5%, 1.3% un 1.6%. Salīdzinājumā ar ECB speciālistu 2017. gada marta makroekonomiskajām iespēju aplēsēm SPCI kopējās inflācijas prognozes tika koriģētas un pazeminātas, galvenokārt atspoguļojot zemākas naftas cenas.

Paredzams, ka euro zonas budžeta deficīts iespēju aplēšu periodā (2017.–2019. gadā) turpinās samazināties galvenokārt saistībā ar ciklisko nosacījumu uzlabošanu un procentu maksājumu sarukumu. Gaidāms, ka euro zonas kopējā fiskālā nostāja 2017.–2019. gadā kopumā būs neitrāla. Lai gan euro zonas valstu valdības parāda attiecības pret IKP rādītājs joprojām ir augsts, paredzams, ka tas turpinās samazināties. Valstīs ar augstu valsts parāda līmeni papildu konsolidācijas

pasākumi palīdzētu nodrošināt parāda attiecības pret IKP rādītāja stabilitu samazināšanos.

Monetārās politikas lēmumi

Pamatojoties uz regulāro tautsaimniecības un monetāro analīzi, Padome apstiprināja, ka nepieciešams ļoti būtiskā apjomā saglabāt stimulējošās monetārās politikas pasākumus, lai nodrošinātu stabilu inflācijas atgriešanos līmenī, kas zemāks par 2%, bet tuvu tam. Padome nolēma nemainīt galvenās ECB procentu likmes un paredz, ka tās ilgāku laiku un daudz ilgāk par neto aktīvu iegāžu periodu saglabāsies pašreizējā līmenī. Attiecībā uz nestandarta monetārās politikas pasākumiem Padome apstiprināja, ka aktīvu iegādes programmas (AIP) ietvaros plānots veikt neto aktīvu iegādes ar pašreizējo mēneša apjomu 60 mljrd. euro līdz 2017. gada decembra beigām vai, ja nepieciešams, ilgāk, bet jebkurā gadījumā līdz brīdim, kad Padome būs pārliecinājusies, ka vērojama noturīga inflācijas līmeņa korekcija atbilstoši tās inflācijas mērķim. Neto iegādes tiks veiktas vienlaikus ar AIP ietvaros iegādāto vērtspapīru pamatsummas reinvestēšanu, pienākot šo vērtspapīru dzēšanas termiņam. Turklāt, ja perspektīva kļūst mazāk labvēlīga vai finansiālie nosacījumi neatbildīs turpmākai virzībai uz noturīgu inflācijas līmeņa korekciju, Padome apstiprināja, ka tā ir gatava paplašināt AIP apjomu un/vai ilgumu.

1. Ārējā vide

Neraugoties uz globālā IKP izaugsmes īslaicīgu lejupslīdi 2017. gada 1. ceturksnī, globālās aktivitātes pieaugums gada pirmajos mēnešos joprojām bija ilgtspējīgs. Pasaules tirdzniecības dinamika ievērojami uzlabojās, un to galvenokārt noteica tirdzniecības paplašināšanās jaunajās tirgus ekonomikas valstīs. Globālā kopējā inflācija pēdējos mēnešos stabilizējusies, samazinoties izejvielu cenu iepriekšējā kāpuma ietekmei. Tomēr pēdējās nedēļās naftas cenas pazeminājās, un tam īstermiņā vajadzētu mazināt pasaules inflācijas līmeni.

Globālā ekonomiskā aktivitāte un tirdzniecība

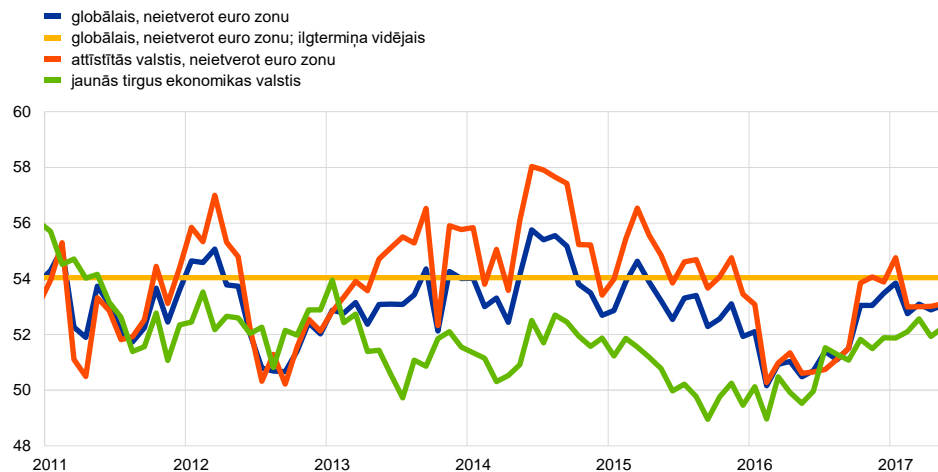
Neraugoties uz globālā IKP izaugsmes īslaicīgu lejupslīdi 2017. gada 1. ceturksnī, globālās aktivitātes pieaugums gada sākumā joprojām bija ilgtspējīgs. IKP izaugsme ASV salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni saruka līdz 0.3%, galvenokārt atspoguļojot mazākus patēriņa izdevumus un krājumos veikto ieguldījumu būtisku samazinājumu. Arī Apvienotajā Karalistē IKP izaugsme palēninājās, jo inflācijas kāpums pēc Lielbritānijas sterliņu mārciņas vērtības krituma samazināja reālos ienākumus un mājsaimniecību tēriņus. Ķīnas IKP izaugsmes sarukums līdz 1.3% salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni bija nedaudz pretrunā ar daudz optimistiskākajiem īstermiņa rādītājiem. Savukārt gan Krievijā, gan Brazīlijā IKP izaugsme strauji atjaunojās, šajās valstīs beidzoties recesijai, bet Indijā, izzūdot naudas reformas jeb demonetizācijas sekām, aktivitātes kāpums atjaunojās.

Apsekojumu rezultāti liecina, ka tuvākajā laikā globālā izaugsme atjaunosies. Globālais apvienotais Iepirkumu vadītāju indekss (IVI), neietverot euro zonu, maijā lielākoties nemainījās, saglabājoties nedaudz zem ilgāka laika vidējā līmeņa un norādot uz ilgstošu mērenu globālās aktivitātes attīstību (sk. 1. att.). Noskaņojuma apsekojumi bijuši optimistiski, patērētāju konfidencei OECD valstīs tuvojoties pirmskrīzes līmenim un uzlabojoties arī uzņēmēju konfidencei.

1. attēls

Globālais apvienotais produkcijas izlaides IVI

(difūzijas indekss)

Avoti: *Haver Analytics* un ECB speciālistu aprēķini.

Piezīmes. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2017. gada maijā. "Ilgtermiņa vidējais" attiecas uz periodu no 1999. gada janvāra līdz 2017. gada maijam.

Situācija finanšu tirgos atbilst gaidām, ka tuvākajā laikā globālā izaugsme

uzlabosies. Pēc straujā kāpuma, kas sekoja ASV prezidenta vēlēšanām, aprīlī un maijā samazinājās pasaules vērtspapīru tirgu aktivitāte un ilgtermiņa obligāciju peļņas likmes, investoriem šauboties par jaunās ASV administrācijas spēju izpildīt politiskos solījumus. Taču pēc Francijas prezidenta vēlēšanām pasaules tirgu dinamika strauji atjaunojās. Kopumā finanšu tirgu situācija bija vispārēji noturīga un vēlēšanās izvairīties no riskiem – zema. Arī jaunajās tirgus ekonomikas valstīs (JTEV) finanšu nosacījumus pozitīvi ietekmē labākas globālās izaugsmes perspektīvas gaidas, un ir atjaunojušās kapitāla plūsmas uz JTEV.

Valstu monetārā politika joprojām ir stimulējoša. Lai gan gaidāms, ka citas lielākās centrālās bankas saglabās stimulējošas monetārās politikas nostāju, tirgos joprojām valda cerība, ka monetārās politikas stingrības paaugstināšana ASV notiks ļoti pakāpeniski. Ķīnā finanšu nosacījumi kļuvuši stingrāki, jo Ķīnas Tautas banka paaugstināja starpbanku procentu likmes, cenšoties ierobežot mazo banku un nebanku iestāžu veikto riskantāko kreditēšanu. Tomēr banku kredītu procentu etalonlikmes nefinanšu iestādēm nav mainījušās, liekot domāt, ka līdz šim ietekme uz plašāku tautsaimniecību ir mērena.

Paredzams, ka pēc atjaunošanās tuvākajā laikā globālā ekonomiskā aktivitāte

pakāpeniski paātrināsies. Attīstīto valstu perspektīva saistīta ar mērenu attīstību, ko veicinās turpmāka atbalstoša monetārā un fiskālā politika, turpinoties cikliskai atjaunotnei un pakāpeniski izzūdot ražošanas apjoma starpībai. JTEV attīstības perspektīvu nosaka noturīga izaugsme Ķīnā un Indijā, bet izejvielu eksportētājvalstīs gaidāms aktivitātes kāpums. Šo valstu atveseļošanās ir prognozētā globālā IKP izaugsmes kāpuma galvenais dzinējspēks nākamajos divos gados. Tomēr globālās attīstības temps joprojām būs lēnāks par to, kāds bija periodā pirms krīzes, un tas atbilst aplēsēm, kas liecina, ka pēdējos gados izaugsmes potenciāls ir samazinājies vairākumā attīstīto valstu un JTEV.

Gaidāms, ka aktivitāte ASV nostiprināsies. Pēc sliktiem 1. ceturkšņa rādītājiem pārējā 2017. gada daļā paredzami spēcīgi uzlabojumi, jo gan patērētāju, gan uzņēmēju noskaņojums joprojām ir augstā līmenī un labāki darba tirgus nosacījumi pakāpeniski atspoguļojas straujākā algas pieaugumā. Gaidāms, ka tautsaimniecības attīstību veicinās arī spēcīgs investīciju kāpums enerģētikas nozarē.

Apvienotajā Karalistē tuvākajā laikā gaidāms samērā neliels IKP pieaugums.

Lai gan paredzams, ka Lielbritānijas sterliņu mārciņas vērtības kritums veicinās eksportu, inflācijas kāpums negatīvi ietekmēs mājsaimniecību ienākumus un privāto patēriņu. Iespējams, ka paaugstinātā nenoteiktība attiecībā uz Apvienotās Karalistes tirdzniecības režīmu nākotnē ietekmēs arī investīcijas.

Gaidāms, ka stimulējošā politika turpinās veicināt attīstību Japānā. Stimulējošai monetārajai politikai, mazāk stingriem finansēšanas nosacījumiem un fiskālo stimulu programmai vajadzētu veicināt iekšzemes pieprasījumu, bet eksportam vajadzētu atveseļoties, uzlabojoties ārējam pieprasījumam. Tomēr algu kāpums joprojām ir neliels un slāpē privāto patēriņu, neraugoties uz dinamisku jaunu darbvietu veidošanos.

Ķīnā gaidāms, ka aktivitātes kāpuma temps joprojām būs spēcīgs un to veicinās noturīgs patēriņš un dinamiskais mājokļu tirgus. Tomēr finanšu stabilitātes risku ierobežošanai pievērstā pastiprinātā uzmanība kopš 2016. gada beigām noteikusi stingrākus finanšu nosacījumus. Paredzams, ka vidējā termiņā izaugsmes temps turpinās pakāpeniski palēnināties atbilstoši pārvaldes iestāžu vēlmei atjaunot līdzsvaru tautsaimniecībā.

Paredzams, ka Centrālās Eiropas un Austrumeiropas valstīs izaugsmi sekmēs spēcīgs patēriņš, kā arī investīcijas, ko veicinās ES struktūrfondu līdzekļi. Lai gan gaidāma pakāpeniska inflācijas līmeņa paaugstināšanās, atspoguļojot enerģijas cenu sarukuma izzūdošo ietekmi, iespējams arī reāli rīcībā esošo ienākumu kāpums, augot spriedzei darba tirgū un palielinoties algu spiedienam.

Gaidāms, ka pēc dziļās recesijas turpināsies lielo izejvielu eksportētājvalstu atveseļošanās. Iespējams, ka kopš pagājušā gada novērotā naftas cenu paaugstināšanās Krievijā kopā ar stimulējošāku monetāro politiku veicinās izaugsmi, lai gan augstas nenoteiktības, zemu reālo algu un vājas uzticēšanās apstākļos iekšzemes pieprasījums joprojām ir trausls. Gaidāms, ka aktivitāti Brazīlijā varētu pozitīvi ietekmēt uzņēmēju uzticēšanās stabilizēšanās, tirdzniecības nosacījumu uzlabošana un finansēšanas nosacījumu atvieglošana. Vienlaikus vidējā termiņa perspektīvu joprojām negatīvi ietekmē jaunas politikās nenoteiktības epizodes un fiskālās konsolidācijas nepieciešamība.

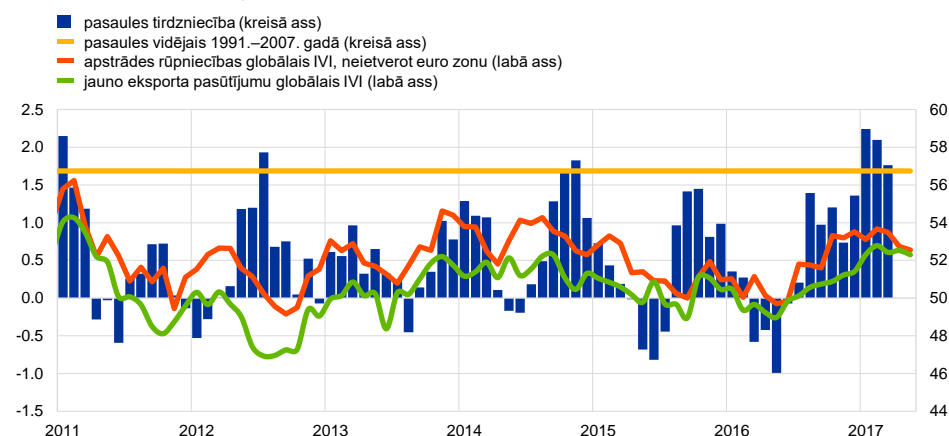
Globālās tirdzniecības dinamika pagājušā gada beigās un 2017. gada sākumā nozīmīgi uzlabojās. Pasaules preču importa apjoms 2017. gada 1. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu pieauga par 1.8% (sk. 2. att.). Pasaules tirdzniecības atveseļošanās 2016. gada 2. pusgadā un 2017. gada sākumā galvenokārt noteica JTEV panākumi, Āzijas attīstības valstīm gūstot pozitīvu stimulu no Ķīnas investīcijām, kas sekoja politikas stimulam. Apsteidzošie rādītāji liecina par joprojām stabili tirdzniecības perspektīvu tuvākajā laikā, globālajam

jauno eksporta pasūtījumu IVI maijā paaugstinoties līdz 52.3. Lai gan attīstības iespējas ietekmē dažas neskaidrības saistībā ar ASV jaunās administrācijas retoriku par tirdzniecības politiku, pasaules tirdzniecība, šķiet, turpmāk kopumā attīstīsies atbilstoši globālajai aktivitātei.

2. attēls

Pasaules preču tirdzniecība

(kreisā ass: triju mēnešu pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējiem trijiem mēnešiem;%; labā ass: difūzijas indekss)

Avoti: *Markit*, CPB un ECB aprēķini.

Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2017. gada maijā (IVI) un 2017. gada martā (tirdzniecība).

Tiek lēsts, ka kopumā globālā izaugsme 2017.–2019. gadā pakāpeniski palielināsies.

Saskaņā ar Eurosystema speciālistu 2017. gada jūnija makroekonomiskajām iespēju aplēsēm prognozēts, ka pasaules reālā IKP izaugsme, neietverot euro zonu, palielināsies no 3.2% 2016. gadā līdz 3.5% 2017. gadā un 3.8% 2018.–2019. gadā. Paredzams, ka euro zonas ārējā pieprasījuma kāpuma temps paātrināsies no 1.3% 2016. gadā līdz 3.7% 2017. gadā, bet pēc tam attiecīgi par 3.4% un 3.5% 2018. gadā un 2019. gadā. Salīdzinājumā ar 2017. gada marta iespēju aplēsēm globālā IKP izaugsme lielākoties nav koriģēta, bet euro zonas ārējā pieprasījuma pieauguma prognozē 2017. gadam veiktas augšupvērstas korekcijas, atspoguļojot spēcīgākus importa datus ap gadu miju.

Ar globālās aktivitātes pamatprognozēm saistītā nenoteiktība joprojām ir augsta, un risku līdzsvars ir lejupvērst.

Positīvi ir tas, ka, iespējams, noskaņojuma uzlabošanās, par ko liecina apsekojumi un situācija finanšu tirgos, tuvākā nākotnē veicinās straujāku aktivitātes un tirdzniecības atveseļošanu, nekā gaidīts. Galvenie lejupvērstie riski ietver tirdzniecības protekcionalisma pieaugumu; globālo finanšu nosacījumu stingrības neorganizētu paaugstināšanos, kas īpaši varētu ietekmēt ievainojamās JTEV; iespējamus traucējumus saistībā ar reformu un liberalizācijas procesu Ķīnā un politiskās un ģeopolitiskās nenoteiktības, t.sk. saistībā ar sarunām par Apvienotās Karalistes un ES nākotnes attiecībām, radītu svārstīguma potenciālu. 1. ielikumā analizēta iepriekšējā gada globālo risku attīstība.

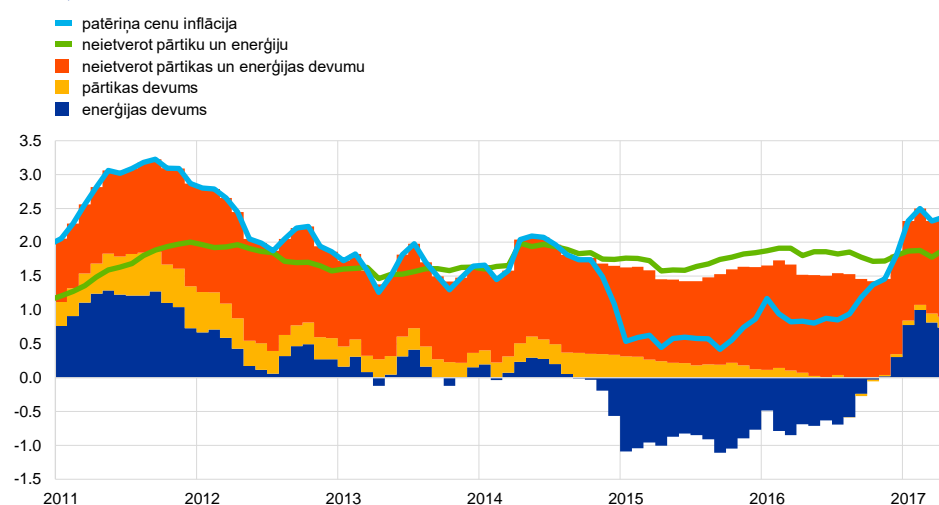
Pasaules cenu norises

Globālā patēriņa cenu inflācija stabilizējusies, sākot izzust iepriekšējā izejvielu cenu kāpuma ietekmi. Patēriņa cenu gada inflācija OECD valstu reģionā aprīlī paaugstinājās līdz 2.4% (martā – 2.3%). OECD gada inflācija, neietverot pārtiku un enerģiju, aprīlī nedaudz palielinājās (līdz 1.9%; sk. 3. att.).

3. attēls

OECD patēriņa cenu inflācija

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %; devums; procentu punktos)

Avots: OECD.

Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2017. gada aprīlī.

Izejvielu cenas nesen samazinājās. *Brent* jēlnaftas cenas kopš marta sākuma svārstījušās diapazonā 48–56 ASV dolāri par barelu. Cenu svārstības atspoguļo tirgus dalībnieku mainīgās bažas par OPEC ražošanas sašaurināšanas stratēģijas iespējamiem panākumiem joprojām lielu naftas krājumu un augošas ASV slānekļa naftas izlaidis apstākļos. Izlaidis samazināšanas pagarinājuma noteikšana vēl uz deviņiem mēnešiem, par ko OPEC un 11 ārpus OPEC esošas valstis vienojās sanāksmē 2017. gada 25. maijā, tika plaši gaidīta tirgos un ietverta cenās pirms šīs sanāksmes. Dažu dalībvalstu cerības panākt vienošanos pat par lielāku vai ilgāku samazinājumu nepiepildījās, un pēc sanāksmes cenu kritums atkal atjaunojās, tām samazinoties aptuveni par 6% ASV dolāru izteiksmē. Tālākā skatījumā nākotnes līgumu līkne norāda uz galvenokārt nemainīgām naftas cenām turpmākajos trijos gados. Nenaftas izejvielu cenas kopš marta sākuma pazeminājušās gandrīz par 8%.

Turpmāk gaidāms, ka pēc nelielas lejupslīdes tuvākajā laikā globālā inflācija lēnām paaugstināsies. Nesenajam naftas un citu izejvielu cenu samazinājumam tuvākajā laikā vajadzētu pazemināt inflācijas līmeni. Pēc tam paredzams, ka globālā līmenī lēnām sarūkošās brīvās ražošanas jaudas veicinās pamatā esošo inflāciju, bet pašreizējā naftas nākotnes līgumu līkne paredz ļoti stabilas naftas cenas aplēšu periodā, norādot uz ļoti ierobežotu enerģijas cenu ietekmi uz inflāciju.

2. Finanšu norises

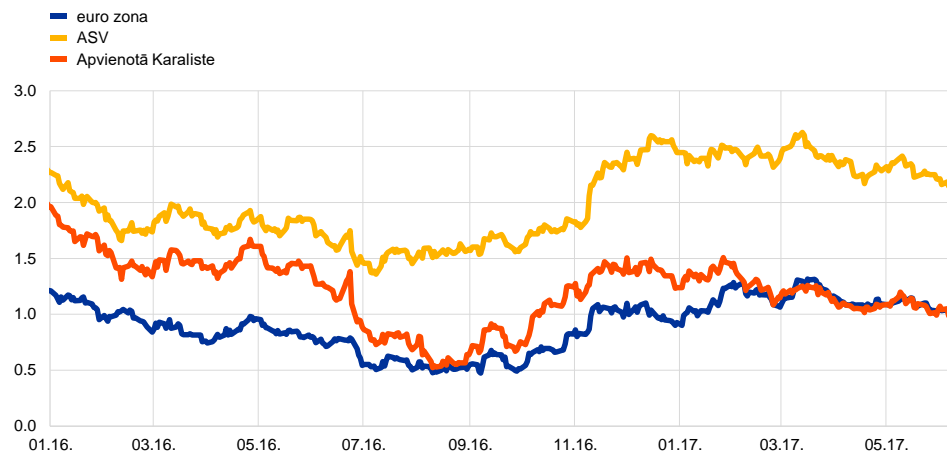
Kopš ECB Padomes marta sanāksmes, kurā tika apspriesti monetārās politikas jautājumi, euro zonas valstu valdības obligāciju peļņas likmes nedaudz samazinājušās un periodā bijušas mazliet svārstīgas. Uzņēmumu obligāciju ienesīguma likmju starpības mazliet sarukušas un joprojām ir līmenī, kas zemāks nekā 2016. gada marta sākumā, kad tika publicēts paziņojums par "Uzņēmumu sektora aktīvu iegādes programmu" (USAIP). Strukturēto kapitāla vērtspapīru cenas euro zonā pieaugušas vairāk nekā citos lielākajos tautsaimniecības reģionos. Euro vērtība ar tirdzniecības apjomu svērtā izteiksmē pieaugusi.

Kopumā euro zonas valstu valdības ilgtermiņa obligāciju peļņas likmes kopš marta sākuma nedaudz samazinājušās. Aplūkojamā periodā (no 2017. gada 9. marta līdz 7. jūnijam) euro zonas uz nakti izsniegto kredītu indeksa mijmaiņas darījumu (OIS) 10 gadu procentu likme saruka aptuveni par 10 bāzes punktiem un sasniedza 0.55%, bet euro zonas valstu valdības 10 gadu obligāciju peļņas likmju vidējais ar IKP svērtais rādītājs samazinājās aptuveni par 25 bāzes punktiem (līdz nedaudz vairāk par 1%; sk. 4. att.). Šis sarukums pārtrauca ilgstošo periodu, kurā kopš 2016. gada oktobra sākuma, palaikam gan nedaudz svārstoties, euro zonā bija vērojams nominālo peļņas likmju kāpums. ASV valdības ilgtermiņa obligāciju peļņas likmes samazinājās vairāk nekā euro zonā (aptuveni par 45 bāzes punktiem), sasniedzot 2.2%, tomēr no sākotnēji augstāka līmeņa. Nelielais euro zonas ilgtermiņa procentu likmju sarukums kopš marta sākuma notika ar dažām svārstīguma epizodēm, kuras noteica vairāki faktori. Sākumā Padomes marta sanāksmes ietekmē euro zonas valstu valdības ilgtermiņa obligāciju peļņas likmes palielinājās, bet, tuvojoties marta beigām, tās atkal samazinājās, un to daļēji noteica tirgus pārliecība par paaugstinātu politisko nenoteiktību periodā līdz Francijas prezidenta vēlēšanu pirmajai kārtai. Tomēr aprīļa gaitā, mazinoties politiskajai nenoteiktībai un ņemot vērā pozitīvos euro zonas tautsaimniecības datu publiskojumus, peļņas likmes atkal sāka paaugstināties. Aplūkojamā perioda atlikušajā daļā euro zonas valstu valdības ilgtermiņa obligāciju peļņas likmes mērenāku pasaules inflācijas gaidu un vēl citu negatīvu ārējo ekonomisko pārsteigumu ietekmē nedaudz samazinājās.

4. attēls

Valdības 10 gadu obligāciju peļņas likmes euro zonā, ASV un Apvienotajā Karalistē

(gadā; %)

Avoti: Bloomberg un ECB.

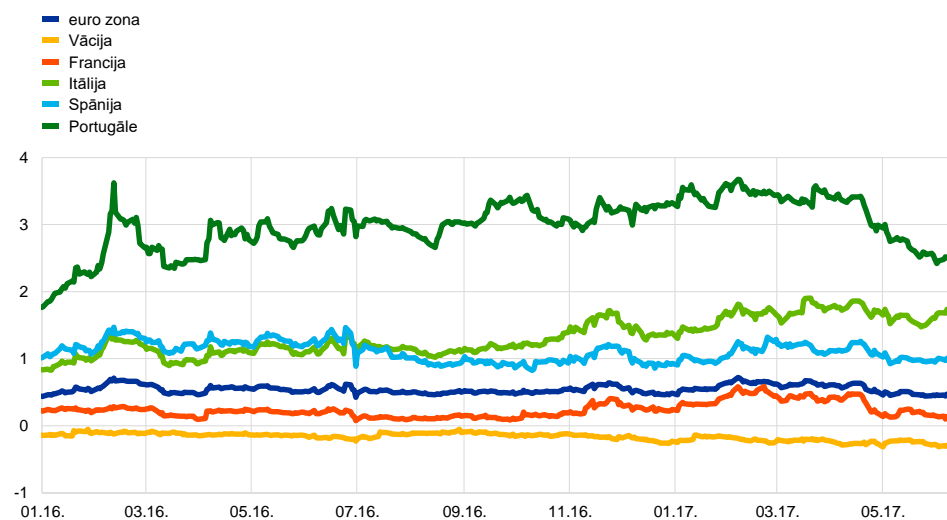
Piezīmes. Attiecībā uz euro zonu norādīts euro zonas valstu valdības 10 gadu obligāciju peļņas likmju vidējais ar IKP svērtais rādītājs. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2017. gada 7. jūnijā.

Valdības obligāciju peļņas likmes vairākās valstīs būtiski saruka. To pamatā noteica politiskās nenoteiktības mazināšanās kopš aprīļa beigām, kā arī tautsaimniecības perspektīvas uzlabošanās. Dažādās valstīs samazinājuma apjoms bija robežās no dažiem bāzes punktiem līdz aptuveni 120 bāzes punktiem Grieķijā un Portugālē. Kopumā saruka arī valdības obligāciju peļņas likmju starpības ar OIS (lielākoties no aprīļa otrās puses; sk. 5. att.).

5. attēls

Euro zonas valstu valdības obligāciju procentu likmju un euro zonas OIS procentu likmes starpības

(gadā; %)

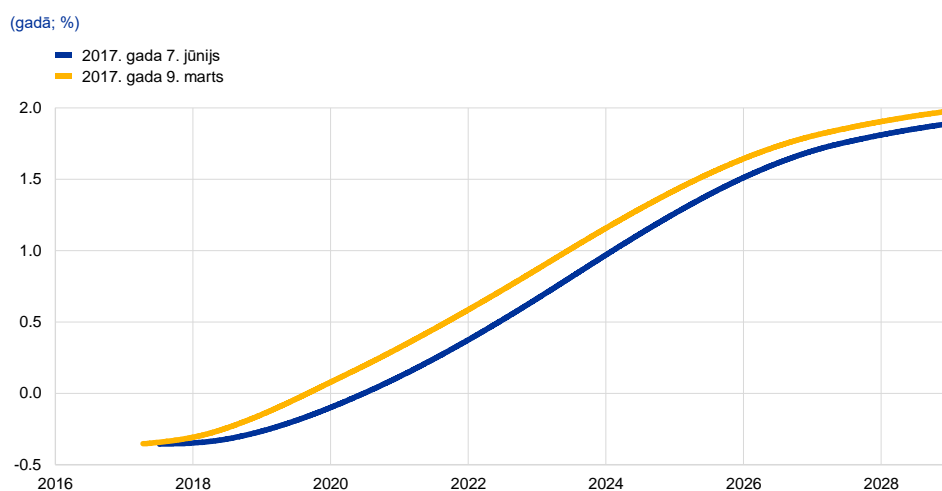
Avoti: Thomson Reuters un ECB aprēķini.

Piezīmes. Starpība tiek aprēķināta, atņemot OIS procentu likmi no valdības obligāciju peļņas likmes. Attiecībā uz euro zonu norādīts valdības 10 gadu obligāciju peļņas likmju vidējais ar IKP svērtais rādītājs. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2017. gada 7. jūnijā.

Euro uz nakti izsniegto kredītu vidējās procentu likmes indeksa (EONIA) nākotnes līkne kopš marta sākuma visos termiņos vidēji pazeminājusies par mazliet vairāk nekā 10 bāzes punktiem (sk. 6. att.). Vispirms līdž aptuveni marta vidum līkne virzījās augšup, bet atlikušajā aplūkojamā perioda daļā kritums bija daudz lielāks par sākotnējo kāpumu. Kopumā EONIA nākotnes līkne vidēji pazeminājās par 13 bāzes punktiem, termiņu robežās aptuveni 3–5 gadi krītoties apmēram par 20 bāzes punktiem. Turpretī termiņos līdz 2 gadiem nākotnes procentu likmes saruka samērā nedaudz. Līknes konfigurācija 7. jūnijā liecina, ka tirgus dalībnieki joprojām paredz, ka aptuveni līdz 2020. gada vidum turpināsies ilgstošs negatīvu EONIA likmju periods, cenās vairs neietverot turpmākus noguldījumu iespējas procentu likmes samazinājumus.

6. attēls

EONIA nākotnes likmes

Avoti: Thomson Reuters un ECB aprēķini.

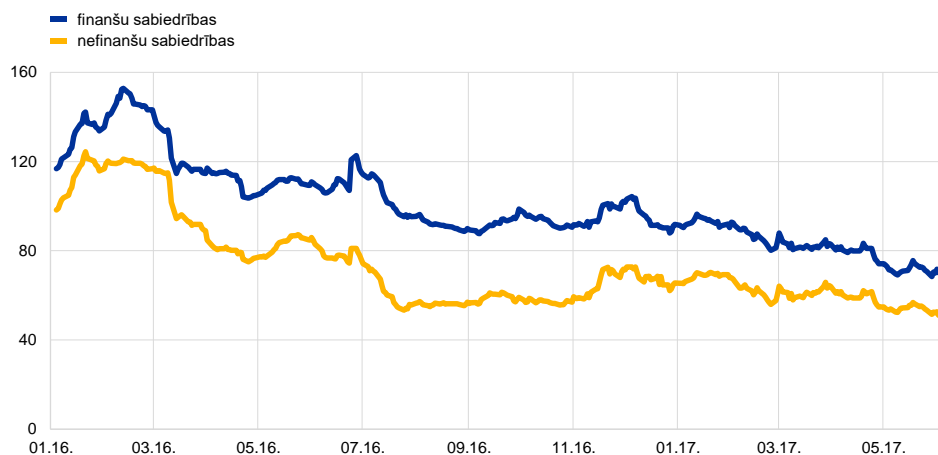
EONIA aplūkojamā periodā atradās aptuveni –35 bāzes punktu līmenī. Tā kā vairākās valstīs bija valsts brīvdienas un tirdzniecības apjomi tāpēc bija nelieli, 5. jūnijā EONIA sasniedza viszemāko līmeni (–37.3 bāzes punkti). Likviditātes pārpalikums palielinājās vairāk nekā par 305 mljrd. euro, sasniedzot aptuveni 1 670 mljrd. euro. Šis kāpums skaidrojams gan ar pēdējo ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperāciju (ITRMO II), gan paplašinātās aktīvu iegādes programmas ietvaros veiktajām iegādēm. Likviditātes apstākļi sīkāk aplūkoti 3. ielikumā.

Nefinanšu sabiedrību (NFS) emitēto obligāciju ienesīguma likmju starpības aplūkojamā periodā nedaudz saruka (sk. 7. att.). 7. jūnijā NFS emitēto AA, A un BBB reitinga investīciju kategorijas obligāciju ienesīguma likmju starpības bija vidēji par 9 bāzes punktiem mazākas nekā marta sākumā un aptuveni par 30 bāzes punktiem mazākas nekā 2016. gada marta sākumā, kad Padome paziņoja par USAIP uzsākšanu. Neinvestīciju kategorijas NFS un finanšu sektora parāda vērtspapīru (kas neatbilst USAIP iegāžu kritērijiem) ienesīguma likmju starpības aplūkojamā periodā arī samazinājās attiecīgi aptuveni par 26 bāzes punktiem un 5 bāzes punktiem.

7. attēls

Euro zonas uzņēmumu obligāciju ienesīguma likmju starpības

(bāzes punktos)

Avoti: iBoxx indeksi un ECB aprēķini.

Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2017. gada 7. jūnijā.

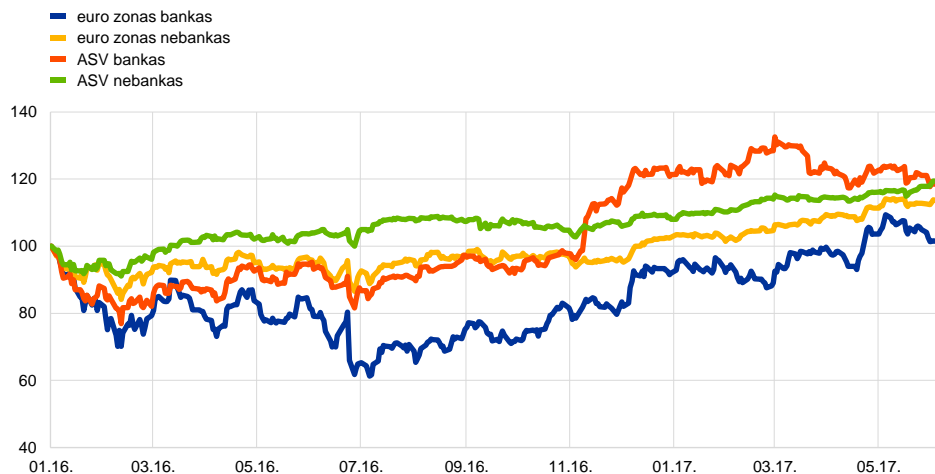
Euro zonas kapitāla vērtspapīru cenas kopš marta sākuma palielinājušās (sk. 8. att.), tādējādi turpinot aptuveni kopš 2016. gada vidus vēroto tendenci.

Aplūkojamā perioda beigās euro zonas NFS kapitāla vērtspapīru cenas bija aptuveni par 7.5% augstākas nekā sākumā, bet finanšu sabiedrību kapitāla vērtspapīru cenas pieauga par 5.5%. Pēc nesenantām pozitīvajām norisēm euro zonas akciju tirgos banku kapitāla vērtspapīru cenas tagad ir kopumā par 65% augstākas salīdzinājumā ar zemāko līmeni, kas tika reģistrēts pēc Apvienotās Karalistes referendumā par dalību ES 2016. gada jūnijā (sk. 8. att.). Tāpat kā obligāciju gadījumā politiskā nenoteiktība ietekmēja arī norises euro zonas kapitāla vērtspapīru tirgos, kuros pirms Francijas prezidenta vēlēšanu pirmās kārtas rezultātiem pārsvarā notika laterālas pārmaiņas, bet pēc tam – strauja izaugsme. Kopš marta sākuma NFS kapitāla vērtspapīru cenas ASV, Apvienotajā Karalistē un Japānā arī palielinājušās, tomēr mazāk nekā euro zonā. Finanšu sabiedrību kapitāla vērtspapīru cenas šajās trijās valstīs salīdzinājumā ar euro zonu pieauga pat vēl mazāk, nekā tas notika NFS vērtspapīru gadījumā. Pirms Francijas prezidenta vēlēšanām tirgus gaidas attiecībā uz kapitāla vērtspapīru cenu svārstīgumu euro zonā būtiski palielinājās, sasniedzot aptuveni 23%, bet pēc balsojuma tās atgriezās līmenī, kas nedaudz zemāks par marta sākumā vēroto, t.i., aptuveni 13%. Kapitāla vērtspapīru cenu svārstīguma gaidas ASV kopumā saruka līdz mazāk par 9%.

8. attēls

Euro zonas un ASV kapitāla vērtspapīru cenu indeksi

(2016. gada 1. janvāris = 100)

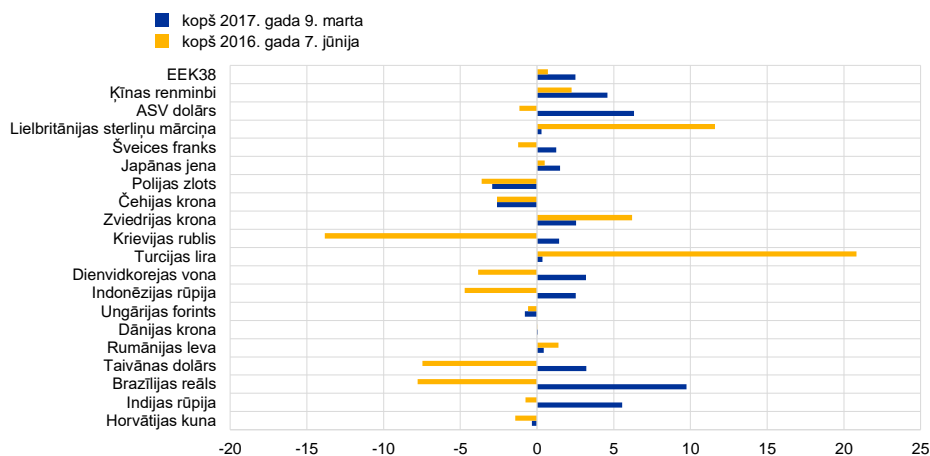
Avoti: Thomson Reuters, iBoxx indeksi un ECB aprēķini.
Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2017. gada 7. jūnijā.

Valūtas tirgos euro kurss ar tirdzniecības apjomu svērtā izteiksmē kopš marta sākuma palielinājies par 2.5% (sk. 9. att.). Konkrētāk, euro kurss pieauga attiecībā pret vairākumu citu nozīmīgāko valūtu, atspoguļojot pozitīvus pārsteigumus euro zonas tautsaimniecībai. Divpusējā izteiksmē kopš 9. marta euro kurss palielinājies attiecībā pret ASV dolāru (par 6.3%), Ķīnas renminbi (par 4.6%), Japānas jenu (par 1.5%) un Šveices franku (1.3%). Euro kurss paaugstinājies arī attiecībā pret vairākuma jauno tirgus ekonomikas valstu valūtām, kā arī pret ārpus euro zonas esošo ES dalībvalstu valūtām, izņemot dažu Centrālās Eiropas un Austrumeiropas ES dalībvalstu valūtas, t.sk. Čehijas kronu, Polijas zlotu un Ungārijas forintu. Attiecībā pret šīm valūtām euro kurss pazeminājās.

9. attēls

Euro kursa pārmaiņas attiecībā pret atsevišķām valūtām

(%)

Avots: ECB.

Piezīme. EEK38 ir euro nominālais efektīvais kurss attiecībā pret euro zonas 38 nozīmīgāko tirdzniecības partnervalstu valūtām. Visas pārmaiņas aprēķinātas pēc kursa, kāds bija spēkā 2017. gada 7. jūnijā.

3. Saimnieciskā darbība

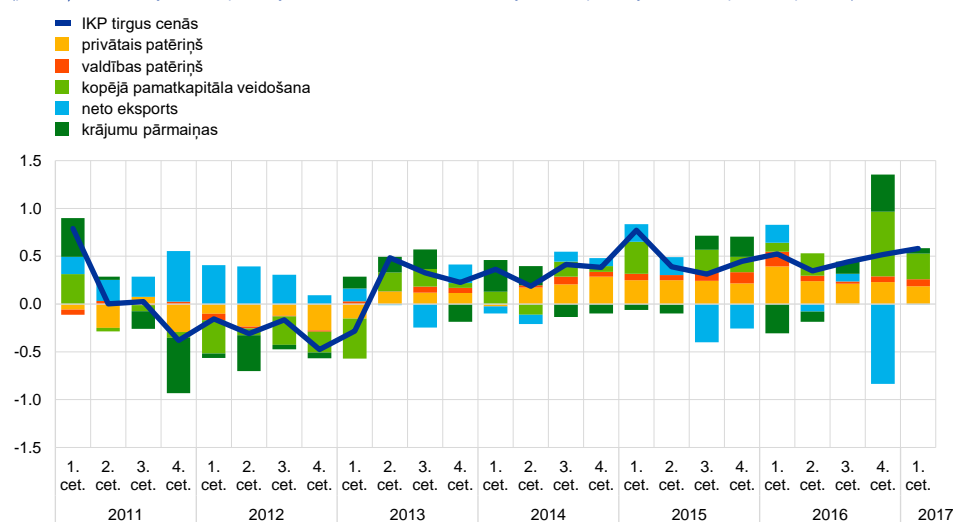
Pašreizējā tautsaimniecības izaugsme kļūst arvien noturīgāka un ir paplašinājusies visās nozarēs un valstīs. Euro zonas izaugsmi galvenokārt veicinājis iekšzemes pieprasījums, lai gan arvien labvēlīgāk situāciju ietekmējuši ārējās vides radītie pozitīvie faktori. Īstermiņa rādītāji, piemēram, tie, kas ietverti apsekojumos, apstiprina, ka tuvākajā laikā turpināsies spēcīgs kāpuma temps. Eurosistēmas speciālistu 2017. gada jūnija makroekonomiskās iespēju aplēses salīdzinājumā ar ECB speciālistu 2017. gada marta makroekonomiskajām iespēju aplēsēm koriģētas un paaugstinātas un paredz euro zonas reālā IKP pieaugumu 2017. gadā par 1.9%, 2018. gadā – par 1.8% un 2019. gadā – par 1.7%.

Euro zonas tautsaimniecības izaugsmes kāpums turpinās, un to galvenokārt veicina iekšzemes pieprasījums. Reālais IKP 2017. gada 1. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni pieauga par 0.6% (iepriekšējā ceturksnī – par 0.5%; sk. 10. att.). Euro zonas tautsaimniecības izaugsme turpinājusies četrus gadus pēc kārtas un, palielinoties visos sektoros un visās valstīs, kļuvusi arvien noturīgāka. Izaugsmes virzītājspēks 2017. gada 1. ceturksnī joprojām bija iekšzemes pieprasījums, un krājumu pārmaiņu devums arī bija pozitīvs, savukārt tirdzniecības piensums bija neitrāls. Ražošanas jomā ekonomisko aktivitāti galvenokārt veicināja stabila būvniecības un pakalpojumu sektora izaugsme, savukārt pievienotā vērtība rūpniecībā (neietverot būvniecību) palielinājās lēnāk.

10. attēls

Euro zonas reālais IKP un tā sastāvdaļas

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni; %; devums salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni; procentu punktos)

Avots: Eurostat.

Piezīmes. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2017. gada 1. ceturksnī. 2016. gada 4. ceturksnī notikušās lielās pārmaiņas bruto pamatkapitāla veidošanā un neto eksportā pamatā atspoguļoja neliela skaita lielu līrijas uzņēmumu veiktos aktīvu darījumus.

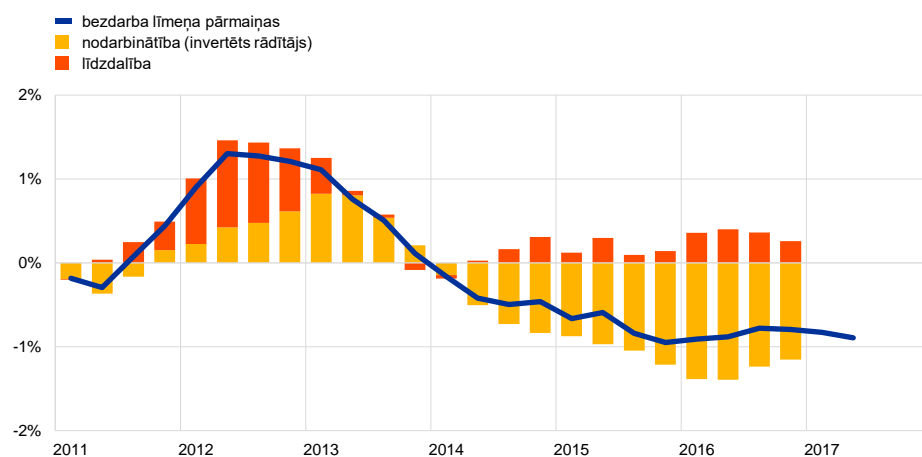
Tautsaimniecības atveseļošanās īpaši jūtama euro zonas darba tirgos, lai gan tajos joprojām vērojams būtisks atslābums. 2016. gada 4. ceturksnī turpinājās euro zonas nodarbinātības kāpums, tādējādi tā bija par 1.2% augstāka nekā pirms

gada. Līdz maijam pieejamie apsekojumu dati liecina par darba tirgus apstākļu tālāku uzlabošanos. Bezdarbs euro zonā pēc rekordaugsta līmeņa sasniegšanas 2013. gada sākumā 2017. gadā turpināja samazināties. Aprīlī bezdarba līmenis bija 9.3% (zemākais rādītājs kopš 2009. gada marta). Bezdarba līmeņa vispārējā samazināšanās tendence turpinājusies, neraugoties uz to, ka saglabājās euro zonas darbaspēka līdzdalības kāpums (sk. 11. att.), ko īpaši veicinājis gados vecāku darbinieku līdzdalības pieaugums. Turklāt plašāki bezdarba rādītāji liecina par joprojām lielu euro zonas darba tirgu apsīkumu, lai gan kopējā bezdarba līmeņa un plašāku rādītāju atšķirības pēdējā laikā samazinās. To nosaka tādu darba ņēmēju, kuri zaudējuši cerības atrast darbu, un tādu strādājošo, kuri ir nepietiekami nodarbināti, mērens skaita sarukums.¹

11. attēls

Euro zonas bezdarba sarukuma dalījums

(euro zonas bezdarba līmeņa pārmaiņas; % salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu un devums procentu punktos)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Piezīme. Jaunākie nodarbinātības un līdzdalības dati atbilst stāvoklim 2016. gada 4. ceturksnī un bezdarba līmeņa dati – stāvoklim 2017. gada aprīlī.

Situācijas uzlabošanās euro zonas darba tirgos palielinājusi mājsaimniecību reāli rīcībā esošos ienākumus un veicinājusi patērētāju izdevumus.

Stabils darba ienākumu kāpums, kas ir vissvarīgākais mājsaimniecību reāli rīcībā esošo ienākumu noteicošais faktors, apvienojumā ar kopumā stabilu mājsaimniecību uzkrājumu veidošanas tempu turpinājis sekmēt privāto patēriņu. ECB monetārās politikas pasākumu nostiprināti labāki banku kredītu nosacījumi joprojām veicinājuši mājsaimniecību izdevumus. Lai gan zemās procentu likmes ietekmē gan mājsaimniecību procentu ienākumus, gan procentu maksājumus, tām ir tendence pārdalīt finanšu resursus no neto noguldītājiem neto aizņēmējiem. Tā kā pēdējiem parasti ir lielākas noteicošās patēriņa vajadzības, pārdalei vajadzētu vēl vairāk veicināt kopējo privāto patēriņu. Patērētāju uzticēšanās, kas maijā atkal palielinājās trešo mēnesi pēc kārtas, joprojām ievērojami pārsniedz ilgtermiņa vidējo līmeni, tādējādi liecinot par spēcīgu patēriņa izdevumu dinamikas pamattendenci tuvākajā

¹ Sk. ECB 2017. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 3 ielikumu *Assessing labour market slack* ("Darba tirgus apsīkuma novērtējums").

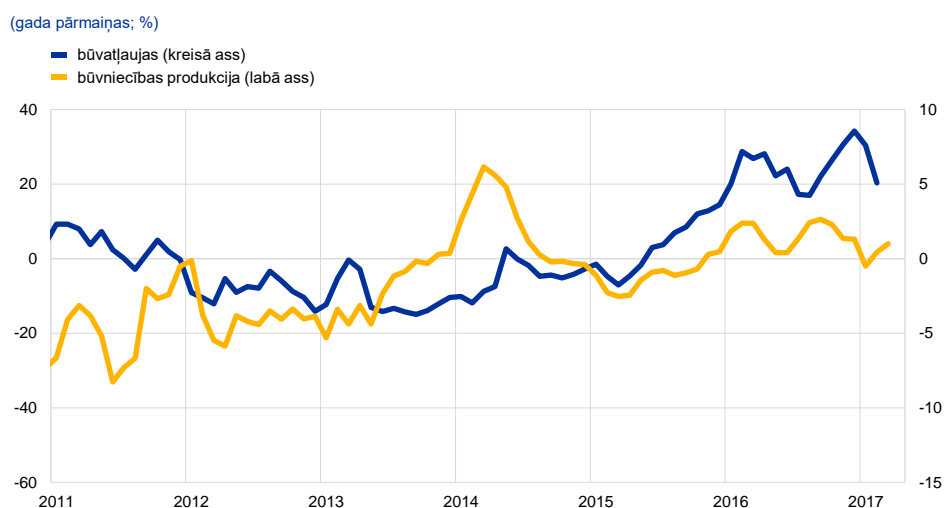
laikā. Turklāt mājsaimniecību tīrās vērtības kāpumam, kurš atspoguļo gan finanšu līdzekļu, gan nekustamo aktīvu norises, arī vajadzētu veicināt privāto patēriņu.

Izaugsmes tempu arvien vairāk veicina euro zonas mājokļu tirgu

atveseļošanās. Lai gan euro zonas mājokļu tirgu atveseļošanās salīdzinājumā ar euro zonas kopējās ekonomiskās aktivitātes atjaunošanos bijusi gausāka un vājāka, nesen tā sākusi paātrināties. Šo atveseļošanos (dažās valstīs no ļoti zema līmeņa) veicinājis spēcīgs mājsaimniecību rīcībā esošo ienākumu kāpums, labvēlīgi finansēšanas nosacījumi un lielāka vēlme izvēlēties ieguldījumus mājokļos sakarā ar zemiem ieņēmumiem no procentus pelnošiem aktīviem. Turklāt dažās euro zonas valstīs mājokļu tirgus korekciju process, šķiet, noslēdzies un uzticēšanās būvniecības nozarē ievērojami palielinājusies. Arvien lielākam izsniegto būvatļauju skaitam (sk. 12. att.), augošajam aizdevumu mājokļa iegādei pieprasījumam un labākiem banku kredītu nosacījumiem arī turpmāk vajadzētu veicināt ieguldījumu būvniecībā pašreizējo pieauguma tendenci, kas plaši vērojama euro zonas valstīs.

12. attēls

Būvatļaujas un būvniecības produkcija

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Piezīmes. Aprēķini veikti, izmantojot triju mēnešu slīdošo vidējo rādītājus. Jaunākie būvatļauju dati atbilst stāvoklim 2017. gada februārī un būvniecības produkcijas dati – stāvoklim 2017. gada martā.

Ieguldījumi uzņēmējdarbībā joprojām pakāpeniski aug. Rūpnieciskā ražošana kapitālpriekšu sektorā, kuram raksturīgs liels ieguldījumu apjoms, 2017. gada 1. ceturksnī nedaudz palielinājās (par 0.3%). Savukārt gandrīz visu euro zonas valstu pieejamie dati liecina, ka strauji palielinājušies ar būvniecību nesaistīti ieguldījumi. Turklāt šā sektora uzņēmēju noskaņojums turpināja nostiprināties ļoti labvēlīgu ražošanas gaidu, pasūtījumu pieauguma un pārdošanas cenu gaidu tendences maiņas apstākļos, savukārt jaudu izmantošana turpināja palielināties un pārsniedza vidējo pirms krīzes sasniegto līmeni. Saskaņā ar jaunāko Eiropas Komisijas divas reizes gadā veikto apsekojumu par ieguldījumiem rūpniecībā 2017. gada euro zonas ieguldījumu perspektīva uzlabojusies.

Nākotnē gaidāms, ka uzņēmējdarbībā veikto ieguldījumu atveseļošanās turpināsies. To veicinās vairāki faktori, t.sk. ļoti labvēlīgie finansēšanas nosacījumi,

ko veicina ļoti stimulējošā ECB monetārā politika; nepieciešamība modernizēt pamatlīdzekļus pēc vairākus gadus ilgās ierobežotās ieguldījumu aktivitātes; jaudu izmantošanas līmenis, kas augstāks par vidējo; un augsti peļņas procenti nefinanšu sektorā. Turklāt pēdējos gados vērojamā straujā kapitāla vērtspapīru cenu atveseļošanās un mērens parāda finansējuma kāpums samazinājis sviras rādītāju (parāda attiecība pret kopējiem aktīviem) līdz vēsturiski zemam līmenim (sk. šā "Tautsaimniecības Biļetena" ielikumu "Privātā sektora parāda līmenis un aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšana euro zonas valstīs"). Tomēr gaidāms, ka daži faktori turpinās negatīvi ietekmēt ieguldījumu uzņēmējdarbībā perspektīvu. Tie ietver gaidas, ka ilgtermiņa izaugsme būs vājāka nekā iepriekš, preču tirgu neelastību un notiekošo pielāgošanos reglamentējošās vides pārmaiņām. Zems banku ienesīgums un joprojām lieli ienākumus nenesošo aizdevumu atlikumi vairāku valstu banku bilancēs turpina negatīvi ietekmēt banku starpniecības spējas un tādējādi – arī uzņēmumu ieguldījumu finansēšanu tuvākajā laikā.

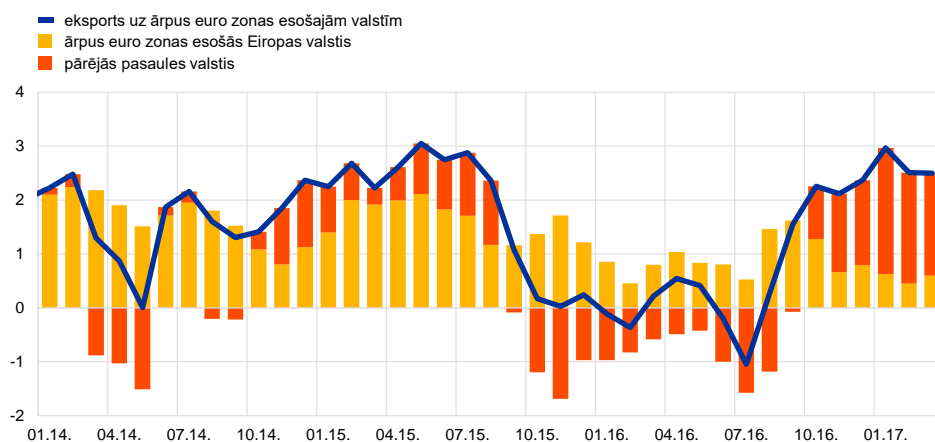
Ārējās vides uzlabošanās noteikusi euro zonas eksporta pieauguma tempu.

Līdz 2017. gada martam pieejamie mēneša tirdzniecības dati liecina, ka preču eksports ārpus euro zonas pēc 2016. gada 4. ceturksnī uzrādītiem samērā labiem eksporta rezultātiem turpinājies augt. Tas rada labu vispārējās izaugsmes perspektīvu, jo eksporta kāpumu arvien vairāk nosaka gan Eiropas, gan pārējo pasaules valstu augošais pieprasījums. Konkrētāk, pēdējo triju mēnešu laikā ievērojami palielinājies eksports uz Ķīnu, ASV un Krieviju. Tas krasi atšķiras no pēdējo triju gadu laikā gūtās pieredzes, kad eksportu veicināja galvenokārt tirdzniecība Eiropā (sk. 13. att.), un atspoguļo arvien plašāku tirdzniecības globālo atveseļošanos. 2017. gada 2. ceturksņa apsekojumi un veiktie jaunie eksporta pasūtījumi liecina, ka eksporta temps tuvākajā laikā kļūs noturīgāks. Tālākā perspektīvā gaidāms, ka pēc pasaules tirdzniecības pakāpeniskas atjaunošanās eksports palielināsies. Tomēr tirdzniecības riski joprojām ir augsti, un tie galvenokārt saistīti ar protekcionisma palielināšanos, kas var kavēt globālo izaugsmi.

13. attēls

Ārpus euro zonas veiktais preču eksports

(gada pārmaiņas trijos mēnešos; %; slīdošie vidējie rādītāji un devums; procentu punktos)

Avots: Eurostat.

Piezīme. Dati atspoguļo apjomu, un jaunākie dati atbilst stāvoklim 2017. gada martā.

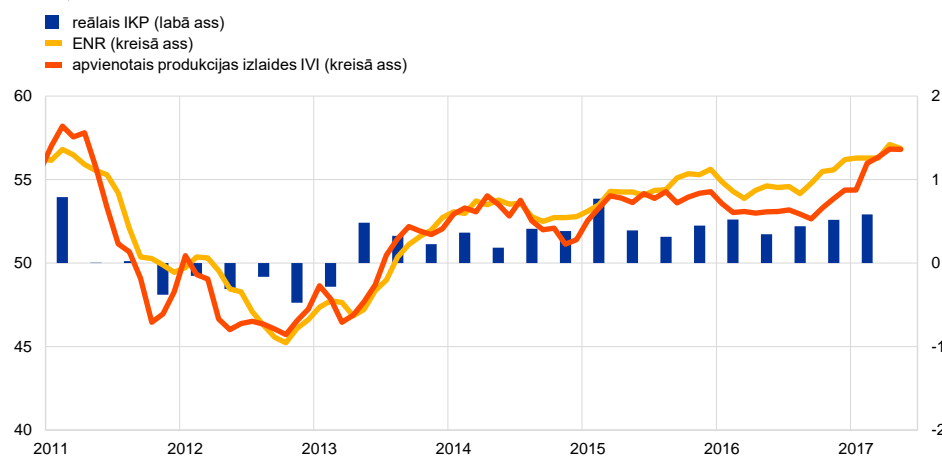
Saņemtie dati kopumā liecina par stabilu kāpumu 2017. gada 2. ceturksnī.

Eiropas Komisijas ekonomiskā noskaņojuma rādītājs (ENR) un apvienotais produkcijas izlaides iepirkumu vadītāju indekss (IVI) šā gada pirmajos četros mēnešos uzrādījis plaša mēroga uzlabojumus. Maijā abi rādītāji bija augstākie periodā pēc krīzes vai tuvu šim rādītājam, lai gan salīdzinājumā ar aprīli tie bija nedaudz pazeminājušies. Šo rādītāju kāpums 2017. gada 2. ceturksņa pirmajos divos mēnešos galvenokārt atspoguļoja lielākas gaidas saistībā ar turpmāko ražošanu un pasūtījumiem; abi rādītāji pašlaik pārsniedz ilgtermiņa vidējo līmeni (sk. 14. att.).

14. attēls

Euro zonas reālais IKP, apvienotais produkcijas izlaides IVI un ENR

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni; %, normalizētas procentu starpības; difūzijas indeksi)

Avoti: Markit, Eiropas Komisija un Eurostat.

Piezīme. Jaunākie reālā IKP dati atbilst stāvoklim 2017. gada 1. ceturksnī un ENR un IVI dati – stāvoklim 2017. gada maijā.

Gaidāms, ka euro zonas tautsaimniecības izaugsme turpināsies. To veicinās ECB monetārās politikas pasākumi, kuri joprojām ietekmē reālo tautsaimniecību.

Gaidāms, ka vairāki labvēlīgi faktori veicinās iekšzemes pieprasījumu. Ļoti labvēlīgie finansēšanas nosacījumi un zemās procentu likmes turpina veicināt investīciju atjaunošanos augošas peļņas un aizņemto līdzekļu mazākas nepieciešamības kontekstā. Darba tirgus apstākļu tālākai uzlabošanai, ko daļēji nodrošina agrāk īstenotās darba tirgus reformas, vajadzētu sekmēt privātā patēriņa pieaugumu. Tiek prognozēts, ka cikliskās atveseļošanās radītie pozitīvie faktori ārpus euro zonas nostiprināsies un veicinās eksportu. Tomēr gaidāms, ka, neraugoties uz notiekošajiem situācijas uzlabojumiem, euro zonas ekonomisko izaugsmi kavēs lēnais strukturālo reformu īstenošanas temps un vairākās nozarēs joprojām nepieciešamās bilances korekcijas.

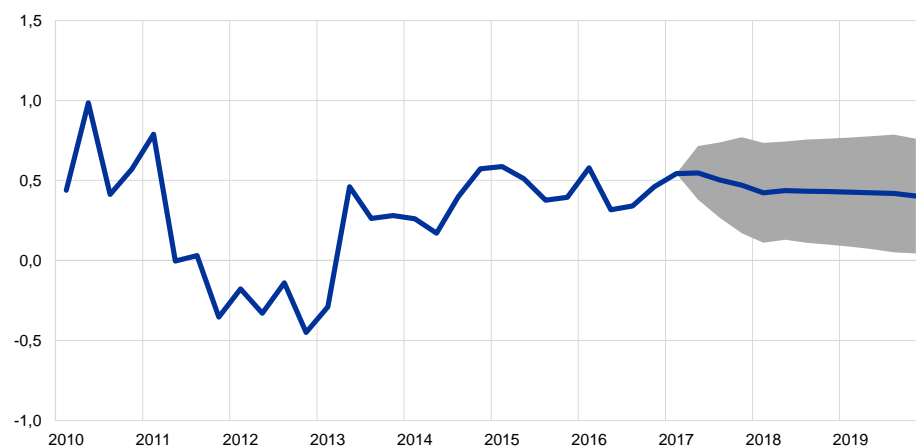
Eurosistēmas speciālistu 2017. gada jūnija makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai 2017. gadā paredz reālā IKP gada pieaugumu par 1.9%, 2018. gadā – par 1.8% un 2019. gadā – par 1.7% (sk. 15. att.). Salīdzinājumā ar ECB speciālistu 2017. gada marta makroekonomiskajām iespēju aplēsēm reālā IKP pieauguma perspektīva koriģēta un paaugstināta. Ar euro zonas izaugsmes perspektīvu saistītie riski kopumā ir līdzsvaroti. No vienas puses, pašreizējais pozitīvais cikliskais temps palielina iespējas panākt straujāku, nekā gaidīts, tautsaimniecības uzplaukumu. No

otras puses, joprojām pastāv lejupvērsti riski, kas galvenokārt saistīti ar globāliem faktoriem (sk. šā "Tautsaimniecības Biļetena" ielikumu "Globālo risku jaunāko norišu novērtējums").

15. attēls

Euro zonas reālais IKP (t.sk. iespēju aplēses)

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni; %)

Avoti: Eurostat un raksts "Eurosistēmas speciālistu 2017. gada jūnija makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai", kas 2017. gada 8. jūnijā publicēts ECB interneta vietnē.

Piezīmes. Diapazonus, ko izmanto galveno iespēju aplēšu atainošanai, veido, izmantojot faktiskā iznākuma un vairāku iepriekšējo gadu laikā sagatavoto iespēju aplēšu atšķirības. Diapazonu plašums ir divas reizes lielāks par šo atšķirību vidējo absolūto vērtību. Diapazonu aprēķināšanai izmantotā metode, t.sk. korekcijas, kas veiktas, lai atspoguļotu izņēmuma gadījumus, izskaidrota ECB 2009. gada decembra dokumentā *New procedure for constructing Eurosystem and ECB staff projection ranges* ("Jauna Eurosistēmas un ECB speciālistu iespēju aplēšu diapazonu noteikšanas procedūra"), kas pieejams ECB interneta vietnē.

4. Cenas un izmaksas

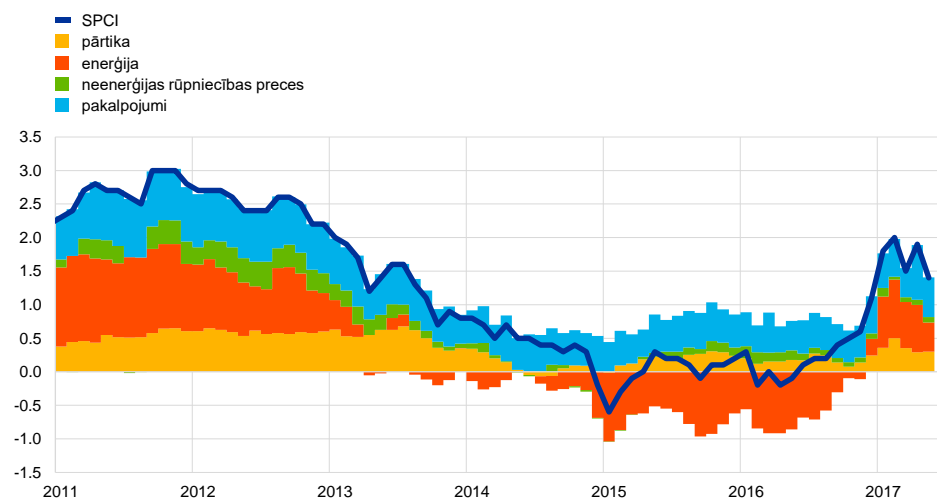
Saskaņā ar Eurostat ātro aplēsi euro zonas SPCI gada inflācija 2017. gada maijā pazeminājās līdz 1.4% (aprīlī – 1.9%). Pamatojoties uz pašreizējām biržā tirgoto naftas nākotnes līgumu cenām, gaidāms, ka kopējā inflācija nākamajos mēnešos, visticamāk, svārstīsies pašreizējā līmenī. Neņemot vērā nesenās svārstības, pamatā esošā inflācija vēl neliecina par pārliecinošu kāpumu, un gaidāms, ka tā pieaugs tikai pakāpeniski vidējā termiņā. Eurosistēmas speciālistu 2017. gada jūnija makroekonomiskajās iespēju aplēsēs euro zonai prognozēts, ka SPCI gada inflācija 2017. gadā būs 1.5%, 2018. gadā – 1.3% un 2019. gadā – 1.6%.

Kopējā inflācija maijā saruka. Nesenās naftas cenu pārmaiņas un Lieldienu periods noteicis samērā nozīmīgu kopējās inflācijas svārstīgumu pēdējos mēnešos. Saskaņā ar Eurostat ātro aplēsi kopējā inflācija 2017. gada maijā bija 1.4% (aprīlī – 1.9%, bet martā – 1.5%). Inflācijas pazemināšanās maijā bija gaidāma galvenokārt divu iemeslu dēļ. Pirmkārt, strauji saruka pakalpojumu cenu inflācija, samazinot spēcīgo kāpumu aprīlī. To noteica gada pārmaiņu ietekme saistībā ar atšķirīgo Lieldienu periodu 2017. gadā salīdzinājumā ar 2016. gadu. Otrkārt, samazinājās enerģijas cenu inflācija, un to noteica lejuvērsts bāzes efekts saistībā ar straujo enerģijas cenu kāpumu pirms gada un ar naftas cenu kritumu pēdējos mēnešos saistītais papildu lejuvērsta spiediens.

16. attēls

Komponentu devums euro zonas kopējā SPCI inflācijā

(gada pārmaiņas; %, devums; procentu punktos)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2017. gada maijā (ātrā aplēse).

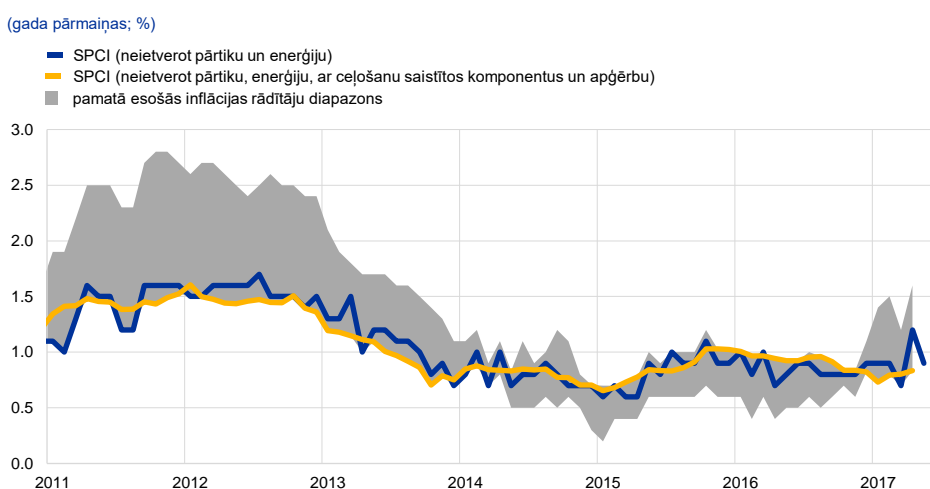
Pamatā esošā inflācija vēl neliecina par stabilu augšupvērstu korekciju.

Pēdējos mēnešos vērojami dažu pamatā esošās inflācijas rādītāju kroplījumi, kurus noteikuši īslaicīgi faktori, piemēram, Lieldienu periods un neseno naftas cenu svārstību ietekme uz pakalpojumu cenu inflācijas komponentiem, kuri saistīti ar ceļošanu (īpaši uz kompleksajiem tūrisma braucieniem). Tāpēc Eurostat ātrā aplēse

par maiju liecina, ka SPCI inflācija (neietverot pārtiku un enerģiju) bija 0.9% (aprīlī un martā – attiecīgi 1.2% un 0.7%), bet aprīlī SPCI inflācija (neietverot pārtiku, enerģiju, ar ceļošanu saistītos komponentus un apģērbu) joprojām bija kopumā stabila. Ilgstoši zemais pamatā esošās inflācijas līmenis, iespējams, daļēji atspoguļo novēloto nesenā naftas cenu krituma lejupvērsto netiešo ietekmi, taču plašākā skatījumā – arī joprojām vājo iekšzemes cenu spiedienu. Tā kā pamatā esošās inflācijas norises ir ciešāk saistītas ar vidēja termiņa inflācijas tendencēm, pārliecinošas augšupvērstas korekcijas pazīmes ir būtiskas noturīgas kopējās inflācijas līmeņa korekcijas nodrošināšanai.

17. attēls

Pamatā esošās inflācijas rādītāji

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Piezīmes. Pamatā esošās inflācijas rādītāju diapazonā ietverti šādi rādītāji: SPCI (neietverot enerģiju), SPCI (neietverot neapstrādāto pārtiku un enerģiju), SPCI (neietverot pārtiku un enerģiju), SPCI (neietverot pārtiku, enerģiju, ar ceļošanu saistītos komponentus un apģērbu), skaitļu kopas vidējais, aprēķinā neietverot lielākās un mazākās vērtības (*trimmed mean*; 10%), skaitļu kopas vidējais, aprēķinā neietverot lielākās un mazākās vērtības (30%), SPCI mediāna un uz dinamiskā faktora modeli balstīts rādītājs. Jaunākie dati par SPCI (neietverot pārtiku un enerģiju; ātrā aplēse) atbilst stāvoklim 2017. gada maijā un dati par visiem citiem rādītājiem – stāvoklim 2017. gada aprīlī.

Ražošanas procesa un cenu noteikšanas sākuma posmos pastiprinājies ar naftas piegādi saistītais spiediens. Starppatēriņa preču ražotāju cenu straujā pieauguma ietekme uz nepārtikas patēriņa preču ražotāju cenām, šķiet, joprojām ir vāja (sk. 18. att.). Atspoguļojot neenerģijas ražotāju cenu globālās inflācijas būtisko kāpumu, kas sākās 2016. gada vidū, starppatēriņa preču ražotāju cenu gada inflācija euro zonā turpināja palielināties, no zemākā līmeņa 2016. gada aprīlī (–2.9%) 2017. gada aprīlī sasniedzot 4%. Pamatojoties uz vēsturiskām tendencēm, noturīgs starppatēriņa preču ražotāju cenu kāpums jau liecinātu par nelielu nepārtikas patēriņa preču cenu inflācijas atjaunošanos.² Neraugoties uz starppatēriņa preču ražotāju cenu pieaugumu un nepārtikas patēriņa preču importa cenu turpmāku kāpumu līdz 1.1% 2017. gada aprīlī (janvārī – 0.1%), nepārtikas patēriņa preču ražotāju cenu gada inflācija saglabājās mērena un martā un aprīlī bija 0.3%. Peļņas maržu samazināšana varētu būt viens no iemesliem, kas noteicis vāju ražotāju cenu

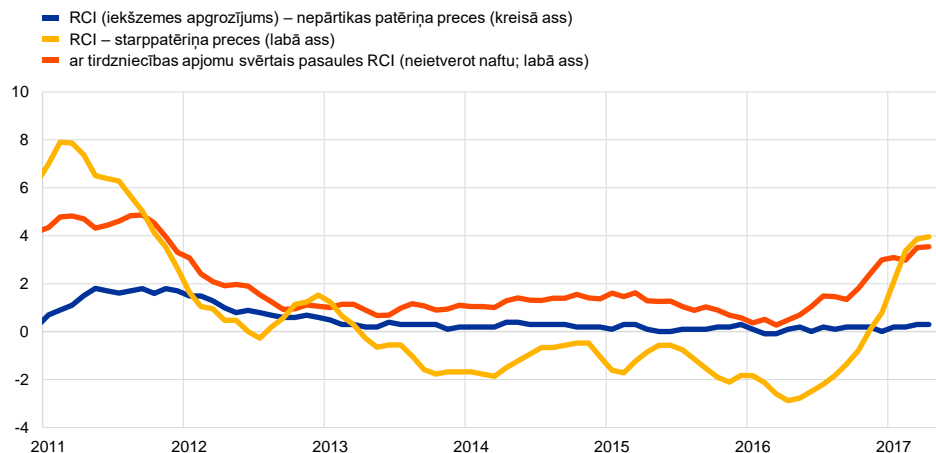
² Sk. arī diskusiju ECB 2017. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 3 ielikumā *What can recent developments in producer prices tell us about pipeline pressures?* ("Ko nesenās ražotāju cenu norises liecina par spiedienu saistībā ar naftas piegādi?").

indeksa (RCI) inflāciju, neraugoties uz cenu spiediena pastiprināšanos ražošanas procesa un cenu noteikšanas sākuma posmos.

18. attēls

Pasaules, starppatēriņa preču un iekšzemes ražotāju cenas

(gada pārmaiņas; %)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2017. gada aprīlī.

Euro zonas darba samaksas izaugsme joprojām ir neliela. Atlīdzības vienam nodarbinātajam gada pieauguma temps un atlīdzības par vienu nostrādāto stundu kāpums 2016. gada beigās nedaudz paātrinājās. Jaunākie dati par vienošanās ceļā noteiktās darba samaksas gada kāpuma tempu euro zonā rāda, ka 2017. gada 1. ceturksnī tas nedaudz palēninājies (līdz 1.4%; 2016. gada 4. ceturksnī – 1.5%) un neliecina par papildu augšupvērstu spiedienu 2017. gada sākumā. Salīdzinājumā ar vēsturiskajiem vidējiem rādītājiem darba samaksas pieaugums kopumā joprojām ir neliels. Tas, iespējams, saistīts ar joprojām būtisko darba tirgus apsūkumu, par ko liecina plašāki darbaspēka nepilnīgas izmantošanas rādītāji³, zemo inflāciju, vājo darba ražīguma kāpumu un dažās valstīs finanšu krīzes laikā ieviesto darba tirgus reformu ilgstošo ietekmi.

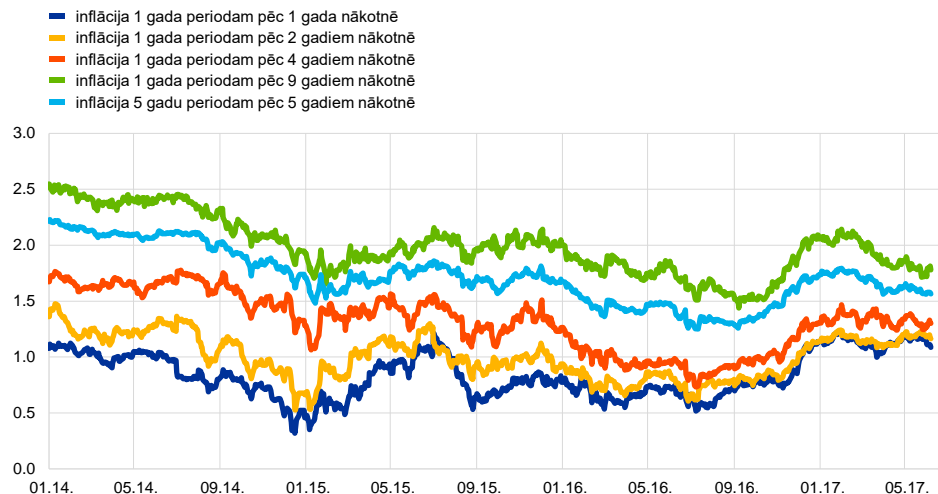
Uz tirgus instrumentiem balstītie ilgāka termiņa inflācijas gaidu rādītāji nedaudz samazinājušies, bet rādītāji, kuru pamatā ir apsekojumi, joprojām ir stabili. Uz tirgus instrumentiem balstītie rādītāji sarukuši visos termiņos (sk. 19. att.). 5 gadu nākotnes inflācijai piesaistīto mijmaiņas darījumu procentu likme pēc 5 gadiem nākotnē 2017. gada 7. jūnijā bija 1.57% (nedaudz zemāks līmenis salīdzinājumā ar aprīļa beigās reģistrēto). Savukārt euro zonas ilgāka termiņa inflācijas gaidu rādītāji, kuru pamatā ir apsekojumi, saskaņā ar ECB 2017. gada 2. ceturkšņa apsekojumu *Survey of Professional Forecasters* (SPF), saglabājās nemainīgi (1.8%).

³ Sk. ECB 2017. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 3 ielikumu *Assessing Labour Market Slack* ("Darba tirgus apsūkuma novērtējums").

19. attēls

Uz tirgus instrumentiem balstītie inflācijas gaidījumi

(gada pārmaiņas; %)

Avoti: Thomson Reuters un ECB aprēķini.

Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2017. gada 7. jūnijā.

Turpmāk gaidāms, ka euro zonas SPCI inflācijas kāpums būs nedaudz mazāks, nekā gaidīts.

Pamatojoties uz maija vidū pieejamo informāciju, Eurosistēmas speciālistu 2017. gada jūnija makroekonomiskajās iespēju aplēsēs euro zonai prognozēts, ka SPCI inflācija palielināsies no 0.2% 2016. gadā līdz 1.5% 2017. gadā, 1.3% 2018. gadā un 1.6% 2019. gadā (sk. 20. att.).⁴ Kopējās inflācijas V veida līkni iespēju aplēšu periodā galvenokārt noteiks SPCI enerģijas cenu inflācijas nozīmīgs pozitīvs devums 2017. gadā, kas 2018. gadā būtiski samazināsies. Salīdzinājumā ar ECB speciālistu 2017. gada marta makroekonomiskajām iespēju aplēsēm kopējās SPCI inflācijas perspektīva 2017. un 2018. gadam koriģēta un pazemināta par 0.3 procentu punktiem, bet 2019. gadam – par 0.1 procentu punktu. Lejupvērstā korekcija galvenokārt atspoguļo zemāku naftas cenu ietekmi.

⁴ Sk. ECB interneta vietnē 2017. gada 8. jūnijā publicēto rakstu "Eurosistēmas speciālistu 2017. gada jūnija makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai".

20. attēls

Euro zonas SPCI inflācija (t.sk. iespēju aplēses)

Avoti: Eurostat un raksts "Euro sistēmas speciālistu 2017. gada jūnija makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai", kas 2017. gada 8. jūnijā publicēts ECB interneta vietnē.

Gaidāms, ka SPCI inflācija (neietverot enerģiju un pārtiku) vidējā termiņā pieaugs tikai pakāpeniski. Paredzams, ka SPCI inflācija (neietverot enerģiju un pārtiku) palielināsies no 0.9% 2016. gadā līdz 1.1% 2017. gadā, 1.4% 2018. gadā un 1.7% 2019. gadā. Turpinoties tautsaimniecības atveseļošanās un konsolidācijas procesam, pakāpenisko kāpumu lielā mērā noteiks paredzamais darba samaksas un vienības darbaspēka izmaksu pieaugums. Gaidāms, ka atslābuma mazināšanās darba tirgū un ar krīzi saistīto faktoru, kuri pēdējos gados negatīvi ietekmēja darba samaksas palielināšanos, pakāpeniska izzušana atjaunos atbildības vienam nodarbinātajam pieaugumu un vienības darbaspēka izmaksu palielināšanos saistībā ar paredzētu lēnāku darba ražīguma kāpumu. Gaidāms, ka arī naftas cenu kāpuma atjaunošanās kopš 2016. gada sākuma nedaudz un netiešā veidā vairošos šo augšupvērsto izmaksu spiedienu sakarā ar ražošanas izmaksu un to ietekmes uz nominālo darba samaksu pieaugumu.

5. Nauda un kredītu atlikumi

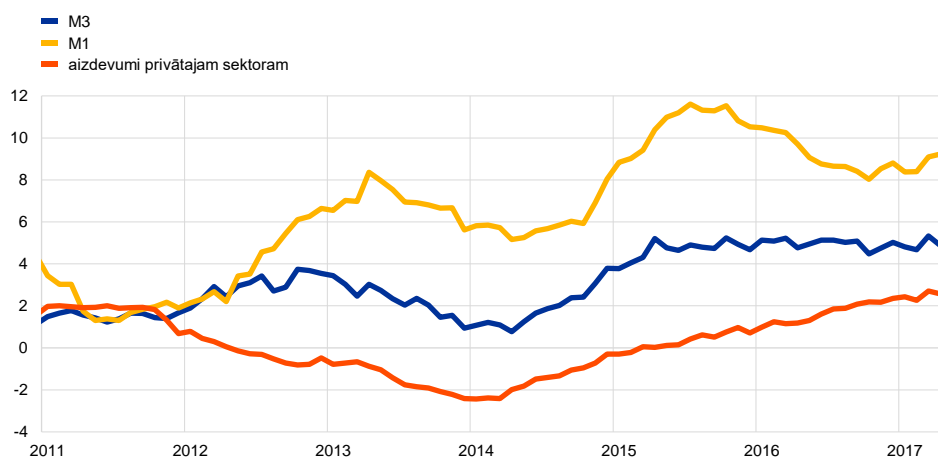
Joprojām vērojams stabils plašās naudas pieaugums, un turpinās kopš 2014. gada sākuma vērotā privātajam sektoram izsniegto aizdevumu atlikuma kāpuma tempa atjaunošanās. Tiek lēsts, ka nefinanšu sabiedrību kopējā ārējā finansējuma gada plūsma 2017. gada 1. ceturksnī turpinājusi palielināties.

Plašās naudas rādītājs 2017. gada 1. ceturksnī un aprīlī joprojām stabili auga kopš 2015. gada vidus novērotajā tempā. M3 gada kāpuma temps aprīlī bija 4.9% (sk. 21. att.). Naudas pieaugumu joprojām veicināja vislikvidāko instrumentu zemās turēšanas izvēles izmaksas ļoti zemu procentu likmju apstākļos, kā arī ECB monetārās politikas pasākumu ietekme. Tāpat kā iepriekšējos mēnešos M3 gada kāpuma tempu galvenokārt noteica tā likvidākās sastāvdaļas, un M1 gada pieauguma temps aprīlī sasniedza 9.2% (2016. gada decembrī – 8.8%).

21. attēls

M3, M1 un aizdevumi privātajam sektoram

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %; sezonāli un ar kalendāro ietekmi izlīdzināti dati)

Avots: ECB.

Piezīmes. Aizdevumi koriģēti atbilstoši aizdevumu pārdošanas, vērtspapīrošanas darījumu un noscītās naudas līdzekļu apvienošanas ietekmei. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2017. gada aprīlī.

Noguldījumi uz nakti joprojām bija viens no galvenajiem M3 pieauguma noteicošajiem faktoriem.

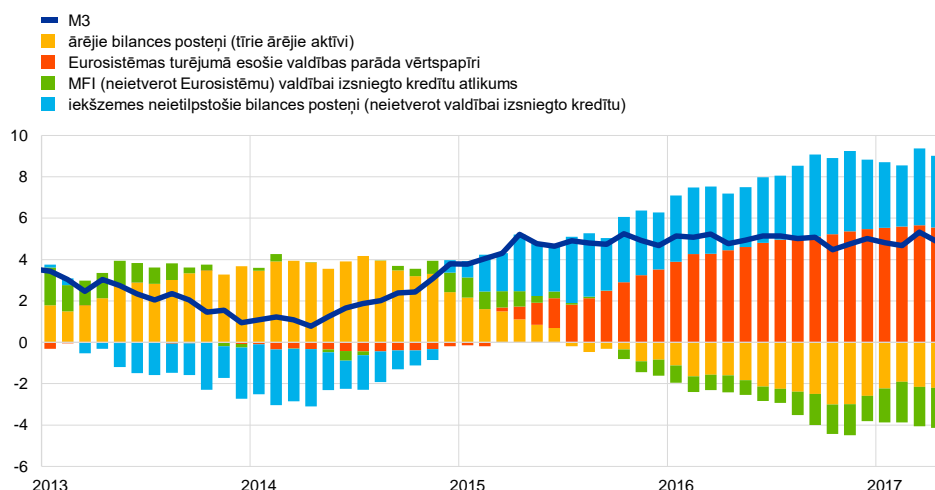
Tieši mājaisaimniecību un nefinanšu sabiedrību (NFS) noguldījumu uz nakti atlikuma gada pieauguma temps 2017. gada 1. ceturksnī un aprīlī saglabājās spēcīgs, sasniedzot attiecīgi 11.4% un 10.6%. Finanšu starpnieku (neietverot MFI) turēto noguldījumu uz nakti atlikuma svārstīgais gada kāpuma temps martā un aprīlī palielinājās. Skaidrās naudas apgrozībā gada pieauguma temps nedaudz palielinājās, un nekas neliecināja par vispārēju naudas līdzekļu turētāju sektora tendenci ļoti zemu vai negatīvu procentu likmju dēļ noguldījumus aizstāt ar skaidro naudu. Īstermiņa noguldījumu (neietverot noguldījumus uz nakti, t.i., M2 – M1) atlikumam 1. ceturksnī un aprīlī joprojām bija negatīva ietekme uz M3. Nelielas M3 sastāvdaļas tirgojamo finanšu instrumentu (t.i., M3 – M2) kāpuma temps 2017. gada 1. ceturksnī bija spēcīgs, un to galvenokārt veicināja naudas tirgus fondu akciju un daļu stabils kāpums, taču aprīlī tas kļuva nedaudz mērenāks.

No M3 sastāvdaļu viedokļa naudas piedāvājuma kāpināšanas iekšzemes avoti vēl arvien bija galvenais plašās naudas pieauguma noteicošais faktors (sk. 22. att.). Kā vienu no M3 neietilpstošajiem bilances posteņiem, kas pozitīvi ietekmējis M3 pieaugumu, var minēt Eurosistēmas galvenokārt ECB "Valsts sektora aktīvu iegādes programmas" (VSAIP) ietvaros veiktās valdības parāda vērtspapīru iegādes (sk. stabiņu sarkano daļu 22. att.). Turklāt M3 pieaugumu joprojām veicināja iekšzemes neietilpstošie bilances posteņi (neietverot valdībai izsniegto kredītu; sk. stabiņu zilo daļu 22. att.). To noteica vērojamā privātā sektora kreditēšanas tālāka atvēršanās un MFI ilgāka termiņa finanšu saistību ilgstošā samazināšanās. Šīs ilgāka termiņa finanšu saistības (neietverot kapitālu un rezerves), kuru gada pārmaiņu temps kopš 2012. gada 2. ceturkšņa bijis negatīvs, 2017. gada 1. ceturksnī un aprīlī turpināja sarukt. Negatīvo gada pieauguma tempu daļēji noteica to ECB ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperāciju (ITRMO II) ietekme, kuras var darboties kā alternatīva ilgāka termiņa uz tirgus instrumentiem balstītajam banku finansējumam un mazina investoriem stimulu turēt ilgtermiņa noguldījumus un banku emitētās obligācijas. Vienlaikus no euro zonas MFI (neietverot Eurosistēmu) iegādāto valdības obligāciju apjoms noteica MFI (neietverot Eurosistēmu) valdībai izsniegto kredītu atlikuma negatīvu gada kāpuma tempu un palēnināja M3 pieaugumu (sk. stabiņu zaļo daļu 22. att.).

22. attēls

M3 un tajā neietilpstošie bilances posteņi

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %; devums; procentu punktos; sezonāli un ar kalendāro ietekmi izlīdzināti dati)

Avots: ECB.

Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2017. gada aprīlī.

MFI tīrie ārējie aktīvi joprojām radīja lejupvērstu spiedienu uz M3 gada kāpuma tempu. 2017. gada 1. ceturksnī un aprīlī bija vērojama neliela šo līdzekļu mēneša aizplūde. Tas nedaudz palielināja to lejupvērsto spiedienu uz M3 gada kāpuma tempu (sk. stabiņu dzelteni daļu 22. att.). Šī norise atspoguļo kapitāla aizplūdes no euro zonas turpināšanos. Nerezidentu VSAIP ietvaros pārdotās euro zonas valdības obligācijas, šķiet, pastiprina šo tendenci (sk. arī ielikumu "Kuri sektori pārdeva Eurosistēmas iegādātos valdības vērtspapīrus?").

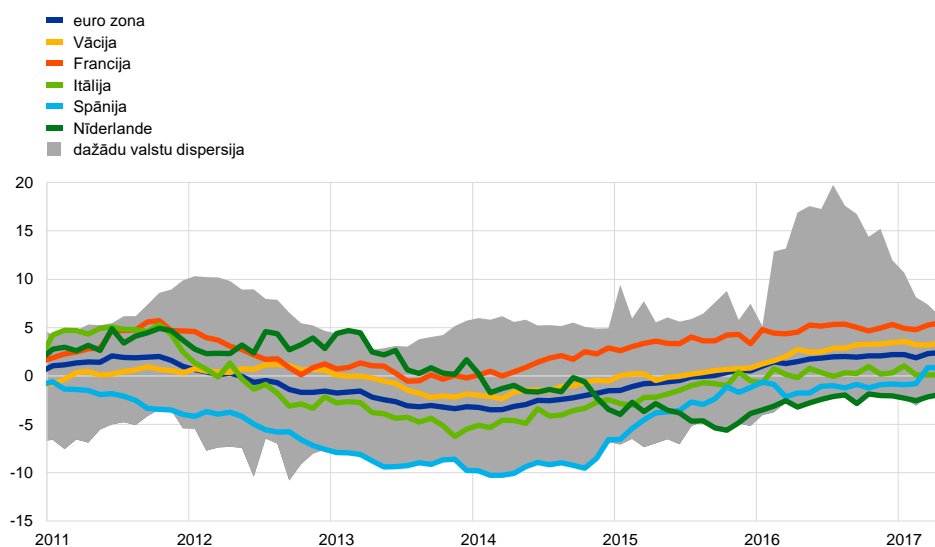
Turpinās kopš 2014. gada sākuma vērotā privātajam sektoram izsniegto

aizdevumu atlikuma kāpuma tempa atjaunošanās. Privātajam sektoram izsniegto MFI aizdevumu atlikuma gada pieauguma temps (koriģēts atbilstoši aizdevumu pārdošanas, vērtspapīrošanas darījumu un nosacītās naudas līdzekļu apvienošanas ietekmei) 2017. gada 1. ceturksnī un aprīlī palielinājās (sk. 21. att.). Nozaru dalījumā NFS izsniegto aizdevumu atlikuma gada kāpuma temps turpināja palielināties, aprīlī sasniedzot 2.4% (sk. 23. att.). Kopumā NFS saņemto aizdevumu atlikuma pieauguma temps kopš zemākā punkta sasniegšanas 2014. gada 1. ceturksnī būtiski atveseļojies. Šāda dinamika visai plaši vērojama lielākajās valstīs, lai gan aizdevumu atlikuma pieauguma temps dažās jurisdikcijās joprojām ir negatīvs. Mājsaimniecībām izsniegto aizdevumu atlikuma gada pieauguma temps 2017. gada 1. ceturksnī palielinājās un aprīlī saglabājās nemainīgs (2.4%; sk. 24. att.). Šīs tendences veicināja kopš 2014. gada vasaras euro zonā plaši vērojamā banku aizdevumu procentu likmju būtiskā samazināšanās (īpaši ECB veikto nestandarta monetārās politikas pasākumu dēļ) un banku aizdevumu piedāvājuma un pieprasījuma vispārēja uzlabošanās. Turklāt bankas panākušas progresu bilanču konsolidēšanā, lai gan dažās valstīs saglabājas augsts ienākumus nenesošo aizdevumu atlikuma līmenis, kas var ierobežot jaunu banku kredītu izsniegšanu.

23. attēls

MFI aizdevumi NFS atsevišķās euro zonas valstīs

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

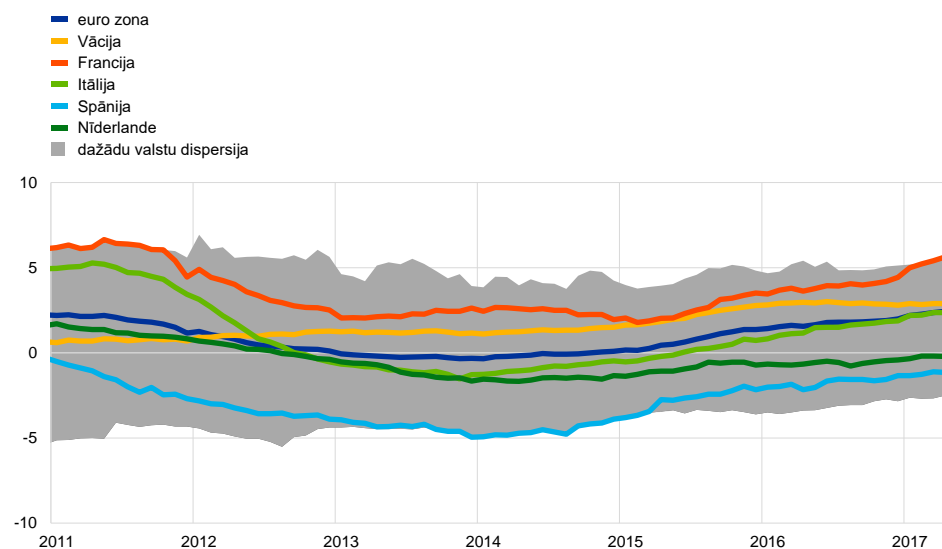
Avots: ECB.

Piezīmes. Koriģēts atbilstoši aizdevumu pārdošanas, vērtspapīrošanas darījumu un nosacītās naudas līdzekļu apvienošanas ietekmei. Dažādu valstu dispersiju aprēķina, izmantojot fiksētas 12 euro zonas valstu izlases minimālo un maksimālo vērtību. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2017. gada aprīlī.

24. attēls

MFI aizdevumi mājsaimniecībām atsevišķās euro zonas valstīs

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

Avots: ECB.

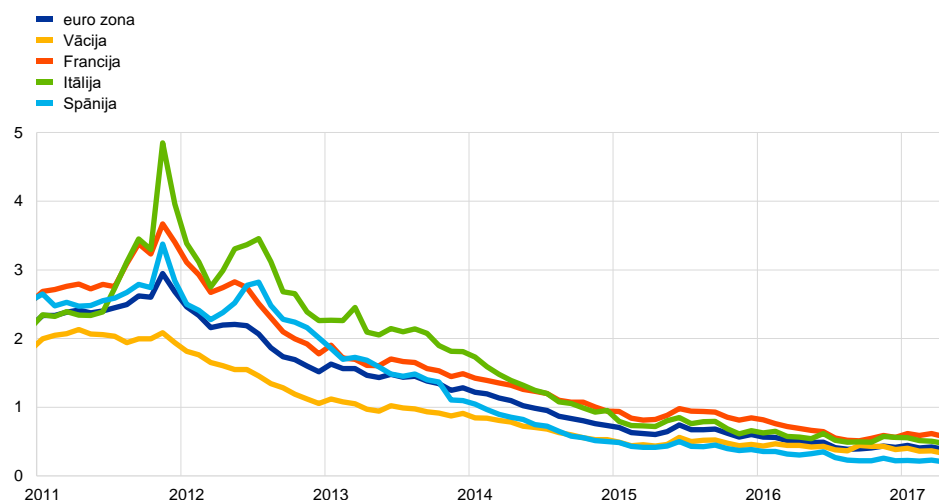
Piezīmes. Koriģēts atbilstoši aizdevumu pārdošanas, vērtspapīrošanas darījumu un nosacītās naudas līdzekļu apvienošanas ietekmei. Dažādu valstu dispersiju aprēķina, izmantojot fiksētas 12 euro zonas valstu izlases minimālo un maksimālo vērtību. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2017. gada aprīlī.

Banku finansējuma nosacījumi joprojām bija labvēlīgi. Kopējās banku parāda finansējuma izmaksas 2017. gada 1. ceturksnī un aprīlī nedaudz samazinājās (sk. 25. att.). To noteica banku obligāciju peļņas likmju sarukums, savukārt noguldījumu izmaksas saglabājās stabilas. Kopējās banku parāda finansējuma izmaksas joprojām ir vēsturiski zemā līmenī. Šos labvēlīgos apstākļus noteica ECB stimulējošā monetārās politikas nostāja, MFI ilgāka termiņa finanšu saistību atmaksa neto izteiksmē, banku bilanču nostiprināšanās un finanšu tirgu sadrumstalotības mazināšanās.

25. attēls

Kopējās banku parāda finansējuma izmaksas

(noguldījumu un uz nenodrošinātiem tirgus instrumentiem balstīta parāda finansējuma kopējās izmaksas; gadā; %)

Avoti: ECB, Merrill Lynch Global Index un ECB aprēķini.

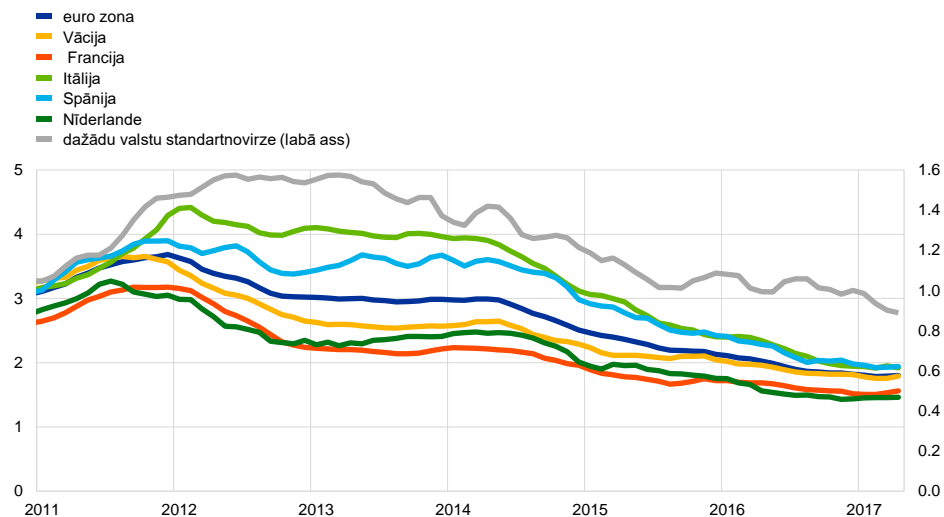
Piezīmes. Noguldījumu kopējās izmaksas aprēķina kā jauno darījumu procentu likmju noguldījumiem uz nakti, noguldījumiem ar noteikto termiņu un noguldījumiem ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu, kas svērti ar to attiecīgo atlikumu, vidējo rādītāju. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2017. gada aprīlī.

NFS un mājsaimniecībām izsniegto banku aizdevumu procentu likmju līmenis nedaudz palielinājās, tomēr 2017. gada 1. ceturksnī un aprīlī joprojām bija ļoti zems (sk. 26. un 27. att.). Kopš 2014. gada sākuma novērotais procentu likmju kritums 2017. gada sākumā kļuva mērenāks, un kopš tā laika procentu likmes saglabājušās tuvu vēsturiski zemākajam līmenim. NFS saņemto banku aizdevumu kopējās procentu likmes 2017. gada 1. ceturksnī nedaudz pieauga un aprīlī kopumā joprojām bija stabilas. Vienlaikus nedaudz palielinājās mājsaimniecībām mājokļa iegādei izsniegto aizdevumu kopējā procentu likme. Kopš ECB apstiprinātā kredītu nosacījumu stingrības mazināšanas pasākumu kopuma izziņošanas 2014. gada jūnijā NFS un mājsaimniecībām izsniegto banku aizdevumu kopējās procentu likmes sarukušas daudz būtiskāk nekā tirgus darījumu atsauces procentu likmes, tādējādi liecinot par spēcīgāku monetārās politikas pasākumu ietekmi uz banku aizdevumu procentu likmēm. Kopējo banku finansējuma izmaksu samazinājums veicinājis kopējo aizdevumu procentu likmju sarukumu. NFS un mājsaimniecībām izsniegto banku aizdevumu kopējās procentu likmes no 2014. gada maija līdz 2017. gada aprīlim samazinājās attiecīgi aptuveni par 112 bāzes punktiem un 104 bāzes punktiem. Mazāk aizsargātās valstīs bija vērojams īpaši spēcīgs banku aizdevumu procentu likmju sarukums aizdevumiem NFS, tādējādi veicinot agrāko monetārās politikas transmisijas asimetriju dažādās valstīs. Pavisam neliela apjoma aizdevumu (līdz 0.25 milj. euro) un liela apjoma aizdevumu (lielāku par 1 milj. euro) procentu likmju starpība euro zonā šajā pašā periodā būtiski saruka un 2017. gada aprīlī sasniedza jaunu vēsturiski zemāko līmeni. Kopumā tas rāda, ka aizdevumu procentu likmju samazinājums pozitīvi ietekmējis mazos un vidējos uzņēmumus lielākā mērā nekā lielos uzņēmumus.

26. attēls

NFS izsniegto aizdevumu kopējās procentu likmes

(gadā; %; triju mēnešu slīdošie vidējie)

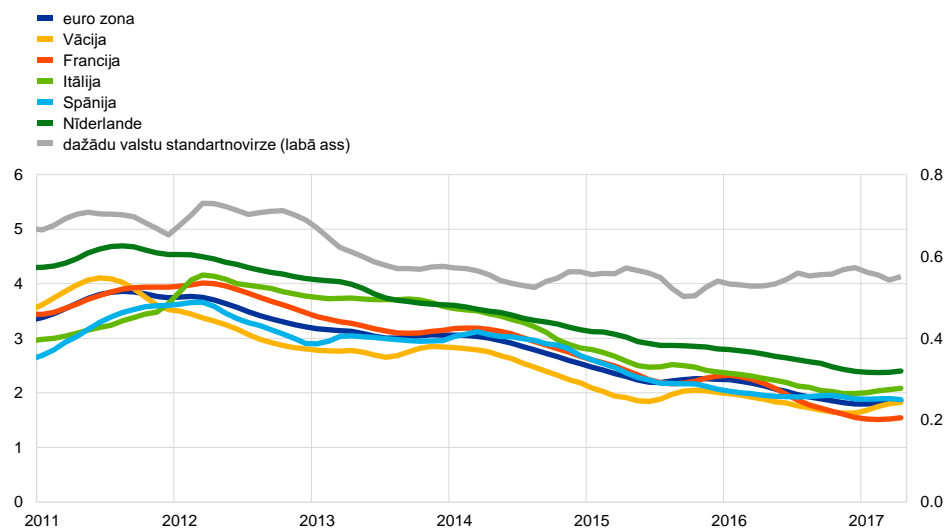
Avots: ECB.

Piezīmes. No bankām saņemto aizdevumu kopējo izmaksu rādītāju aprēķina, nosakot kopējās īstermiņa un ilgtermiņa procentu likmes, izmantojot jauno darījumu apjomu 24 mēnešu slīdošo vidējo. Dažādu valstu standartnovirzi aprēķina, izmantojot fiksētu 12 euro zonas valstu izlasi. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2017. gada aprīlī.

27. attēls

Mājokļa iegādei izsniegto aizdevumu kopējās procentu likmes

(gadā; %; triju mēnešu slīdošie vidējie)

Avots: ECB.

Piezīmes. No bankām saņemto aizdevumu kopējo izmaksu rādītāju aprēķina, nosakot kopējās īstermiņa un ilgtermiņa procentu likmes, izmantojot jauno darījumu apjomu 24 mēnešu slīdošo vidējo. Dažādu valstu standartnovirzi aprēķina, izmantojot fiksētu 12 euro zonas valstu izlasi. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2017. gada aprīlī.

Tiek lēsts, ka euro zonas NFS kopējā ārējā finansējuma gada plūsma

2017. gada 1. ceturksnī turpinājusi palielināties. Šāds kāpums atspoguļo banku veiktās kredītesšanas dinamikas pastāvīgus uzlabojumus un lielas parāda vērtspapīru emisijas. NFS ārējais finansējums pašlaik ir tādā pašā līmenī kā 2005. gada sākumā (tieši pirms pārmērīga kredītesšanas kāpuma perioda sākuma). Lai gan sektoru kontu

dati liecina par NFS kotēto akciju neto emisijas aktivitātes būtisku palielināšanos 2016. gada 4. ceturksnī, to noteica viena liela apvienošanās darījuma pabeigšana. Bez tā neto emisija ievērojamā akciju atpirkšanas apjoma dēļ šajā ceturksnī būtu bijusi negatīva. 2016. gada 4. ceturksnī otro reizi pēc kārtas bija vērojama arī ne-MFI aizdevumu NFS neto apjomīga atmaksāšana, atspoguļojot vienas lielas īpašam nolūkam dibinātas sabiedrības darbības izbeigšanu un citu uzņēmumu emitēto parāda vērtspapīru pastāvīgu atmaksu. Kopumā kopš 2014. gada sākuma novēroto NFS ārējā finansējuma situācijas uzlabošanos veicinājuši ekonomiskās aktivitātes nostiprināšanās, turpmākais parāda finansējuma izmaksu sarukums, mazāk stingri banku kredītu nosacījumi un lielāks uzņēmumu apvienošanās un pārņemšanas darījumu skaits. Vienlaikus NFS rekordlielie naudas līdzekļu turējumi (kuriem ir tendence pieaugt) mazinājuši nepieciešamību pēc ārējā finansējuma.

NFS parāda vērtspapīru neto emisija 2017. gada aprīlī un maijā kļuva mērenāka (martā tā saglabājās stabila). Emisijas aktivitāti līdz ar citiem faktoriem joprojām veicināja ECB uzņēmumu obligāciju iegādes. NFS kotēto akciju neto emisijas aktivitāte 2017. gada pirmajos mēnešos bijusi mērena.

NFS finansējuma izmaksu līmenis joprojām ir ļoti labvēlīgs. Tiek lēsts, ka NFS kopējās ārējā finansējuma nominālās izmaksas pēdējos divos mēnešos vidēji nedaudz palielinājušās, 2017. gada maijā par 15 bāzes punktiem pārsniedzot 2016. gada jūlijā novēroto vēsturiski zemāko līmeni. Kopējo finansējuma izmaksu neseno pieaugumu var skaidrot ar mērenu vērtspapīru izmaksu palielināšanos, kas saistīta ar augstākām kapitāla vērtspapīru riska prēmijām. Turpretī parāda finansējuma izmaksas kopš 2016. gada augusta praktiski nav mainījušās un vēsturiskā skatījumā ir ļoti zemas.

Saskaņā ar "Apsekojuma par finansējuma pieejamību uzņēmumiem euro zonā" pēdējo kārtu (2016. gada oktobris–2017. gada marts) MVU joprojām ziņoja par tālākiem ārējā finansējuma pieejamības uzlabojumiem. Pirmo reizi kopš apsekojuma uzsākšanas MVU norādīja, ka uzskata vispārējo tautsaimniecības perspektīvu par ārējā finansējuma pieejamību veicinošo faktoru. Savukārt finansējuma pieejamību MVU uzskatīja par nebūtiskāko problēmu, lai gan valstīs joprojām ir nozīmīgas atšķirības. Kopumā euro zonas MVU norādīja uz apgrozījuma pieaugumu un parāda situācijas uzlabošanos, kas vērojama vienlaikus ar stabilu peļņu un darbaspēka un citu izmaksu kāpumu.

6. Fiskālās norises

Paredzams, ka euro zonas budžeta deficīts iespēju aplēšu periodā (2017.–2019. gadā) turpinās samazināties galvenokārt saistībā ar ciklisko nosacījumu uzlabošanos un procentu maksājumu sarukumu. Paredzams, ka euro zonas kopējā fiskālā nostāja 2017.–2019. gadā kopumā būs neitrāla. Lai gan euro zonas valstu valdības parāda attiecības pret IKP rādītājs joprojām ir augsts, tas turpinās samazināties. Tomēr valstīs ar augstu valsts parāda līmeni papildu konsolidācijas pasākumi veicinātu parāda attiecības pret IKP rādītāja stabilitātes sarukumu.

Paredzams, ka euro zonas valstu valdības budžeta deficīts iespēju aplēšu periodā turpinās samazināties. Saskaņā ar Eurosistēmas speciālistu 2017. gada jūnija makroekonomiskajām iespēju aplēsēm⁵ gaidāms, ka euro zonas valstu valdības budžeta deficīta rādītājs kritīsies no 1.5% no IKP 2016. gadā līdz 1.0% no IKP 2019. gadā (sk. tabulu). Fiskālo perspektīvu uzlabojumi salīdzinājumā ar 2017. gada marta iespēju aplēsēm kopumā nav mainījušies, un tos galvenokārt noteikuši labvēlīgi cikliskie apstākļi un procentu likmju sarukums, bet attiecībā uz strukturālajiem fiskālās politikas pasākumiem gaidāma ierobežota aktivitāte. Būtiskam vairākumam euro zonas valstu iespēju aplēses ir mazāk optimistiskas salīdzinājumā ar attiecīgo 2017. gada atjaunoto stabilitātes programmu iespēju aplēsēm, un īpaši tas attiecas uz iespēju aplēšu beigu periodu. Viens no atšķirību iemesliem ir tas, ka atjaunotās stabilitātes programmas ietver fiskālos pasākumus, kas vēl nav paredzēti tiesību aktos vai arī nav pietiekami skaidri definēti, lai tos ņemtu vērā iespēju aplēsēs.

Tabula

Fiskālās norises euro zonā

(% no IKP)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
a. Kopējie ieņēmumi	46.7	46.4	46.3	46.1	45.9	45.9
b. Kopējie izdevumi	49.3	48.5	47.8	47.5	47.1	46.8
t.sk.:						
c. Procentu izdevumi	2.7	2.4	2.2	2.0	1.9	1.9
d. Sākotnējie izdevumi (b – c)	46.6	46.1	45.6	45.4	45.2	45.0
Budžeta bilance (a – b)	–2.6	–2.1	–1.5	–1.3	–1.2	–1.0
Sākotnējā budžeta bilance (a – d)	0.1	0.3	0.7	0.7	0.7	0.9
Cikliski koriģētā budžeta bilance	–1.9	–1.7	–1.5	–1.4	–1.4	–1.2
Strukturālā sākotnējā budžeta bilance	1.0	0.8	0.6	0.6	0.5	0.6
Bruto parāds	92.0	90.3	89.2	87.9	86.4	84.7
Papildpostenis: reālais IKP (pārmaiņas; %)	1.2	1.9	1.7	1.9	1.8	1.7

Avoti: Eurostat, ECB un Eurosistēmas speciālistu 2017. gada jūnija makroekonomiskās iespēju aplēses.

Piezīmes. Dati attiecas uz visu euro zonas valstu valdības sektoru. Skaitļu noapaļošanas rezultātā summa var atšķirties no kopsummas. Tā kā prognozēs parasti ņemtas vērā jaunākās datu korekcijas, varētu būt atšķirības salīdzinājumā ar jaunākajiem apstiprinātajiem Eurostat datiem.

⁵ Sk. "Eurosistēmas speciālistu 2017. gada jūnija makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai".

Paredzams, ka euro zonas fiskālā nostāja 2017.–2019. gadā kopumā būs neitrāla.⁶ Strukturālās sākotnējās budžeta bilances perspektīva ir stabila un kopš 2017. gada marta iespēju aplēsēm gandrīz nav mainījusies. Vērtējot ieņēmumus, nelielu tiešo nodokļu samazināšanu dažās valstīs kompensē citi ar ieņēmumiem saistīti faktori (galvenokārt atspoguļojot ieņēmumu pārmaiņas saistībā ar universālās mobilo telekomunikāciju sistēmas (UMTS) statistisko uzskaiti). Vērtējot izdevumus, paredzams, ka valdības ieguldījumi un sociālie maksājumi salīdzinājumā ar nominālā IKP tendenci augs nedaudz straujāk.

Gaidāms, ka pašlaik augstais euro zonas valstu valdības parāda līmenis turpinās samazināties. Paredzams, ka euro zonas valstu valdības parāda attiecība pret IKP, kas sasniedza kulmināciju 2014. gadā, turpinās sarukt no 89.2% 2016. gadā līdz 84.7% līdz 2019. gada beigām. Prognozēto valdības parāda samazinājumu lielākoties veicina labvēlīga procentu likmju un izaugsmes starpības dinamika, ņemot vērā stabilas makroekonomiskās perspektīvas un zemas procentu likmes. Gaidāmais sākotnējais pārpalikums veicinās valdības parāda attiecības pret IKP sarukumu, bet paredzams, ka deficīta-parāda korekcijām būs neliela parādu palielinošā ietekme. Salīdzinājumā ar 2017. gada marta iespēju aplēsēm gaidāms, ka kopējā euro zonas parāda attiecība pret IKP kopumā nemainīsies, izņemot nedaudz labākas perspektīvas iespēju aplēšu perioda beigās. Paredzams, ka lielākajā daļā euro zonas valstu parāda attiecība pret IKP samazināsies, bet dažās valstīs gaidāms tās pieaugums.

Valstīm jāturpina īstenot fiskālos centienus, nodrošinot pilnīgu atbilstību Stabilitātes un izaugsmes paktam. Konkrētāk, runājot par valstīm ar augstu parāda līmeni, papildu konsolidācijas pasākumi ir būtiski, lai nodrošinātu valsts parāda attiecības pret IKP stabilu sarukumu. Augstā parāda līmeņa dēļ šīs valstis ir īpaši neaizsargātas gadījumā, ja finanšu tirgus atkal kļūtu nestabils vai strauji palielinātos procentu likmes. Eiropas Komisija 2017. gada 16. maijā publicējoja gadskārtējo konkrētām valstīm adresēto ieteikumu (KVAI) priekšlikumus, sniedzot norādījumus par ES valstu tautsaimniecības un fiskālo politiku (šie ieteikumi vēlāk tiks apstiprināti Padomē). Fiskālo politiku KVAI izvērtējumu sk. šā "Tautsaimniecības Biļetena" ielikumā "Konkrētām valstīm 2017. gada Eiropas semestra ietvaros adresētie fiskālo politiku ieteikumi".

Turpmāks progress nepieciešams attiecībā uz ES fiskālās pārvaldības sistēmu. Īpaši fiskālā pakta prasību pilnīga ieviešana valstu tiesību aktos un šo prasību izpilde ļautu nostiprināt fiskālo disciplīnu un palielinātu ar fiskālās pārvaldības sistēmu saistīto atbildību valstu līmenī. Tomēr, kā aprakstīts ielikumā "Fiskālais pakts: Komisijas pārskats un turpmākie pasākumi", šķiet, ka dažās valstīs fiskālā pakta prasības ieviestas valstu tiesību aktos tikai daļēji. Raugoties tālākā perspektīvā, Eiropas Komisija sniegusi ieguldījumu diskusijā par Eiropas nākotni 2017. gada 31. maija publikācijā *Reflection paper on the deepening of the economic and*

⁶ Fiskālā nostāja atspoguļo uz tautsaimniecību vērsto fiskālās politikas stimulu virzību un apjomu papildus valsts finanšu automātiskajai reakcijai uz ekonomiskās attīstības ciklu. To mēra kā strukturālās sākotnējās bilances pārmaiņas, t.i., atskaitot no cikliski koriģētās sākotnējās budžeta bilances pagaidu pasākumus, piemēram, valdības atbalstu finanšu sektoram. Sīkāk par euro zonas fiskālās nostājas koncepciju sk. ECB 2016. gada jūnija "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 4 rakstā *The euro area fiscal stance* ("Euro zonas fiskālā nostāja").

monetary union ("Pārdomu dokuments par ekonomiskās un monetārās savienības padziļināšanu"), kas ietver arī priekšlikumus par turpmāku progresu virzībā uz fiskālo savienību.⁷

⁷ Sk. *Reflection paper on the deepening of the economic and monetary union* ("Pārdomu dokuments par ekonomiskās un monetārās savienības padziļināšanu").

Ielikumi

1. Globālo risku jaunāko norišu novērtējums

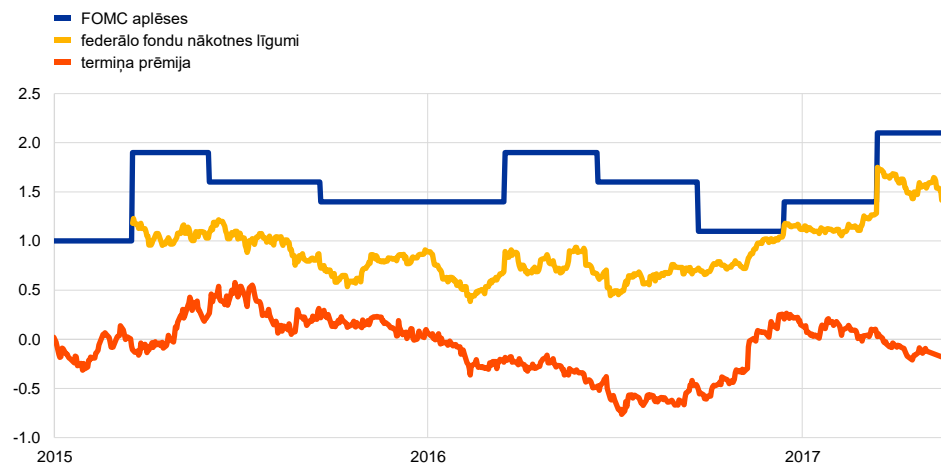
Šajā ielikumā sniegts kvalitatīvs novērtējums tam, kā galvenie globālie riski attīstījušies kopš 2016. gada sākuma.

Ar krasu globālās finansiālās situācijas maiņu saistītie riski, šķiet, mazinājušies, bet nav izzuduši. Kopš 2013. gadā novērotās *taper tantrum* epizodes, kad strauji mainījās ar ASV monetāro politiku saistītās gaidas, piesardzīga komunikācija apvienojumā ar ASV Federālo rezervju sistēmas ļoti pakāpenisko tuvināšanos stingrākas monetārās politikas īstenošanai šādus riskus šķietami nedaudz vājinājusi. Īpaši sarukusi tirgus gaidu un Federālās atklātā tirgus komitejas (FOMC) procentu likmju aplēšu starpība (sk. A att.), liecinot, ka mazinājušies monetārās politikas pārsteigumu varbūtība. Tomēr saglabājas neskaidrība par stingrības pārmaiņu ciklu ASV, un, neraugoties uz nelielu termiņa prēmijas uzlabošanu kopš 2016. gada vidus, ilgāka termiņa procentu likmes joprojām ir ļoti zemas.

A attēls

ASV federālo fondu procentu likmju salīdzinājums ar FOMC aplēsēm

(nākamā kalendārā gada beigu aplēses; %)

Avots: ECB speciālistu aprēķini, kas balstās uz *Bloomberg* un Federālo rezervju sistēmas Valdes datiem.

Piezīmes. Jaunākais novērojums federālo fondu nākotnes līgumiem attiecas uz 2017. gada 23. maiju un FOMC aplēsēm – uz 2017. gada 15. martu. Termiņa prēmija ir Federālo rezervju Ņujorkas bankas aplēse, izmantojot Valsts kases 10 gadu peļņas rādītājus.

Vienlaikus šķiet, ka lielākās jaunās tirgus ekonomikas valstis (JTEV) ir labākā situācijā, lai piemērotos stingrākiem ārējās finansēšanas nosacījumiem, nekā pirms dažiem gadiem. Vairāku JTEV ievainojamība un ārējā nelīdzsvarotība pēdējos gados mazinājusies, paaugstinoties reālajām procentu likmēm, pazeminoties inflācijai, palēninoties kreditēšanas kāpumam un sarūkot tekošā konta nelīdzsvarotībai. Tam vajadzētu stiprināt šo valstu noturību pret negatīviem ārējiem finanšu šokiem. Tomēr dažas JTEV, īpaši valstis ar lielu ārējo parādu, joprojām pakļautas globālo finansēšanas nosacījumu stingrības straujam kāpumam. Tādējādi

pasaules attīstības perspektīvai joprojām risku rada straujas globālā finanšu tirgus noskaņojuma pārmaiņas, kas var kavēt pasaules, īpaši JTEV, aktivitāti.

Izaugsmi atbalstoša politika mazinājusi bažas par Ķīnas īstermiņa attīstības perspektīvu. Bažas par Ķīnas attīstības perspektīvu jau kopš 2015. gada vidus dominēja baiļu noskaņojumā saistībā ar krasu aktivitātes kritumu, kapitāla aizplūdēm un renminbi kursa pazemināšanos apvienojumā ar augošu politikas nenoteiktību. Šādas bažas mazināja stingra politikas reakcija, t.sk. būtisks fiskālais atbalsts, finansējums infrastruktūrai, mazāk stingri finansēšanas nosacījumi un pastiprināta kapitāla kontrole. Uzsverot valdības nodomu saglabāt izaugsmi tuvu izvirzītajam mērķim, tas, iespējams, palīdzēja mazināt bažas par īstermiņa perspektīvu. Tomēr šāda politikas reakcija bija saistīta ar lieliem izdevumiem, t.sk. aizņemto līdzekļu apjoma tālāku kāpumu un arvien neefektīvāku resursu izlietojumu (stimulus atkal koncentrējot valsts sektorā). Stingrāka kapitāla kontrole veicināja arī mājokļu tirgus uzplaukumu, jo līdzekļi tika ieguldīti iekšzemes aktīvos.

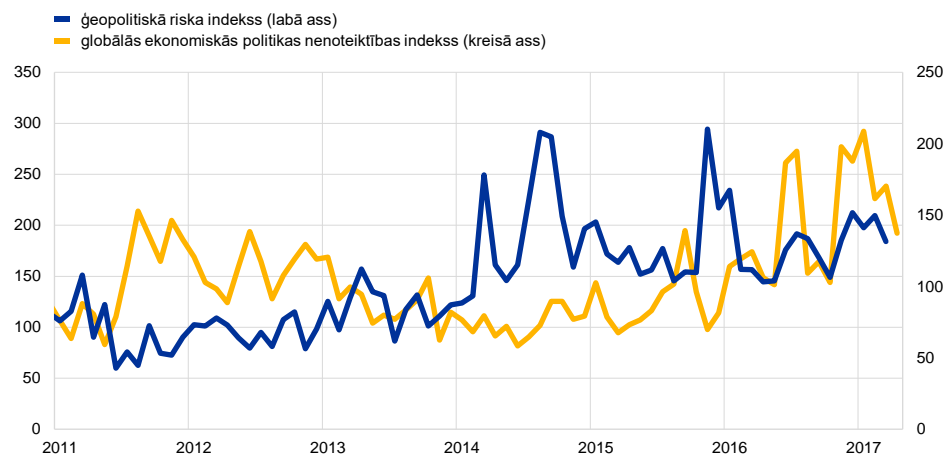
Politikas nenoteiktība (ar bažām par vairāk uz iekšzemi vērstu politiku) bija pieaugusi visā pasaulē, un saglabājās paaugstināta ģeopolitiskā spriedze. Pēdējos gados ģeopolitiskā spriedze bija viens no galvenajiem lejupeņstājiem riskiem izaugsmei, laika gaitā mainoties tās intensitātei un rašanās vietai, un tā ietvēra gan konfliktu Tuvajos Austrumos un spriedzi attiecībās ar Ziemeļkoreju un Dienvidķīnas jūras reģionā, gan politisko saspīlējumu starp Turciju un ES un tā ietekmi uz bēgļu plūsmām uz ES. Daži riski ir nozīmīgāki vietējā vai reģionālā mērogā, bet citu risku mērogs ir globālāks, un to rašanās varbūtību un ietekmi grūti novērtēt. Ģeopolitiskās spriedzes indekss, kas ietver karu, politiskās spriedzes un teroristu uzbrukumu gadījumus, liecina par kopumā stabilu stāvokli no 2016. gada sākuma līdz 2017. gada sākumam.⁸ Turklāt kopš ASV prezidenta vēlēšanām palielinājusies prasība pēc politikas, kas vairāk vērsta uz iekšzemi. Kopumā globālās politikas nenoteiktībai pēdējos gados bijusi tendence pieaugt (sk. B att.).

⁸ Sk. *Caldara, Dario and Iacoviello, Matteo, Measuring Geopolitical Risk, Working Paper, Board of Governors of the Federal Reserve System, 2016.*

B attēls

Pasaules ekonomiskās politikas nenoteiktība un ģeopolitiskās spriedzes rādītāji

(indeksi)

Avoti: *Haver*, Federālo rezervju sistēmas Valdes un ECB speciālistu aprēķini.

Piezīmes. Globālās ekonomiskās politikas nenoteiktības indekss ir 17 valstu ar IKP svētais vidējais lielums. Ar ģeopolitiskā riska indeksu mēra karu, ģeopolitiskās spriedzes un teroristu uzbrukumu gadījumus. Ģeopolitiskā riska jaunākais novērojums attiecas uz 2017. gada martu un globālās ekonomiskās politikas nenoteiktības novērojums – uz 2017. gada aprīli.

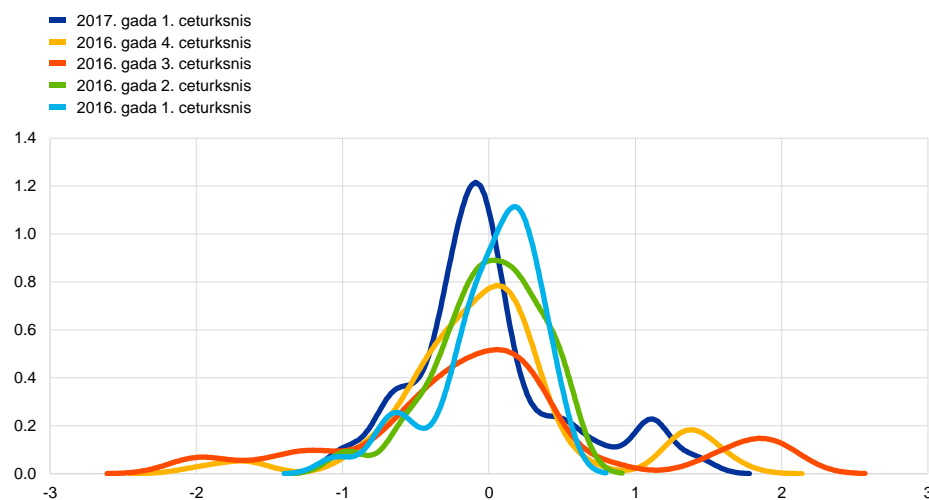
Joprojām pastāv *Brexit* rezultāta negatīvas ietekmes vidēja termiņa riski.

Apvienotās Karalistes referendumā par dalību ES tūlītējā ietekme bijusi labvēlīgāka, nekā sākumā gaidīts. 2016. gadā Apvienotajā Karalistē aktivitāte bija samērā spēcīga, lai gan šā gada sākumā tā kļuva mērenāka, Lielbritānijas sterliņu mārciņas vērtības krituma dēļ paaugstinoties inflācijai. *Consensus Economics* apkopoto prognožu dispersija samazinājās (sk. C att.), tomēr saglabājās plašāka nekā periodā pirms referendumā. Taču joprojām pastāv vidēja termiņa riski, īpaši ar sarunu par izstāšanos no ES rezultātiem un ar nākotnes tirdzniecības noteikumiem saistītie riski.

C attēls

Apvienotās Karalistes izaugsmes prognožu dispersija

(kodola blīvumi nevidējotai izaugsmei pēc viena gada nākotnē)

Avoti: *Consensus Economics* un ECB speciālistu aprēķini.

Kopumā analīze liecina, ka esošie lejuvērstie riski, kas apdraud globālo izaugsmi, pēdējā gadā, šķiet, mazinājušies, bet nav izzuduši. Turklāt radušies jauni riski. No vienas puses, piesardzīgā Federālo rezervju sistēmas komunikācija apvienojumā ar ļoti pakāpenisku monetārās politikas stingrības kāpināšanas kursu un lielāko JTEV ievainojamības sarukumu, iespējams, vājināja globālo finansēšanas nosacījumu stingrības neorganizētas palielināšanās risku. No otras puses, lai gan politikas pasākumi aktivitātes veicināšanai palīdzēja vājināt bažas par Ķīnas īstermiņa attīstības perspektīvu, vidēja termiņa ievainojamība joprojām ir paaugstināta sakarā ar arvien lielāku aizņemto līdzekļu apjoma kāpumu. Turklāt ģeopolitiskā spriedze joprojām ir spēcīga. Vienlaikus radušies jauni risku avoti, īpaši būtiska politikas nenoteiktība saistībā ar jaunās ASV administrācijas nodomiem attiecībā uz fiskālo un īpaši tirdzniecības politiku, kurai var būt potenciāli nozīmīga negatīva ietekme uz pasaules tautsaimniecību. Turklāt gaidītā pakāpeniskā pasaules tautsaimniecības atveseļošanās atkarīga no vairākiem svarīgiem pieņēmumiem par politiku, un to joprojām spēcīgi nosaka esošais monetārās un fiskālās politikas atbalsts. Tāpēc, neraugoties uz atsevišķu risku vājināšanos, globālās perspektīvas risku līdzsvars kopumā joprojām ir lejuvērsts.

2. ECB uzņēmumu sektora aktīvu iegādes programma: tās īstenošana un ietekme

2017. gada 8. jūnijā apritēja pirmais gads kopš "Uzņēmumu sektora aktīvu iegādes programmas" (USAIP) uzsākšanas⁹. USAIP ir daļa no Eurosistēmas paplašinātās aktīvu iegādes programmas (AIP) un tika ieviesta, lai pastiprinātu Eurosistēmas veikto aktīvu iegāžu ietekmi uz reālās tautsaimniecības finansēšanas nosacījumiem.

Ar nolūku paredzēts plašs USAIP kritērijiem atbilstošo obligāciju kopējais klāsts, un tā sastāvu galvenokārt nosaka monetārās politikas un riska pārvaldības apsvērumi. Īstenojot cenu stabilitātes saglabāšanas mērķi, ECB pilnvarota darboties saskaņā ar atklātā tirgus ekonomikas principu, kas paredz brīvu konkurenci, veicinot efektīvu resursu sadali. Tādējādi ECB nolūks ir attiecībā pret tirgu neitrāla AIP īstenošana, tāpēc USAIP iegādes tiek veiktas saskaņā ar etalonvērtību, kas proporcionāli atspoguļo kritērijiem atbilstošo obligāciju tirgus vērtību.¹⁰

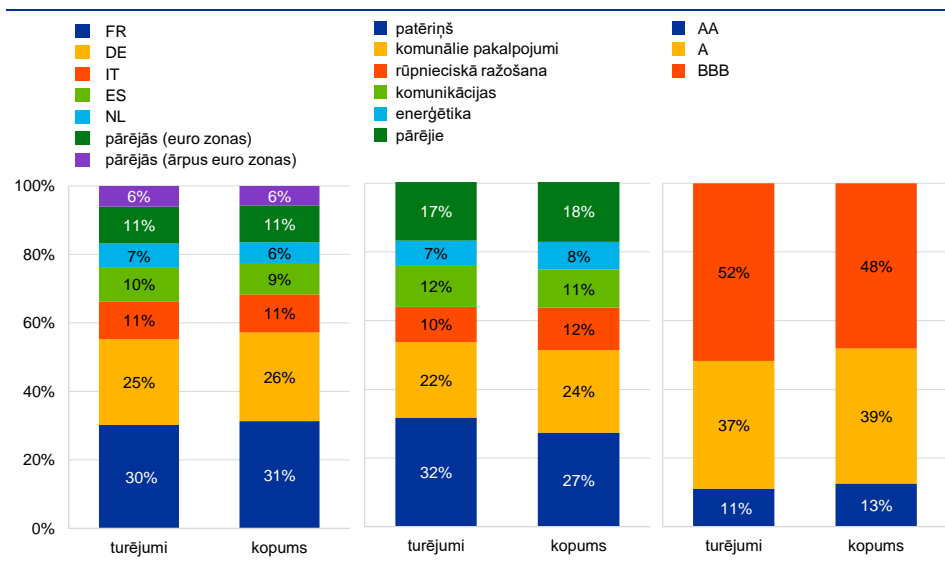
USAIP turējumu sastāvs pamatā atspoguļo USAIP kritērijiem atbilstošo obligāciju kopuma sastāvu. 2017. gada 7. jūnijā USAIP turējumu kopsumma bija 92 mljrd. euro, kas atbilst aptuveni 11% no USAIP kritērijiem atbilstošo obligāciju kopuma. Turējumi ir pietiekami diversificēti – aptuveni 950 vērtspapīru, ko emitējušas aptuveni 200 emitentu grupu. USAIP turējumu daļījums atkarībā no riska valsts ir ļoti līdzīgs USAIP kritērijiem atbilstošo obligāciju kopuma daļījumam (sk. A att.). Nav arī lielu atšķirību starp USAIP turējumiem un to attiecīgo daļu USAIP kritērijiem atbilstošo obligāciju kopumā saimnieciskās darbības sektoru vai reitinga grupu ziņā. 12% USAIP turējumu tika iegādāti ar negatīvām, bet par noguldījumu iespējas procentu likmes līmeni augstākām peļņas likmēm.

⁹ USAIP ietekmes sākotnējo analīzi sk. ECB 2016. gada augusta "Tautsaimniecības Biļetena" 5. numura ielikumā *The corporate bond market and the ECB's corporate sector purchase programme* ("Uzņēmumu obligāciju tirgus un ECB "Uzņēmumu sektora aktīvu iegādes programma").

¹⁰ ECB iegādājas euro zonā reģistrētu nebanku sabiedrību emitētus vērtspapīrus gan sākotnējā tirgū, gan otrreizējā tirgū. Lai kvalificētos iegādēm, vērtspapīriem jāatbilst Eurosistēmas kredītooperāciju nodrošinājuma kritērijiem. Sīkāku informāciju par programmas uzbūvi un atbilstības kritērijiem sk. Eiropas Centrālās bankas 2016. gada 1. jūnija lēmumā (ES) 2016/948 par uzņēmumu sektora aktīvu iegādes programmas īstenošanu (ECB/2016/16) (OV L 157, 15.06.2016., 28. lpp.).

A attēls

USAIP turējumu un USAIP kritērijiem atbilstošo obligāciju kopums valstu, sektoru un reitingu dalījumā

Avoti: ECB un Bloomberg.

Piezīmes. Izmantota Bloomberg riska valsts klasifikācija, sektoru klasifikācija un pirmie labākie reitingi (plašās kategorijas). Dalījums veikts atbilstoši nominālvērtībai.

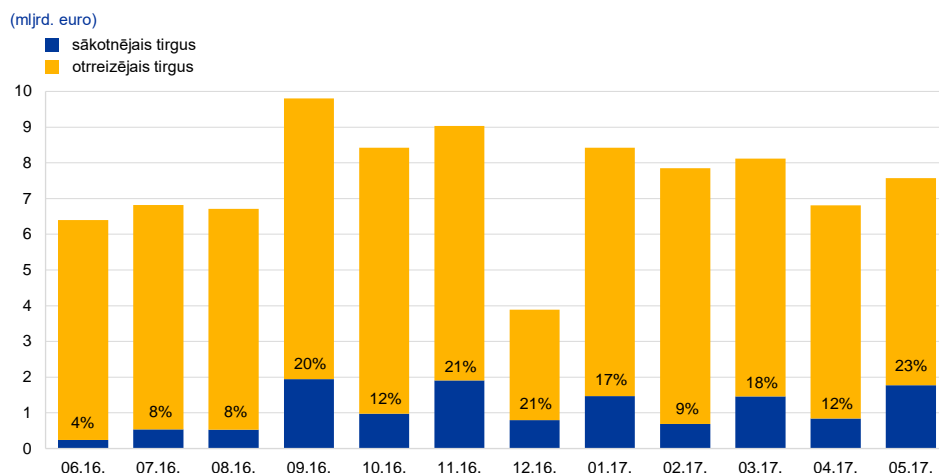
Lai nodrošinātu monetārās politikas efektivitāti, vienlaikus saglabājot vienlīdzīgus noteikumus visiem tirgus dalībniekiem un novēršot nevajadzīgus tirgus izkropļojumus, USAIP kritērijiem atbilstošo obligāciju kopumā nepastāv ne pozitīva, ne negatīva diskriminācija, pamatojoties uz vides vai sociāliem kritērijiem. Lai gan ECB piekrīt viedoklim, ka sabiedrībai ir nozīmīga vides jautājumu apzināšanās vienlaikus ar ētisku un sociāli atbildīgu rīcību, tomēr par atbilstošu politiku un pasākumiem jāvienojas, šī politika un pasākumi jādefinē un jāveicina vispirms jau politikas lēmumu pieņēmējiem. Tos tomēr nav iespējams iestrādāt liela mēroga aktīvu iegādes programmā, kas kā monetārās politikas pagaidu pasākums tiek īstenota samērā īsu laika periodu. To darot, tiktu ierobežota AIP efektivitāte un tās ieguldījums ECB cenu stabilitātes saglabāšanas pilnvaru īstenošanā. Ir vērts atzīmēt, ka USAIP kritērijiem atbilst vairāki aktīvi, kas klasificēti kā t.s. zaļās obligācijas, un Eurosistēma tos ir arī iegādājusies. Šo obligāciju turējumu kopumā atbilst to svērumiem etalonvērtībā.

USAIP ietvaros veikto iegāžu temps atkarīgs no valdošajiem tirgus apstākļiem.

Iegāžu mēneša neto apjoms laikposmā no 2016. gada jūnija līdz 2017. gada maijam (ieskaitot) svārstījies no nedaudz mazāk par 4 mljrd. euro līdz nedaudz mazāk par 10 mljrd. euro (sk. B att.). Iegāžu apjoms bija īpaši mazs, tuvojoties gada nogalei, kas ir periods, kam parasti raksturīgs niecīgs obligāciju emisiju apjoms un zema otrreizējā tirgus likviditāte.

B attēls

USAIP iegāžu mēneša neto apjoms atbilstoši darījuma metodei

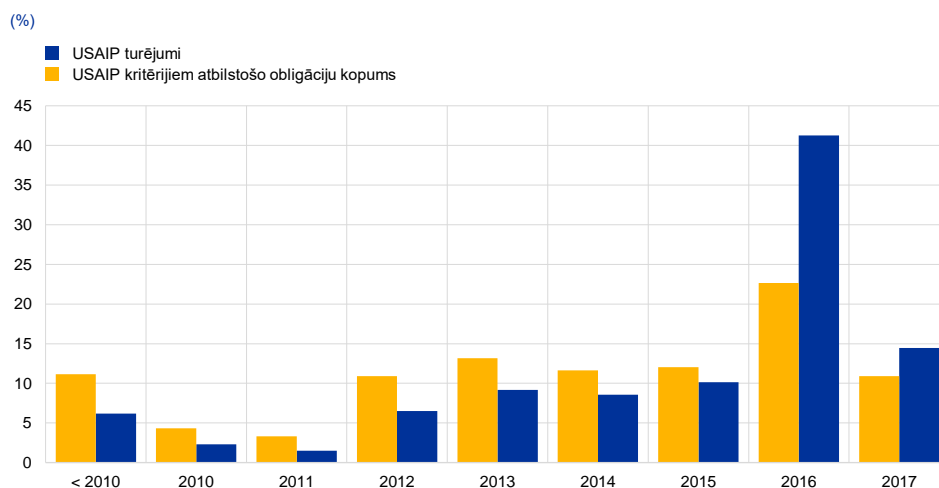

Avoti: ECB un Bloomberg.
Piezīme. Dalījuma pamatā ir bilances vērtības.

USAIP ietvaros iegādes tika veiktas gan sākotnējā, gan otrreizējā tirgū. Kopš programmas uzsākšanas 15% USAIP turējumu iegādāti sākotnējā tirgū. Šo sākotnējā tirgū veikto iegāžu un labākas no jauna emitēto obligāciju likviditātes ietekmē USAIP turējumos palielinās nesen emitēto obligāciju daļa. Vairāk nekā pusi turējumu veido 2016. un 2017. gadā emitētas obligācijas (sk. C att.). Investoru pieprasījums pēc USAIP kritērijiem atbilstošām uzņēmuma obligāciju emisijām vidēji aptuveni trīs reizes pārsniedza emisiju apjomu. Galīgā piešķiruma ziņā emitenti attiecībā pret Eurosistēmu kopumā izturas līdzīgi kā pret vairākumu citu investoru.

C attēls

USAIP turējumi atbilstoši emisijas gadam

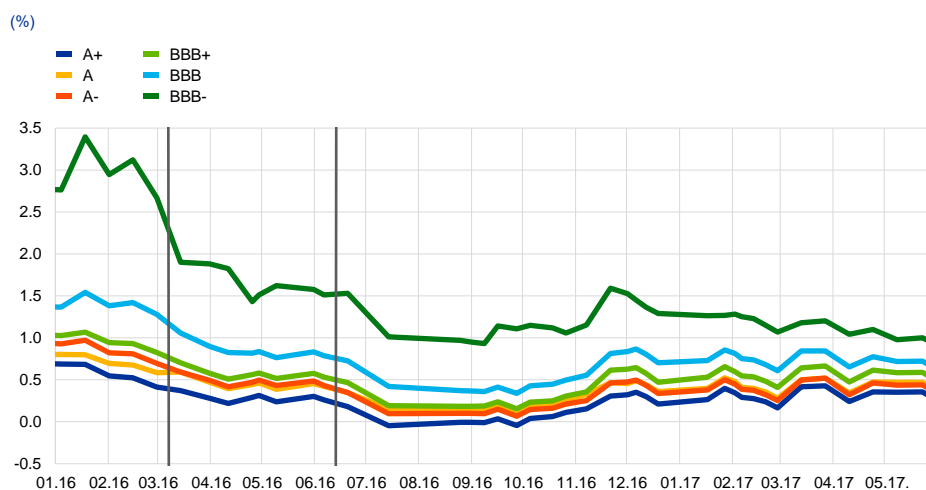
Avoti: ECB un Bloomberg.
Piezīmes. Dalījuma pamatā ir nominālvērtības. 2017. gada dati aptver obligāciju iegādes, par kurām norēķins veikts no 1. janvāra līdz 7. jūnijam.

Uzņēmuma obligāciju tirgus attīstība kopš USAIP izziņošanas 2016. gada martā bijusi pozitīva. Paziņojumam tolaik bija jūtama ietekme, nosakot otrreizējā

tirgus cenas uzņēmuma obligāciju tirgū¹¹. Euro zonas uzņēmuma obligāciju ienesīguma likmes laikposmā no paziņojuma līdz 2016. gada rudenim turpināja samazināties (sk. D att.), bet pēc tam, paplašinoties jaunu obligāciju piedāvājumam un pasaulē pieaugot riska prēmijām, tās atkal palielinājās. Kopš 2017. gada sākuma euro zonas uzņēmuma obligāciju ienesīguma likmes samērā zema svārstīguma apstākļos kopumā sarukušas. Tirgus likviditātes apstākļi joprojām kopumā ir labvēlīgi tam, lai Eurosistēma veiktu obligāciju iegādes USAIP ietvaros.

D attēls

USAIP kritērijiem atbilstošo 5 gadu obligāciju ienesīguma likmes atbilstoši reitinga klasifikācijai

Avoti: ECB un Bloomberg.

Piezīmes. Izmantoti dati ar 2 nedēļu intervālu. Vertikālās līnijas iezīmē USAIP izziņošanu 2016. gada 10. martā un iegāžu uzsākšanu USAIP ietvaros 2016. gada 8. jūnijā. Nemainīga 5 gadu termiņa ienesīguma likmju pamatā ir USAIP kritērijiem atbilstošo obligāciju portfeļu aplēstā ienesīguma līknes, izmantojot pirmo labāko reitingu.

Riska prēmijas USAIP kritērijiem atbilstošo obligāciju tirgū bijušas ierobežotas un noturīgas pret šokiem.

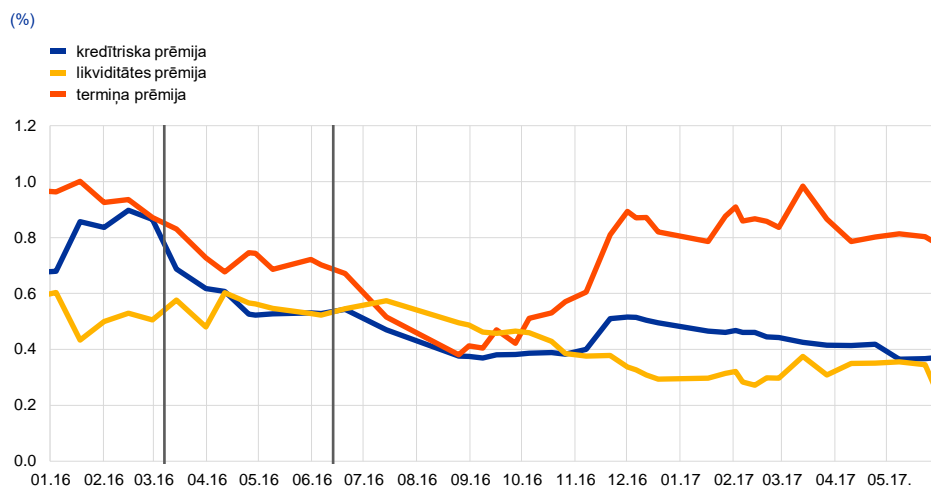
Kredītprēmijas kopš USAIP izziņošanas gandrīz nepārtraukti samazinājušās (sk. E att.). Saskaņā ar tirgus dalībnieku sniegtajām ziņām tas (vienlaikus ar citiem faktoriem) atspoguļo investoru vēlmi iegādāties zemāka reitinga uzņēmumu emitētās obligācijas. Tirgus dalībnieki atzīmē arī, ka USAIP ietekmē investori pārbalansē savus portfeļus par labu riskantākiem, kritērijiem neatbilstošiem aktīviem vai nolūkā pielāgot ģeogrāfisko sadalījumu turējumiem ārpus euro zonas. Arī termiņa prēmija 2016. gadā gandrīz nepārtraukti samazinājās, bet minētā gada 4. ceturksnī atkal pieauga. Tirgus dalībnieki apgalvo, ka daži investori zaudē vēlēšanos uzņemt termiņa risku uzņēmuma obligāciju tirgū, gaidot iespējamu procentu likmju globālu kāpumu. Likviditātes prēmijai kopš USAIP sākuma bijusi raksturīga nedaudz lejupvērstā tendence. Tā ir pozitīva zīme un liecina par labu tirgus darbību¹².

¹¹ USAIP ietekmes sākotnējo analīzi sk. ECB 2016. gada augusta "Tautsaimniecības Biļetena" 5. numura ielikumā *The corporate bond market and the ECB's corporate sector purchase programme* ("Uzņēmumu obligāciju tirgus un ECB "Uzņēmumu sektora aktīvu iegādes programma").

¹² Šis sarukums notika, pat neraugoties uz to, ka USAIP iegādes vairāk saistītas ar obligācijām ar lielāku apgrozībā esošo apjomu, kas parasti ir likvidākas nekā obligācijas ar mazāku apgrozībā esošo apjomu un tāpēc biežāk tiek piedāvātas Eurosistēmai.

E attēls

Kredītpremiju, likviditātes un termiņa premiju cenu atšķirības USAIP obligāciju tirgū

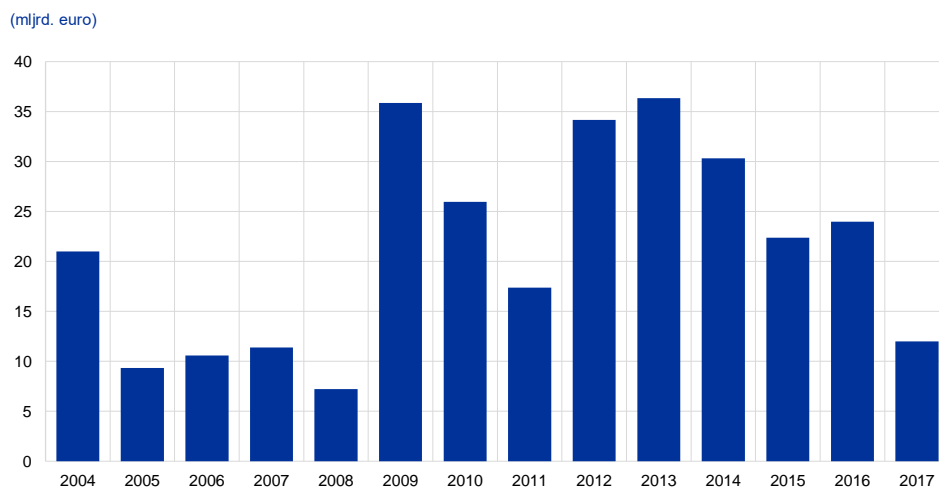
Avoti: ECB un Bloomberg.

Piezīmes. Izmantoti dati ar 2 nedēļu intervālu. Vertikālās līnijas iezīmē USAIP izziņošanu 2016. gada 10. martā un iegāžu uzsākšanu USAIP ietvaros 2016. gada 8. jūnijā. Kredītpremiju pārstāv A+ reitings un BBB reitings USAIP kritērijiem atbilstošu 5 gadu uzņēmuma obligāciju ienesīguma likmju starpība. Termiņa prēmiju pārstāv USAIP kritērijiem atbilstošu A-, A un A+ reitings uzņēmuma obligāciju portfeli ienesīguma likmju vidējais slīpums (7 gadu minus 2 gadu termiņš). Likviditātes prēmiju pārstāv divu USAIP kritērijiem atbilstošu BBB+ reitings uzņēmuma obligāciju portfeli aplēsto 5 gadu ienesīguma likmju starpība: vienu portfeli veido obligācijas ar apmēriem esošo apjomu, kas mazāks par 300 milj. euro, bet otru – obligācijas ar apmēriem esošo apjomu, kas lielāks par 500 milj. euro (pēdējās euro zonas uzņēmuma obligāciju tirgū tiek uzskatītas par etalonobligācijām).

Sabiedrību finansēšanas nosacījumi ir uzlabojušies. Tirgus dalībnieki atsaucas uz USAIP kā faktoru, kurš veicinājis uzņēmumu iespējas emitēt obligācijas un padziļinājis uzņēmuma obligāciju tirgu. Tomēr šķiet, ka USAIP nav tiešā veidā izraisījusi jaunu vai retu euro zonas emitentu veikto emisiju pieaugumu (sk. F att.).

F attēls

Euro zonas nefinanšu sabiedrību obligāciju reto emitentu veiktās obligāciju emisijas

Avots: Dealogic.

Piezīmes. Retie euro zonas nefinanšu sabiedrību obligāciju emitenti definēti kā uzņēmumi, kas iepriekšējo 5 kalendāro gadu laikā nav emitējuši obligācijas. 2017. gada dati aptver laikposmu no 1. janvāra līdz 7. jūnijam. Dati ietver visas euro valūtā emitējošās euro zonas nefinanšu sabiedrības neatkarīgi no tā, vai tām ir noteikts reitings.

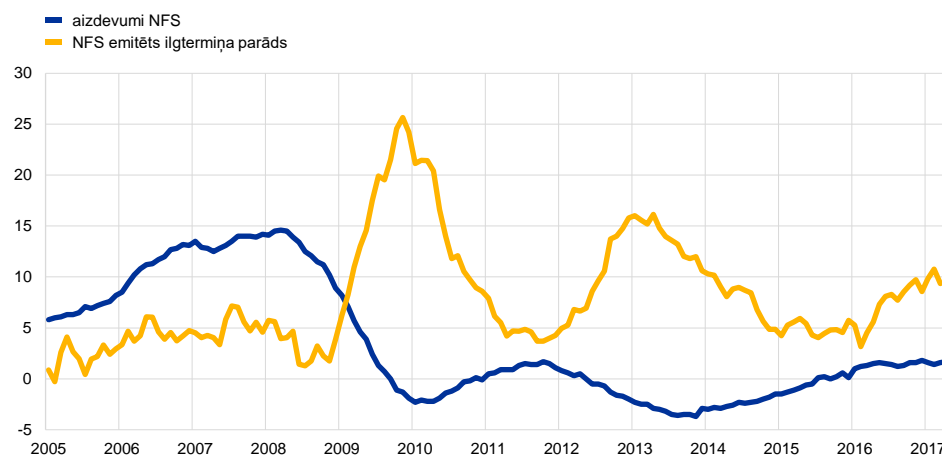
Uzņēmuma obligāciju emisiju gada pieauguma temps kopš 2016. gada pavasara kopumā palielinājies un 2017. gada pirmajos mēnešos sasniedza

aptuveni 10%. Euro zonas nefinanšu sabiedrību (NFS) veiktās obligāciju emisijas īpaši palielinājās laikposmā no 2009. gada līdz 2010. gadam, kā arī 2013. gadā, kad, samazinoties banku kredītēšanas aktivitātei attiecībā pret NFS, tās izmantoja kā aizstājējas banku aizdevumiem. Turpretī nesens vērotais emisiju kāpums noticis apstākļos, kad palielinās banku izsniegto aizdevumu atlikums, un tāpēc tas papildinājis banku veikto kredītēšanu, veicinot uzņēmumu sektoram pieejamo finansējumu (sk. G att.).

G attēls

Euro zonas nefinanšu sabiedrību (NFS) finansējuma avotu pārmaiņas

(%; salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu)

Avots: ECB.

Piezīmes. Dati ietver euro denominētas parāda vērtspapīru emisijas un aizdevumus visām euro zonas NFS, kas ietvertas ECB vērtspapīru statistikā un MFI (monetāro finanšu iestāžu) statistikā. Jaunākie ECB vērtspapīru statistikas dati ir par 2017. gada martu, bet jaunākie MFI statistikas dati – par 2017. gada aprīli.

USAIP palīdzējusi arī uzņēmumiem, kuri finansējuma ziņā nepaļaujas uz kapitāla tirgiem. Īpaši tas attiecas uz mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (MVU), jo labvēlīgajiem obligāciju tirgus nosacījumiem bijusi tālāka pozitīva ietekme, veicinot banku kredītēšanu caur dažādiem kanāliem. Piemēram, ja lielas sabiedrības arvien vairāk piesaista finansējumu, emitējot obligācijas (nevis izmantojot banku aizdevumus), tas banku bilancēs atbrīvo kapacitāti potenciāli MVU kredītēšanai. Apsekojuma par finansējuma pieejamību uzņēmumiem euro zonā 2016. gada oktobrī–2017. gada martā rezultāti apstiprina, ka MVU turpināja izmantot to, ka salīdzinājumā ar iepriekšējā apsekojumā pausto palielinājusies banku aizdevumu pieejamība par zemākām procentu likmēm.

3. Likviditāte un monetārās politikas operācijas (2017. gada 25. janvāris–2. maijs)

Šajā ielikumā aplūkotas ECB monetārās politikas operācijas 2017. gada pirmajā un otrajā rezervju prasību izpildes periodā (attiecīgi no 2017. gada 25. janvāra līdz 14. martam un no 2017. gada 15. marta līdz 2. maijam). Šajos periodos galveno refinansēšanas operāciju (GRO), aizdevumu iespējas uz nakti un noguldījumu iespējas uz nakti procentu likmes saglabājās nemainīgas (attiecīgi 0.00%, 0.25% un –0.40%).

29. martā tika veikta otrā ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperāciju (ITRMO) kopuma (ITRMO II) ceturtā ITRMO, nodrošinot 233.4 mljrd. euro 474 iesaistītajām bankām. Dalība ievērojami pārsniedza tirgus gaidas galvenokārt saistībā ar pievilcīgajām cenām un to, ka šī operācija bija pēdējā attiecīgajā kopumā. Ar šo operāciju iepludināto likviditāti tikai daļēji kompensēja pirmā ITRMO kopuma (ITRMO I) pirmās un otrās operācijas brīvprātīgās atmaksas, kas absorbēja 16.7 mljrd. euro. Neto likviditātes iepludināšana 216.7 mljrd. euro apjomā noteica abu ITRMO programmu kopējā atlikuma palielināšanos līdz 761.7 mljrd. euro aplūkojamā perioda beigās. Vienlaikus ar ceturtās ITRMO II operācijas norēķinu vidējais GRO piešķiruma apjoms salīdzinājumā ar 2016. gada septīto un astoto rezervju prasību izpildes periodu samazinājās par 10.5 mljrd. euro (līdz 23.8 mljrd. euro).

Turklāt Eurosistēma turpināja valsts sektora vērtspapīru, nodrošināto obligāciju, ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru un uzņēmumu sektora vērtspapīru iegādi paplašinātās aktīvu iegādes programmas (AIP) ietvaros ar iegāžu mērķa apjomu vidēji 80 mljrd. euro mēnesī līdz 2017. gada martam, bet no 2017. gada aprīļa – ar samazinātu iegāžu mērķa apjomu 60 mljrd. euro mēnesī.

Likviditātes vajadzības

Aplūkojamā periodā euro zonas banku sistēmas vidējais dienas likviditātes vajadzību apjoms, ko definē kā autonomo faktoru un rezervju prasību summu, salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo periodu (t.i., ar 2016. gada septīto un astoto rezervju prasību izpildes periodu) palielinājās par 93 mljrd. euro (līdz 1 086.2 mljrd. euro). Lielākas likviditātes vajadzības gandrīz pilnībā noteica neto autonomo faktoru vidējā rādītāja pieaugums par 90.6 mljrd. euro, aplūkojamā periodā sasniedzot rekordlīmeni – 965.7 mljrd. euro, bet obligāto rezervju prasību apjoms pieauga tikai nedaudz – par 2.5 mljrd. euro (līdz 120.5 mljrd. euro).

Autonomo faktoru kopapjoma palielināšanos galvenokārt noteica likviditāti samazinošo faktoru pieaugums. Lielāko devumu nodrošināja valdības noguldījumi, kuru atlikums palielinājās par 19.1 mljrd. euro, aplūkojamā periodā sasniedzot vidēji 171.1 mljrd. euro. Arī citu autonomo faktoru vidējais atlikums pieauga par 15.7 mljrd. euro (līdz 698 mljrd. euro). Vidējais banknošu pieprasījums

palielinājās tikai par 4.1 mljrd. euro, sasniedzot 1 146.6 mljrd. euro, un pēc gadu beigām raksturīgā kāpuma stabilizējās.

Tabula

Eurosistēmas likviditātes situācija

	2017. gada 25. janvāris– 2017. gada 2. maijs		2016. gada 26. oktobris– 2017. gada 24. janvāris		2017. gada otrais rezervju prasību izpildes periods		2017. gada pirmais rezervju prasību izpildes periods	
Saistības – likviditātes vajadzības (vidējie dati; mljrd. euro)								
Autonomie likviditātes faktori	1 983.7	(+39.0)	1 944.8	2 014.9	(+62.3)	1 952.6	(+9.8)	
Banknotes apgrozībā	1 114.6	(+4.1)	1 110.5	1 118.4	(+7.5)	1 110.8	(–8.3)	
Valdības noguldījumi	171.1	(+19.1)	152.0	182.0	(+21.6)	160.3	(+17.3)	
Citi autonomie faktori	698.0	(+15.7)	682.3	714.6	(+33.1)	681.4	(+0.8)	
Pieprasījuma noguldījumu konti	1 021.0	(+153.2)	867.8	1 081.1	(+120.2)	960.9	(+41.9)	
Monetārās politikas instrumenti	635.1	(+80.0)	555.1	670.6	(+71.0)	599.6	(+46.4)	
Obligāto rezervju prasības	120.5	(+2.5)	118.0	120.6	(+0.3)	120.4	(+1.6)	
Noguldījumu iespēja	514.6	(+77.5)	437.1	550.0	(+70.7)	479.2	(+44.8)	
Likviditāti samazinošās precizējošās operācijas	–	(+0.0)	–	–	(+0.0)	–	(+0.0)	
Aktīvi – likviditātes piedāvājums (vidējie dati; mljrd. euro)								
Autonomie likviditātes faktori	1 018.3	(–51.7)	1 070.0	1 014.7	(–7.2)	1 021.9	(–20.2)	
Tīrie ārējie aktīvi	670.5	(–11.1)	681.5	678.6	(+16.2)	662.4	(–12.3)	
Euro denominētie tīrie aktīvi	347.8	(–40.6)	388.4	336.2	(–23.4)	359.5	(–7.9)	
Monetārās politikas instrumenti	2 501.3	(+321.2)	2 180.1	2 631.5	(+260.4)	2 371.1	(+116.6)	
Atklātā tirgusoperācijas	2 501.0	(+321.1)	2 179.9	2 631.2	(+260.4)	2 370.8	(+116.5)	
Izsoļu operācijas	654.6	(+91.4)	563.2	725.9	(+142.7)	583.3	(–0.2)	
GRO	23.8	(–10.5)	34.3	18.5	(–10.5)	29.0	(–5.6)	
ITRO ar termiņu 3 mēneši	8.2	(–5.0)	13.3	7.4	(–1.6)	9.1	(–2.7)	
ITRMO I	32.5	(–14.7)	47.2	26.5	(–12.0)	38.5	(–2.4)	
ITRMO II	590.1	(+121.6)	468.5	673.5	(+166.8)	506.7	(+10.4)	
Tiešo darījumu portfeļi	1 846.4	(+229.7)	1 616.7	1 905.3	(+117.9)	1 787.5	(+116.6)	
NOIP1	10.3	(–2.8)	13.1	9.6	(–1.4)	11.0	(–1.5)	
NOIP2	6.4	(–0.6)	7.0	6.1	(–0.6)	6.7	(–0.2)	
NOIP3	213.3	(+10.5)	202.7	215.3	(+4.1)	211.3	(+6.3)	
"Vērtspapīru tirgu programma"	99.5	(–2.7)	102.2	99.3	(–0.6)	99.8	(–2.4)	
ABSIP	23.8	(+1.4)	22.4	24.1	(+0.6)	23.5	(+0.5)	
VSAIP	1 422.0	(+200.8)	1 221.2	1 473.5	(+103.0)	1 370.5	(+101.9)	
USAIP	71.1	(+23.1)	48.0	77.5	(+12.7)	64.7	(+12.1)	
Aizdevumu iespēja uz nakti	0.3	(+0.1)	0.2	0.3	(–0.0)	0.3	(+0.1)	
Cita ar likviditāti saistīta informācija (vidējie dati; mljrd. euro)								
Kopējās likviditātes vajadzības	1 086.2	(+93.0)	993.2	1 121.1	(+69.8)	1 051.3	(+31.5)	
Autonomie faktori ¹	965.7	(+90.6)	875.2	1 000.5	(+69.5)	931.0	(+29.9)	
Likviditātes pārpalikums	1 414.8	(+228.1)	1 186.7	1 510.2	(+190.7)	1 319.4	(+84.9)	
Procentu likmju norises (vidējie rādītāji; %)								
GRO	0.00	(+0.00)	0.00	0.00	(+0.00)	0.00	(+0.00)	
Aizdevumu iespēja uz nakti	0.25	(+0.00)	0.25	0.25	(+0.00)	0.25	(+0.00)	
Noguldījumu iespēja	–0.40	(+0.00)	–0.40	–0.40	(+0.00)	–0.40	(+0.00)	
EONIA	–0.354	(–0.004)	–0.350	–0.356	(–0.003)	–0.352	(–0.001)	

Avots: ECB.

Piezīmes. Tā kā visi skaitļi tabulā ir noapaļoti, dažos gadījumos skaitlis, kas norādīts kā pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu, nav šo abu minēto periodu noapaļoto skaitļu starpība (atšķirība – 0.1 mljrd. euro).

1) Autonomo faktoru kopējā vērtība ietver arī pozīciju "posteņi norēķinu procesā".

Papildus likviditāti palielinošie autonomie faktori aplūkojamā periodā samazinājās. To noteica ilgstošais euro denominēto tīro aktīvu sarukums un neliels tīro ārējo aktīvu samazinājums. Euro denominēto tīro aktīvu vidējais apjoms saruka līdz 347.8 mljrd. euro (par 40.6 mljrd. euro mazāk nekā iepriekšējā aplūkojamā periodā), jo samazinājās tie Eurosistēmas turējumā esošie finanšu aktīvi, kurus netur monetārās politikas mērķiem. Turklāt pieauga ārvalstu valsts iestāžu saistības nacionālajās centrālajās bankās. Vidējie tīrie ārējie aktīvi saruka par 11.1 mljrd. euro (līdz 670.5 mljrd. euro).

Autonomo faktoru svārstīgums saglabājās paaugstināts un salīdzinājumā ar iepriekšējo pārskata periodu kopumā nemainījās. Šis svārstīgums galvenokārt atspoguļoja gan valdības noguldījumu, gan euro denominēto tīro aktīvu svārstības.

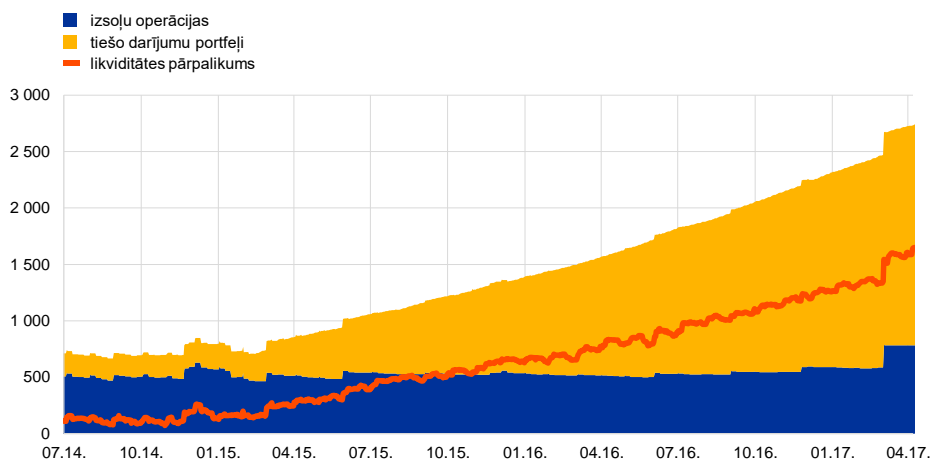
Ar monetārās politikas instrumentiem nodrošinātā likviditāte

Vidējais likviditātes apjoms, kas nodrošināts ar atklātā tirgus operācijām (izsoļu operācijām un aktīvu iegādes programmām), pieauga par 321.1 mljrd. euro, aplūkojamā perioda beigās sasniedzot 2 501 mljrd. euro (sk. att.). Šo kāpumu galvenokārt noteica ECB paplašinātā AIP un 2017. gada 29. martā veiktā ceturtā ITRMO II operācija 233.4 mljrd. euro apjomā.

Attēls

Monetārās politikas instrumentu un likviditātes pārpalikuma attīstība

(mljrd. euro)

Avots: ECB.

Izsoļu operācijās nodrošinātais vidējais likviditātes apjoms palielinājās par 91.4 mljrd. euro (līdz 654.6 mljrd. euro). ITRMO nodrošinātā likviditātes apjoma pieaugums ar uzviju kompensēja regulāro operāciju nodrošinātā likviditātes apjoma samazināšanos. GRO un ITRO ar termiņu 3 mēneši nodrošinātais vidējais likviditātes apjoms samazinājās attiecīgi par 10.5 mljrd. euro un 5 mljrd. euro, bet ITRMO vidējais atlikums palielinājās par 106.9 mljrd. euro. To noteica ceturtās ITRMO II operācijas norēķina un pirmajā un otrajā ITRMO I kopuma operācijā piešķirto līdzekļu brīvprātīgas pirmstermiņa atmaksas neto ietekme.

Ar paplašinātās AIP palīdzību nodrošinātais vidējais likviditātes apjoms pieauga par 229.7 mljrd. euro (līdz 1 846.4 mljrd. euro), un to galvenokārt noteica "Valsts sektora aktīvu iegādes programma" (VSAIP). VSAIP, trešās "Nodrošināto obligāciju iegādes programmas", "Ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru iegādes programmas" un "Uzņēmumu sektora aktīvu iegādes programmas" ietvaros nodrošinātais vidējais likviditātes apjoms vidēji pieauga attiecīgi par 200.8 mljrd. euro, 10.5 mljrd. euro, 1.4 mljrd. euro un 23.1 mljrd. euro. "Vērtspapīru tirgu programmas" un pirmās un otrās "Nodrošināto obligāciju iegādes programmas" ietvaros turēto obligāciju dzēšanas kopapjoms bija 6.1 mljrd. euro.

Likviditātes pārpalikums

Iepriekš aprakstīto norišu rezultātā vidējais likviditātes pārpalikums aplūkojamā periodā palielinājās par 228.1 mljrd. euro (līdz 1 414.8 mljrd. euro; sk. att.). Šis pieaugums galvenokārt notika 2017. gada otrajā rezervju prasību izpildes periodā, kad vidējais likviditātes pārpalikums palielinājās par 190.7 mljrd. euro, ko noteica ceturtās ITRMO II kopuma operācijas ietvaros nodrošinātā likviditāte. Vienlaikus aktīvu iegādes programmu ietvaros noteiktais iegāžu mērķa apjoms ar 2017. gada aprīli tika samazināts vidēji līdz 60 mljrd. euro mēnesī. Mazāku kāpumu 84.9 mljrd. euro apjomā pirmajā rezervju prasību izpildes periodā galvenokārt noteica likviditātes dinamika – to veidoja tiešo iegāžu kāpums par 116.6 mljrd. euro, kuru daļēji kompensēja likviditāti palielinošo autonomo faktoru samazinājums par 20.2 mljrd. euro.

Likviditātes pārpalikuma pieaugums atspoguļojās pieprasījuma noguldījumu kontu vidējā atlikuma palielinājumā aplūkojamā periodā par 153.2 mljrd. euro (līdz 1 021 mljrd. euro), bet vidējais noguldījumu iespējas izmantošanas apjoms turpināja pieaugt, palielinoties par 77.5 mljrd. euro (līdz 514.6 mljrd. euro).

Procentu likmju norises

Darījumu uz nakti naudas tirgus procentu likmes joprojām bija tuvu noguldījumu iespējas procentu likmei, un konkrētas nodrošinājuma grozu procentu likmes nodrošināto darījumu segmentos pat pazeminājās zem šā līmeņa. Beznodrošinājuma darījumu tirgū euro uz nakti izsniegto kredītu vidējās procentu likmes indekss (EONIA) nedaudz saruka un vidēji bija –0.354% (iepriekšējā aplūkojamā periodā – vidēji –0.350%). EONIA svārstījās samērā šaurā diapazonā, augstāko līmeni sasniedzot 2017. gada janvāra un februāra pēdējā dienā (–0.345%), bet vēsturiski zemāko līmeni – aprīļa otrajā pusē (–0.363%). Turklāt darījumu ar nodrošinājumu tirgū, *GC Pooling* tirgū¹³, *repo* darījumu uz nakti vidējās procentu likmes standarta un paplašinātajā nodrošinājuma grozā nedaudz saruka (attiecīgi līdz –0.423% un –0.403%; par 0.018 procentu punktiem un 0.005 procentu punktiem) salīdzinājumā ar iepriekšējo pārskata periodu.

¹³ *GC Pooling* tirgus sniedz iespēju *Eurex* platformā tirgot vērtspapīru pārdošanas ar atpirkšanu līgumus pret standartizētiem nodrošinājuma groziem.

Ceturkšņa beigās (martā) vērotais *repo* procentu pamatlīkņu samazinājums bija mazāks salīdzinājumā ar gada beigās reģistrēto kritumu. Tas varētu nozīmēt, ka tīrgus dalībnieki jau agrāk un nopietnāk bija sagatavojušies nodrošinājuma likviditātes deficītiem. Turklāt šāda dinamika varētu atspoguļot pozitīvo ietekmi saistībā ar VSAIP vērtspapīru aizdevumu iespēju, kas ļauj kā nodrošinājumu pieņemt naudu.

4. Euro zonas tekošā konta bilances jaunākās norises

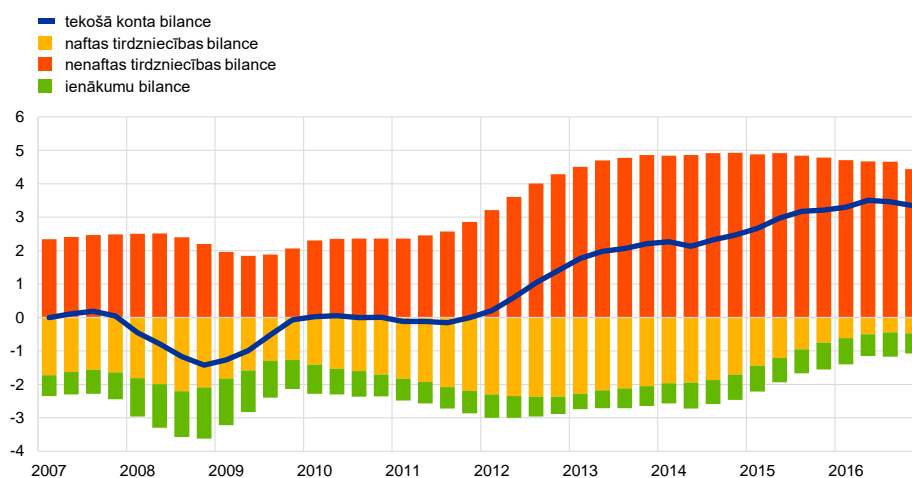
Euro zonas tekošā konta bilance kopš gadu desmita sākuma stabili palielinājusies no kopumā sabalansēta stāvokļa līdz pārpalikumam. Pārpalikums 2016. gadā stabilizējās līmenī, kas nedaudz pārsniedza 3% no IKP. Ielikumā aplūkoti galvenie šādu dinamiku noteicošie faktori.

2016. gadā euro zonas tekošā konta pārpalikums bija 3.3% no IKP, nedaudz pārsniedzot 2015. gada rādītāju (3.2% no IKP). Naftas tirdzniecības bilances deficīts un kopējā ienākumu bilance nedaudz saruka, savukārt naftas tirdzniecības bilances pārpalikums turpināja samazināties (sk. A att.). Nelielais kopējais tekošā konta pārpalikuma pieaugums 2016. gadā neparāda to, ka četru ceturkšņu pārpalikuma vidējais rādītājs sāka kristies 2. pusgadā, kad naftas cenas nedaudz palielinājās. Šī tendence ir pretēja norisēm laikposmā no 2014. gada vidus līdz 2016. gada vidum, kad naftas tirdzniecības negatīvā saldo samazināšanās naftas cenu sarukuma dēļ gandrīz pilnībā izskaidroja euro zonas tekošā konta pārpalikuma palielināšanos.¹⁴

A attēls

Euro zonas tekošā konta bilances galvenie posteņi

(% no IKP; četru ceturkšņu vidējais rādītājs)

Avoti: ECB un Eurostat.

Piezīmes. Ienākumu bilance ietver sākotnējo ienākumu un otrreizējo ienākumu bilanci. Tirdzniecības bilances daļējums naftas un nenaftas komponentos balstīts uz Eurostat ārējās tirdzniecības statistiku. Nenaftas tirdzniecības bilance ietver pakalpojumus. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2016. gada 4. ceturksnī.

Euro zonas importa un eksporta attiecība pret IKP 2016. gadā samazinājās, un to noteica cenu norises, kuru ietekme pārsniedza tirdzniecības apjoma kāpuma ietekmi (sk. B att.). Importa un eksporta cenu lejupslīde izraisīja nominālās tirdzniecības samazināšanos attiecībā pret IKP, savukārt kopējā IKP deflators 2016. gadā palielinājās.¹⁵ Tomēr apjoma izteiksmē euro zonas tirdzniecība pieauga

¹⁴ Sk. arī ECB 2016. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 2 ielikumu "Naftas cenu krituma ietekme uz euro zonas tekošā konta pārpalikumu".

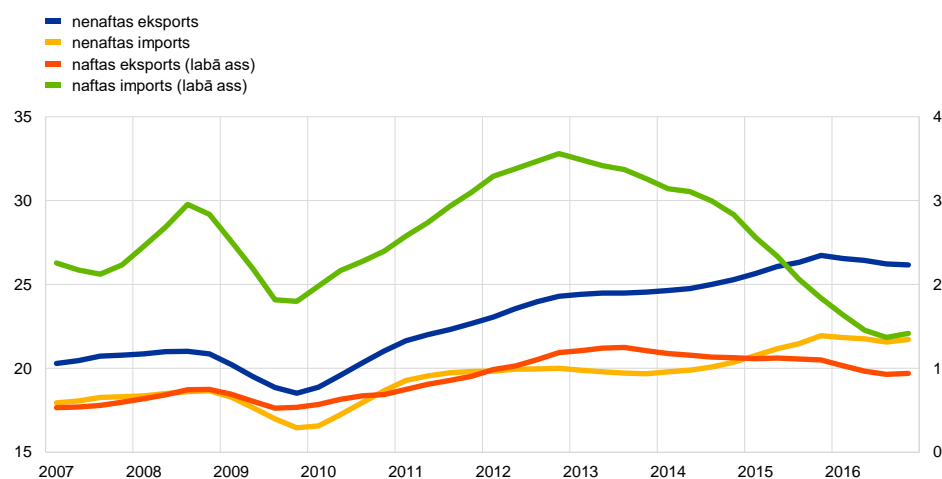
¹⁵ Nacionālo kontu dati liecina, ka euro zonas importa un eksporta cenas 2016. gadā saruka attiecīgi par 2.4% un 1.3%, bet IKP deflators palielinājās par 0.9%.

straujāk nekā IKP, reālajam importam palielinoties par 4.0% un reālajam eksportam – par 2.9%, bet reālajam IKP – par 1.7%. Stabils tirdzniecības apjoma pieaugums atbilst pašlaik notiekošajam euro zonas un pasaules tautsaimniecības atveseļošanās procesam. Euro zonas tirdzniecības pārpalikums nedaudz saruka, jo nominālo tirdzniecības plūsmu samazinājums attiecībā pret IKP eksportam bija lielāks nekā importam.

B attēls

Euro zonas eksporta un importa dalījums

(% no IKP, četrus ceturkšņus vidējais rādītājs)

Avoti: ECB un Eurostat.

Piezīmes. Eksporta un importa dalījums naftas un nenaftas komponentos balstīts uz Eurostat ārējās tirdzniecības statistiku. Nenaftas tirdzniecība ietver pakalpojumus. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2016. gada 4. ceturksnī.

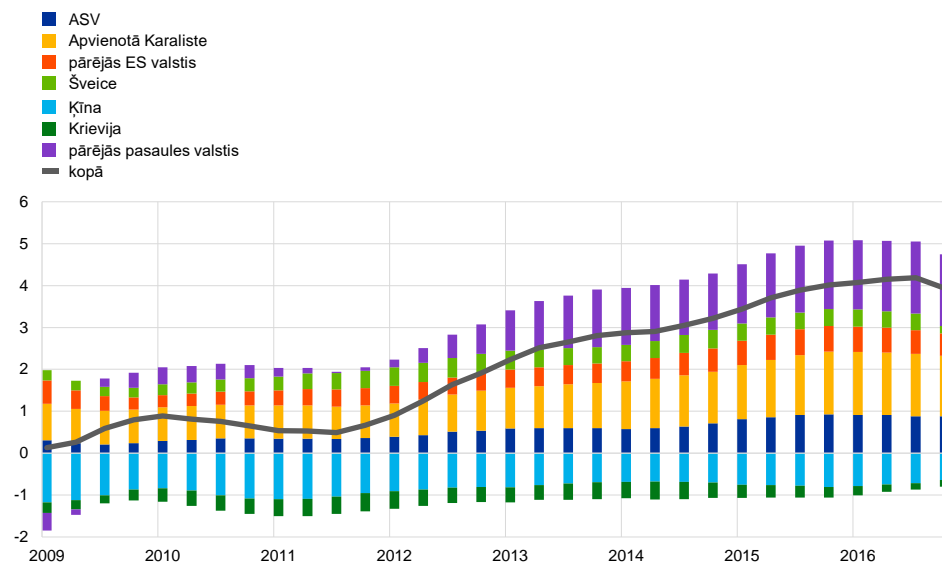
Euro zonas tirdzniecības pozitīvais saldo ar ārpus euro zonas esošajām ES valstīm un ASV 2016. gadā salīdzinājumā ar 2015. gadu samazinājās aptuveni par 0.1% no IKP, savukārt tās deficīts ar Ķīnu un Krieviju saruka attiecīgi par 0.2% no IKP un 0.1% no IKP (sk. C att.).¹⁶ Euro zonas divpusējās tirdzniecības pozitīvais saldo ar ārpus euro zonas esošajām ES valstīm 2016. gadā bija aptuveni 2% no IKP, bet uzkrātais pozitīvais saldo ar ASV – aptuveni 0.9% no IKP. Aptuveni trīs ceturkšņus no euro zonas tirdzniecības pozitīvā saldo ar ārpus euro zonas esošajām ES valstīm 2016. gadā veidoja tirdzniecība ar Apvienoto Karalisti. Vienlaikus euro zonas tirdzniecības deficīts attiecībā pret Ķīnu un Krieviju bija attiecīgi –0.6% no IKP un –0.2% no IKP.

¹⁶ Analīzē uzmanība pievērsta tirdzniecības bilanci, jo kopējās tekošā konta bilances ģeogrāfiskais dalījums nav pieejams.

C attēls

Euro zonas tirdzniecības bilances ģeogrāfiskais dalījums

(% no IKP; četru ceturkšņu vidējais rādītājs)

Avoti: ECB un Eurostat.

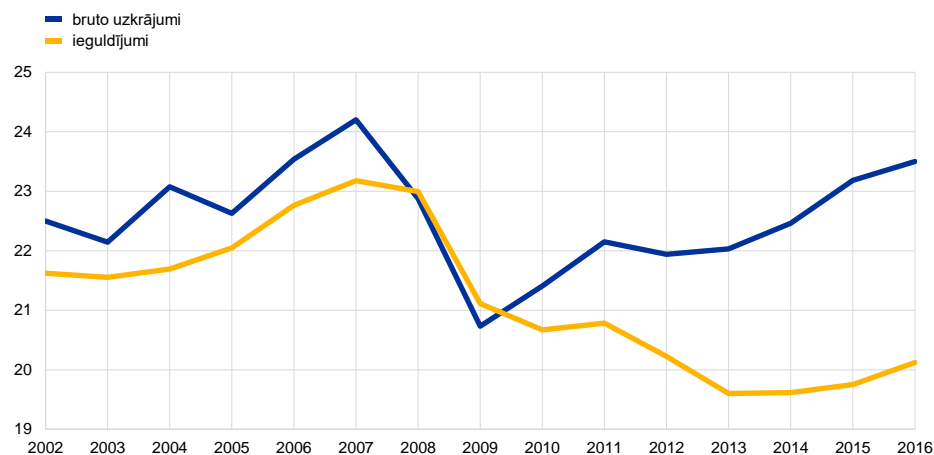
Piezīmes. "Pārējās ES valstis" ietver ārpus euro zonas esošās ES valstis, izņemot Apvienoto Karalisti. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2016. gada 4. ceturksnī.

Raugoties no uzkrājumu un ieguldījumu skatpunkta, tekošā konta bilances stabilizēšanās 2016. gadā atspoguļo ieguldījumu kāpumu, kas kopumā kompensēja bruto uzkrājumu pastāvīgo palielināšanos (sk. D att.). Saskaņā ar vienkāršu bilances vienādojumu tekošā konta bilance kopumā atbilst starpībai starp iekšzemes uzkrājumiem un ieguldījumiem, t.i., neto aizdevumiem vai neto aizņēmumiem. Iepriekšējos gados vērojamā euro zonas neto aizdevumu pozīcijas paplašināšanās atspoguļoja stabilu bruto uzkrājumu palielināšanos un zemu ieguldījumu apjomu (attiecībā pret IKP). Kopš 2013. gada ekonomiskā aktivitāte sāka pieaugt, taču gan uzkrājumu, gan ieguldījumu attiecība pret IKP palielinājusies. Privātajā sektorā pašlaik ir neto aizdevumu pozīcija, bet valsts sektorā joprojām dominē neto aizņēmumu pozīcija, kas pēdējos gados tomēr būtiski samazinājusies.

D attēls

Euro zonas bruto uzkrājumi un ieguldījumi

(% no IKP)

Avots: Eiropas Komisija.

Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2016. gadā.

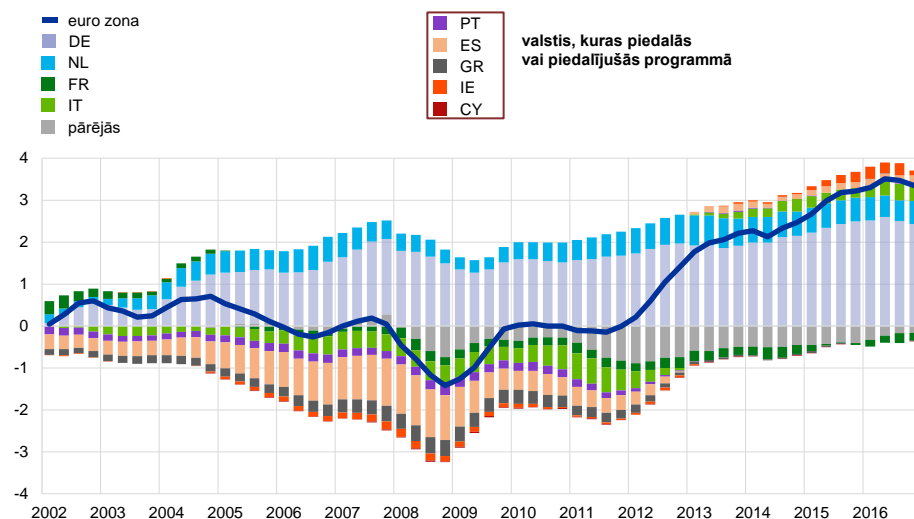
Vācijas devums euro zonas tekošā konta pārpalikuma veidošanā 2016. gadā bija vislielākais, tomēr arī citu valstu ieguldījums bija vērtīgs (sk. E att.).

Vācijas tekošā konta pārpalikums 2016. gadā bija 2.4% no euro zonas IKP, tam sekoja Nīderlande (0.6%). Savukārt Itālijas, Spānijas un Īrijas pozitīvais devums bija 0.1–0.4% no euro zonas IKP. Turpretī Francijā bija tekošā konta deficīts (0.2% no euro zonas IKP).

E attēls

Euro zonas un atsevišķu euro zonas valstu tekošā konta bilance

(% no euro zonas IKP; četru ceturksņu vidējais rādītājs)

Avoti: ECB un Eurostat.

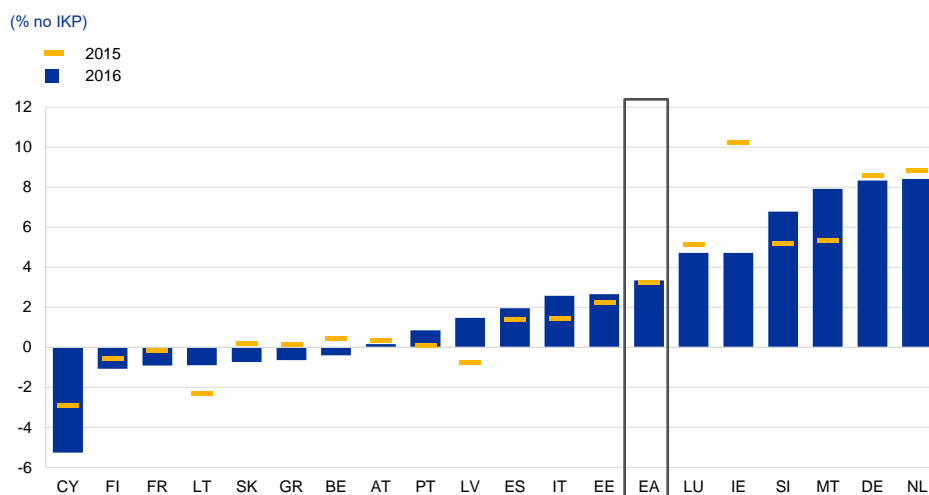
Piezīmes. Otrajā leģendas stabiņā ietvertas valstis, kuras pašlaik saņem vai iepriekš saņēmušas palīdzību kādas finansiālās palīdzības programmas ietvaros. "Pārējās" nozīmē attēlā neiekļautās euro zonas valstis un statistisku neatbilstību, lai ņemtu vērā to, ka valsts līmeņa dati, saskaitīti kopā, ne vienmēr atbilst euro zonas kopējam rādītājam. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2016. gada 4. ceturksnī.

Tekošā konta norises euro zonas valstu līmenī 2016. gadā bija samērā atšķirīgas (sk. F att.).

Pēdējos gados notiekošajā ārējās pielāgošanās procesā euro zonas valstīs, kurās pirms globālās finanšu krīzes bija liels tekošā konta deficīts, izdarītas būtiskas korekcijas un daudzos gadījumos deficīta vietā izveidojies pārpalikums. Maltā un Latvijā 2016. gadā salīdzinājumā ar 2015. gadu bija vērojami visbūtiskākie tekošā konta uzlabojumi, savukārt Slovēnijā, Itālijā, Portugālē, Spānijā un Igaunijā tekošā konta pārpalikums turpināja palielināties. Visbūtiskākā tekošā konta pasliktināšanās, lai gan no liela pārpalikuma, bija vērojama Īrijā, kam sekoja Kipra ar augošu deficītu. Vācijas, Nīderlandes un Luksemburgas lielais un noturīgais tekošā konta pārpalikums 2016. gadā nedaudz samazinājās.

F attēls

Euro zonas un euro zonas valstu tekošā konta balance

Avoti: ECB un Eurostat.

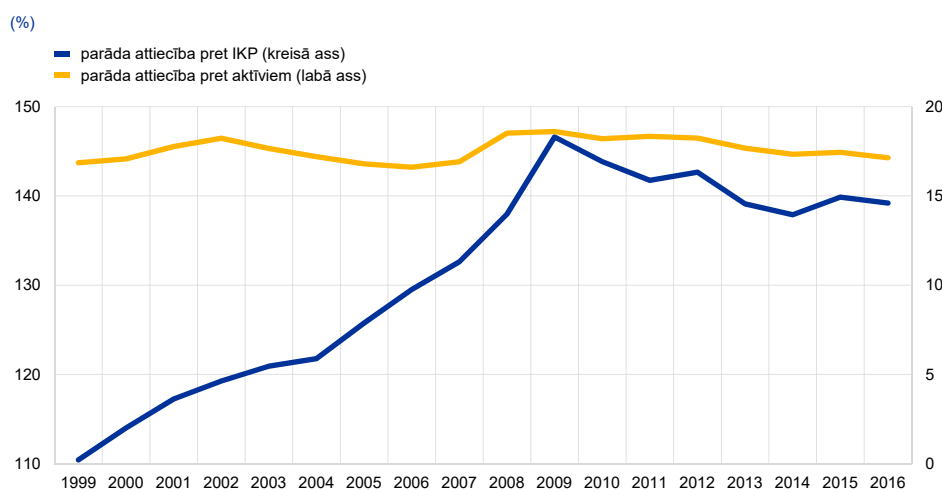
5. Privātā sektora parāda līmenis un aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšana euro zonas valstīs

Privātā sektora parāda attiecības pret IKP kāpums bija iezīme, kas pirms krīzes bija raksturīga daudzām euro zonas valstīm.

Periodā līdz finanšu krīzei strauja pieprasījuma kāpuma un saistītā kreditēšanas uzplaukuma rezultātā vairākās euro zonas valstīs izveidojās liels iekšzemes parāds. Privātā sektora parāds (t.i., mājsaimniecību un nefinanšu sabiedrību parāds)¹⁷ euro zonā kopumā 2009. gadā pieauga līdz 147% no IKP (1999. gadā – 110% no IKP; sk. A att.). Lielākajai daļai euro zonas valstu kāpums no 1999. gada līdz augstākajam līmenim bija būtiski lielāks nekā euro zonā kopumā (sk. B att.). Kopš 1999. gada privātā sektora parāda attiecība pret IKP samazinājusies tikai Vācijā. Privātā sektora parāda attiecība pret IKP, ko var uzskatīt par parādsaistību uzņemšanās iespēju vidēja termiņa un ilgtermiņa rādītāju, liecināja par nepārprotamu augšupvērstu tendenci līdz 2009. gadam. Tomēr šī tendence ir daudz mazāk acīmredzama, aplūkojot parāda procentuālo attiecību pret kopējiem aktīviem (sviras rādītāju), kas ekspansīvajā periodā pirms krīzes neliecināja par iespējamu pārmērīgi augsta parāda līmeņa veidošanos. Sviras rādītāju nosaka, pamatojoties uz aktīvu tirgus cenām, un šo aktīvu cenu pārmaiņas daļēji slēpa ar parāda līmeņa kāpumu saistīto neaizsargātību. Šajā ielikumā aplūkotas jaunākās norises privātā sektora parāda līmeņa un aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanas jomā, kā rādītāju galvenokārt aplūkojot parāda attiecību pret IKP.

A attēls

Privātā sektora parāds euro zonā

Avots: Eurostat.

Piezīme. Kopējie aktīvi ietver finanšu un nefinanšu aktīvus (nekustamos aktīvus un nefinanšu sabiedrību pamatlīdzekļus).

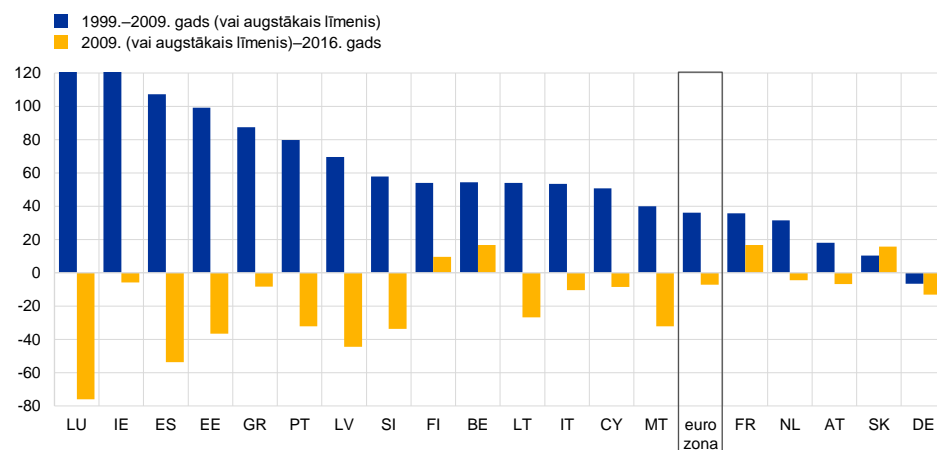
¹⁷ Šajā ielikumā privātā sektora parāds definēts kā mājsaimniecībām un nefinanšu sabiedrībām izsniegto aizdevumu kopsumma, neietverot sektoru iekšējos aizdevumus un nefinanšu sabiedrību emitētos parāda vērtspapīrus. Izmantotā definīcija atbilst makroekonomiskās nelīdzsvarotības novēršanas procedūras rādītāju kopsavilkumā pieņemtajai definīcijai. Šī definīcija neietver pensiju tiesības. 2016. gadā privātā sektora parāds euro zonā kopumā bija 143% no IKP, ietverot pensiju tiesības, un 139% no IKP, neietverot pensiju tiesības.

Kopš augstākā līmeņa sasniegšanas 2009. gadā privātā sektora parādam, kas izteikts procentos no IKP, euro zonā kopumā bijusi raksturīga nedaudz lejupvērsta tendence. Privātā sektora parāds 2016. gadā samazinājās līdz 139% no IKP (2009. gadā – 147% no IKP). Lai gan sarukums ir samērā mērens, tas neatklāj būtiskas atšķirības starp valstīm. Dažās valstīs ar augstu parāda līmeni privātā sektora parāda attiecība pret IKP nozīmīgi sarukusi kopš gada, kurā sasniegts augstākais līmenis. Attiecība ļoti krasi samazinājusies Spānijā (par 54 procentu punktiem kopš augstākā līmeņa 2009. gadā), veidojot pusi no pēdējos 10 gados vērotā kāpuma; būtisks kritums bijis arī Igaunijā, Latvijā, Lietuvā, Luksemburgā, Maltā, Portugālē un Slovēnijā (sk. B att.). Savukārt citās valstīs ar augstu parāda līmeni (kurās privātā sektora parāda attiecība pret IKP pārsniedz 200%), t.i., Īrijā, Kiprā un Nīderlandē, šī attiecība nav būtiski samazinājusies. Pēdējos 18 gados Beļģijā, Francijā, Slovākijā un Somijā privātā sektora parāda attiecība pret IKP pastāvīgi augusi.

B attēls

Privātā sektora parāda attiecības pret IKP pārmaiņas

(procentu punktos)

Avots: Eurostat.

Piezīmes. Zilais stabiņš nav attēlots pilnā garumā attiecībā uz Luksemburgu (157 procentu punkti) un Īriju (136 procentu punkti). Igaunija, Spānija, Lietuva, Malta, Nīderlande, Austrija un Portugāle augstāko līmeni sasniedza 2009. gadā, Luksemburga – 2007. gadā, Latvija un Slovēnija – 2010. gadā, Īrija, Grieķija un Itālija – 2012. gadā un Kipra – 2014. gadā.

Lai gan pēckrīzes periodā tika veiktas korekcijas, privātā sektora parāda attiecība pret IKP euro zonas valstīs joprojām bija ļoti nevienmērīga.

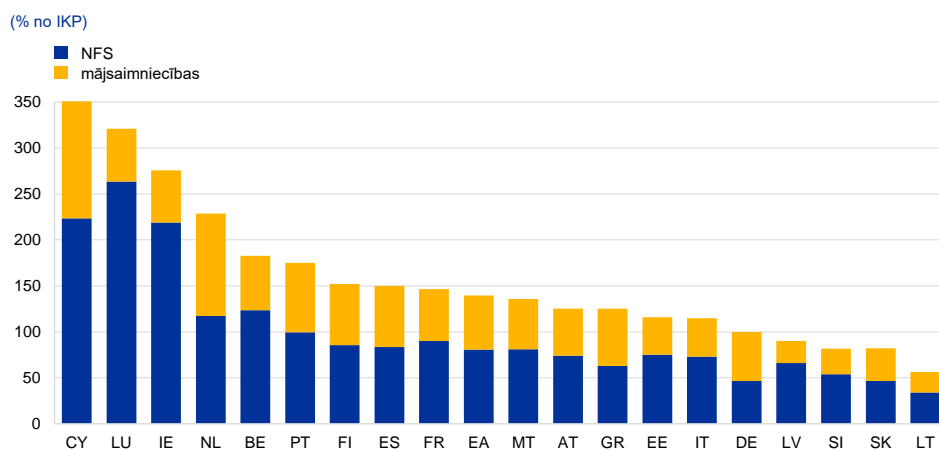
C attēlā redzams, ka privātā sektora parāda rādītājs 2016. gada beigās svārstījās robežās no aptuveni 50% no IKP līdz 350% no IKP. Lielākajā daļā valstu privātā sektora parāda rādītājs pārsniedz 100% no IKP līmeni, un makroekonomiskās nelīdzsvarotības novēršanas procedūras rādītāju kopsavilkumā noteikto sliekšni (133% no IKP) pārsniedz 10 euro zonas valstu (sk. C att.). Šis sliekšnis ir tikai statistiskais rādītājs¹⁸, un tajā nav ņemti vērā tautsaimniecības pamatrādītāji, tomēr tas rāda, ka dažās valstīs joprojām vajadzētu samazināt aizņemto līdzekļu īpatsvaru. Lai veiktu pārliecinošu tā apjoma novērtējumu, kādā nepieciešams samazināt aizņemto

¹⁸ Sliekšnis aprēķināts kā sadalījuma 3. kvartile, kur sadalījumu veido privātā sektora parāda dati ES 1995.–2007. gadā.

līdzekļu īpatsvaru, būtu jāveic arī mājsaimniecību un nefinanšu sabiedrību parāda sadalījuma un to attiecīgo raksturīgo pamatiezīmju papildu analīze.

C attēls

Nefinanšu sabiedrību (NFS) un mājsaimniecību parāds (2016)

Avots: Eurostat.

Piezīme. Kipras nefinanšu sabiedrību un mājsaimniecību kopējais parāds ir 350.6% no IKP.

Mājsaimniecību un nefinanšu sabiedrību (NFS) parāda sadalījums liecina, ka NFS parāda īpatsvars vidēji ir lielāks. Tomēr ir trīs izņēmumi: Vācija, kur mājsaimniecību parāda īpatsvars ir lielāks nekā NFS parāda īpatsvars, un Grieķija un Nīderlande, kur abu sektoru parāda īpatsvars ir aptuveni vienāds. Ļoti liela NFS parāda attiecība pret IKP ir Īrijā, Kiprā un Luksemburgā. Tomēr šajās valstīs NFS parāda vērtību īpaši ietekmē lieli uzņēmumu iekšējie pārrobežu aizdevumi.

Arvien vairāk empīriskās literatūras darbu liecina, ka augsts privātā sektora parāda līmenis var izraisīt būtisku negatīvu ietekmi uz turpmākajiem tautsaimniecības rādītājiem. Lai gan mērens privātā sektora parāda līmenis palīdz izlīdzināt patēriņu un veicināt tautsaimniecības izaugsmi, pārmērīgs privātā sektora parāda līmeņa kāpums vidējā termiņā var ietekmēt kapitāla uzkrāšanas procesu un palēnināt tautsaimniecības izaugsmi.¹⁹ Tā iemesls ir ieguldījumu samazināšanās, jo uzņēmumiem nepieciešami ienākumi, lai atmaksātu parādu, un privātā patēriņa sarukums, jo mājsaimniecībām ar pārmērīgu aizņemto līdzekļu īpatsvaru jāpalielina uzkrājumi, lai izpildītu parāda apkalpošanas maksājumu saistības. Arī banku kreditēšana tiek ietekmēta negatīvi, jo augsts privātā sektora parāda līmenis bieži saistīts ar ienākumus nenesošu kredītu atlikuma kāpumu, kam ir tendence samazināt banku kapitāla drošības rezerves.²⁰ Daži empīriskās analīzes dati liecina, ka šī negatīvā ietekme izpaužas, tikai pārsniedzot konkrētu sliekšni.²¹ Turklāt dati liecina, ka novēlota rīcība attiecībā uz pārmērīgu parādu var noteikt mazāku tirgu pamatīgo uzņēmumu īpatsvaru un būtiski ietekmēt kapitāla un darbaspēka pārdali

¹⁹ Sk. Myers, S. C., *Determinants of Corporate Borrowing*, *Journal of Financial Economics*, Vol. 5, Issue 2, 1977, 145.–175. lpp.

²⁰ Sk. Mian, A. R., Sufi, A. and Verner, E., *Household debt and business cycles worldwide*, *National Bureau of Economic Research Working Papers*, No 21581, 2015. gada septembra izdevums.

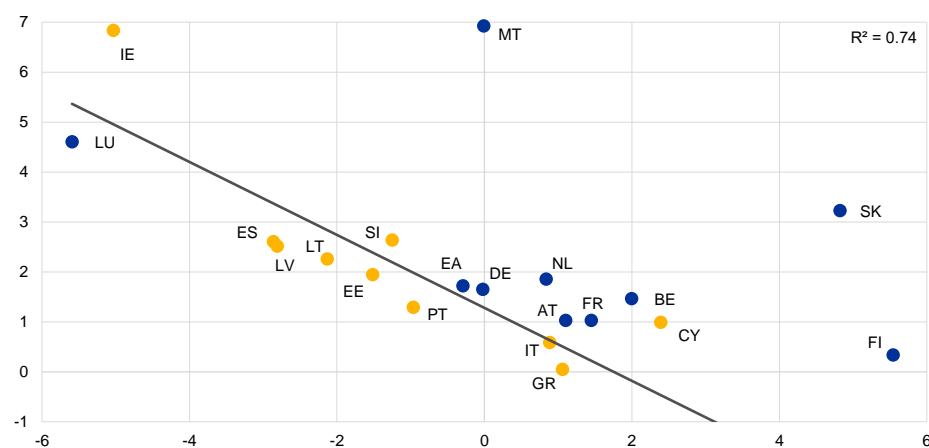
²¹ Sk. Cecchetti S., Mohanty M. and Zampolli F., *The real effects of debt*, *BIS Working Papers*, No 352, 2011. gada septembris.

uzņēmumos un nozarēs, tādējādi pazeminot tautsaimniecības kopējo darba ražīgumu vidējā termiņā.²² Tāpēc svarīgi monitorēt privātā sektora parāda līmeņa norises, pārmērīgi liela parāda risku un jebkādas sekas saistībā ar lielu aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanas nepieciešamību.

D attēls

Kreditēšanas pārmaiņas (2008–2013) un sekojošās reālā IKP uz vienu iedzīvotāju pārmaiņas (2013–2016)

(x ass: vidējais privātās kreditēšanas kāpums 2008.–2013. gadā; y ass: vidējais reālā IKP uz vienu iedzīvotāju pieaugums 2013.–2016. gadā)

Avots: Eurostat.

Piezīmes. Īrijas reālā IKP uz vienu iedzīvotāju pieaugums aprēķināts kā 2013., 2014. un 2016. gada vidējais rādītājs, t.i., statistisku nepilnību dēļ vidējā rādītājā nav ietverti 2015. gada dati. Valstis, kurās no 2008. gada līdz 2010. gadam tika īstenotas nopietnas korekcijas, apzīmētas ar dzeltenu punktu. Tās ietver euro zonas valstis, kuru vidējais kredītriska mijmaiņas darījumu rādītājs no 2008. gada līdz 2010. gadam pārsniedza 150 bāzes punktu.

Aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanas procesu euro zonas valstīs noteicis gan nominālā IKP pieaugums, gan privātā sektora parāda samazināšanās.

Empīriskie dati liecina, ka straujš aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanas process, lielāko daļu aizņemto līdzekļu atmaksājot agrīnā posmā, parasti saistīts ar ražošanas apjoma kāpumu vidējā termiņā.²³ Šķiet, ka šāds scenārijs īstenojies arī euro zonā, kur agrīnas un straujas aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanas epizodes (piemēram, Igaunijā, Īrijā, Spānijā, Latvijā, Lietuvā un Slovēnijā) tiek saistītas ar tām sekojošu reālā IKP uz vienu iedzīvotāju kāpumu (sk. D att.). E attēlā redzams, ka četrās valstīs (Grieķijā, Spānijā, Portugālē un Slovēnijā) aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanas procesu galvenokārt virzīja nominālā parāda samazināšana, t.i., parāda atmaksa un norakstīšana. Piecās valstīs (Itālijā, Kiprā, Latvijā, Lietuvā un Nīderlandē) šo procesu izraisīja gan nominālā parāda samazināšana, gan nominālā IKP pieaugums. Piecās valstīs (Vācijā, Igaunijā, Īrijā, Maltā un Austrijā) aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanu noteica tikai nominālā IKP pieaugums. Attēlā arī redzams, ka nelabvēlīgas nominālā IKP

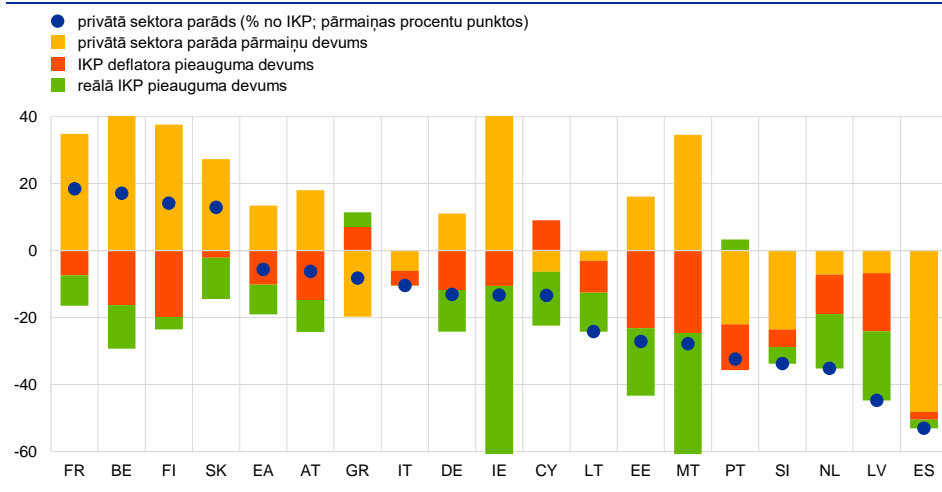
²² Sk. Schivardi, F., Sette, E. and Tabellini, G., *Credit Misallocation During the European Financial Crisis*, Centre for Economic Policy Research Discussion Paper, No DP11901, 2017. gada marts, un McGowan, M. A., Andrews, D. and Millot, V., *The walking dead? Zombie firms and productivity performance in OECD countries*, OECD Working Papers, No 1372, 2017. gada janvāris.

²³ Sk. Chen, S., Kim, M., Otte, M., Wiseman K. and Zdzienicka, A., *Private sector deleveraging and growth following busts*, IMF Working Papers, No 15/35, 2015. gada februāris.

norises negatīvi ietekmēja parāda samazināšanas procesu Grieķijā, Kiprā un Portugālē.

E attēls

Privātā sektora parāda attiecības pret IKP pārmaiņu dekompozīcija no gada, kurā sasniegts augstākais līmenis, līdz 2016. gada 4. ceturksnim

Avots: Eurostat.

Piezīmes. Euro zona, Igaunija, Spānija, Lietuva, Malta, Nīderlande, Austrija un Portugāle augstāko līmeni sasniedza 2009. gadā, Latvija un Slovēnija – 2010. gadā, Īrija, Grieķija un Itālija – 2012. gadā un Kipra – 2014. gadā. Zaļais stabiņš nav attēlots pilnā garumā attiecībā uz Īriju (-86.4 procentu punkti) un Maltu (-37.8 procentu punkti). Dzeltētais stabiņš nav attēlots pilnā garumā attiecībā uz Beļģiju (46.3 procentu punkti) un Īriju (83.7 procentu punkti).

Pašreizējo aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanas procesu veicinājis būtisks procentu maksājumu sarukums.

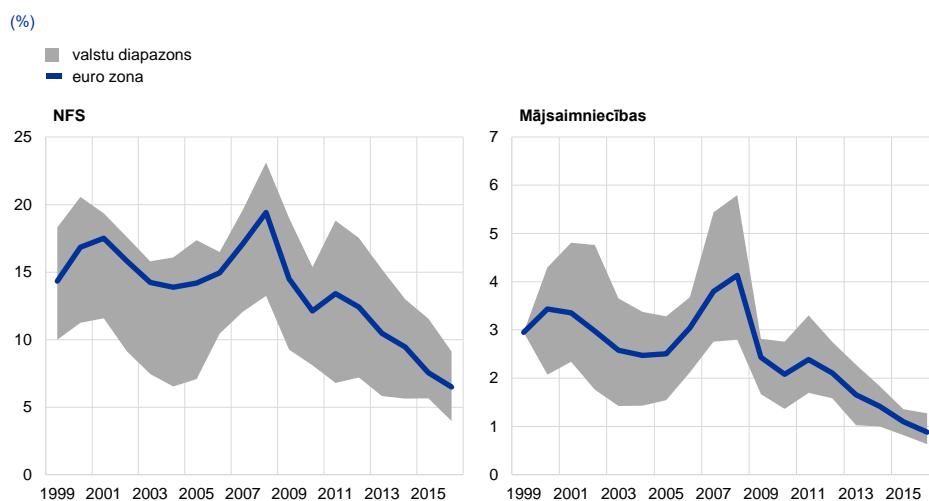
Īstermiņa parāda slogu novērtē pēc tā termiņstruktūras un procentu maksājumiem, kas sniedz informāciju par īstermiņa riskiem saistībā ar spēju iekļauties parāda atmaksas laika plānā. Lai gan agregēti mājsaimniecību un uzņēmumu dati par vidējo aizdevumu un vērtspapīru termiņstruktūru nav plaši pieejami, īstermiņa aizdevuma ņēmēja stresa rādītāju var definēt kā procentu maksājumu attiecību pret ienākumiem. Šis rādītājs atspoguļots F attēlā, kur zilā līnija rāda vidējo procentu maksājumu attiecību pret ienākumiem euro zonā, bet ar pelēku krāsu iezīmētā zona attēlo starpkvartīļu diapazonu euro zonas valstīs. Gan mājsaimniecību, gan NFS procentu maksājumu attiecība pret ienākumiem liecina par kopīgu lejupvērstu tendenci, kas bijusi īpaši raksturīga kopš 2009. gada. Euro zonā kopumā vidējais mājsaimniecību procentu maksājumu rādītājs 2016. gadā samazinājies līdz 0.9% no bruto rīcībā esošajiem ienākumiem (2008. gadā – 4.1%), bet vidējais NFS procentu maksājumu rādītājs 2016. gadā sarucis līdz 6.5% no bruto darbības ieņēmumiem (2008. gadā – 19.4%). Tomēr starp valstīm vērojams neviendabīgums nav vienlīdz izteikts abos sektoros. Mājsaimniecību procentu maksājumu sloga atšķirības dažādās valstīs, šķiet, kopš krīzes mazinājušās, savukārt NFS procentu maksājumu attiecība pret ienākumiem joprojām ir samērā neviendabīga. Attiecībā uz NFS konstatētais lielākais neviendabīgums rāda, ka ar NFS parādu saistītās riska prēmijas pašlaik valstīs ir augstākas nekā mājsaimniecību parāda riska prēmijas.

Raugoties nākotnē un ņemot vērā augsto parāda līmeni dažās valstīs, iespējams, arī turpmāk būs nepieciešams samazināt aizņemto līdzekļu īpatsvaru. Šis ielikums liecina, ka IKP atvēršanās un zemu procentu likmju vide

veicinājušas aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanas procesu. Nominālā IKP izaugsme varētu noteikt turpmāku aizņemto līdzekļu īpatsvara sarukumu. Raugoties no monetārās politikas aspekta, labāki parāda pārstrukturēšanas mehānismi stimulētu bilances korekcijas. Konkrētāk, politikas pasākumi, kas vērsti uz turpmāku maksātspējas regulējuma, t.sk. tiesas procesu efektivitātes un ārpustiesas mehānismu, uzlabošanu, varētu būtiski veicināt ātru un ilgtspējīgu ienākumus nenesoša parāda līmeņa samazināšanu, vairojot dzīvotspējīgu uzņēmumu glābšanas pasākumu efektivitāti un palielināt aizdevēju parāda piedziņas iespējas.

F attēls

NFS un mājsaimniecību procentu maksājumu attiecība pret ienākumiem

Avots: Eurostat.

Piezīmes. Ienākumus izsaka kā bruto rīcībā esošos ienākumus mājsaimniecībām un kā bruto darbības ieņēmumus NFS. Valstu diapazons atspoguļo visu euro zonas valstu starpkvartīļu diapazonu. Nav pieejami Īgaunijas, Kīpras, Latvijas, Lietuvas, Luksemburgas, Maltas un Slovākijas mājsaimniecību dati. Nav pieejami Luksemburgas un Maltas nefinanšu sabiedrību dati.

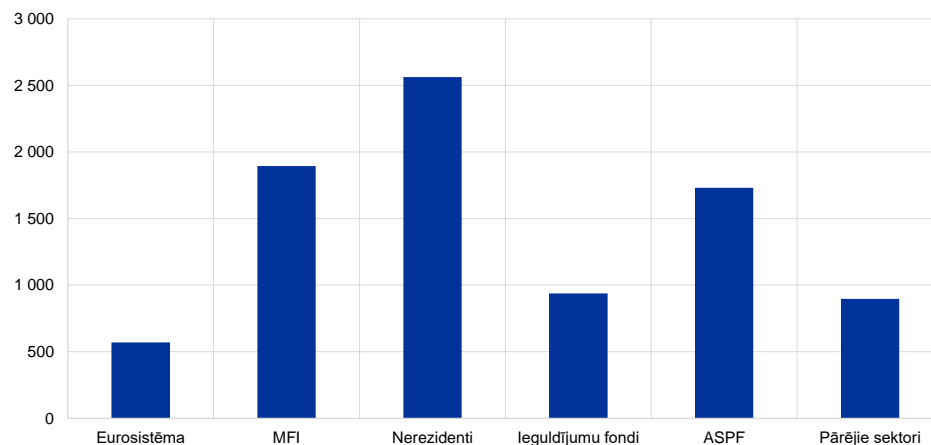
6. Kuri sektori pārdeva Eurosistēmas iegādātos valdības vērtspapīrus?

Pirms pašas "Valsts sektora aktīvu iegādes programmas" (VSAIP) uzsākšanas 2014. gada beigās gandrīz trīs ceturtdaļas no visiem euro zonas valstu valdību emitētajiem parāda vērtspapīriem bija iegādājušies trīs sektori. Lielākā daļa, kas veidoja 30% no apgrozībā esošā apjoma, bija ārpus euro zonas valstu rezidentu sektora turējumā. Tas ir neviendabīgs sektors, ko galvenokārt veido lieli (gan privātā, gan publiskā sektora) institucionālie investori, taču tajā ietilpst arī ļoti aktīvi tirgus dalībnieki. Monetāro finanšu iestāžu (MFI), neietverot Eurosistēmu (tālāk tekstā – vienkārši "MFI"), turējumā bija 22%. Apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondi (ASPF), kas parasti ir ilgtermiņa investori un dod priekšroku konkrētām termiņu grupām, bija iegādājušies 20%. No pārējiem sektoriem lielākie turējumi (11% no euro zonas valstu valdību vērtspapīru apgrozībā esošā apjoma) bija ieguldījumu fondu (neietverot naudas tirgus fondus) rīcībā. Atlikumu dalīja Eurosistēma (7%) un visi pārējie sektori kopā (mājsaimniecības, nefinanšu sabiedrības un finanšu starpnieki, kas nav klasificēti nevienā no minētajiem sektoriem) – visiem kopā tiem piederēja atlikušie 10% no kopapjoma (sk. A att.).

A attēls

Euro zonas valstu valdības parāda vērtspapīru turējumi sektoru dalījumā pirms VSAIP (2014. gada 4. ceturksnis)

(apjoms apgrozībā; mljrd. euro)

Avots: ECB, pamatojoties uz sektoru ceturkšņa kontiem.

Piezīme. 2014. gada 4. ceturkšņa beigās euro zonas valstu valdības sektora emitēto parāda vērtspapīru kopējais apgrozībā esošais apjoms bija 8.6 trlj. euro.

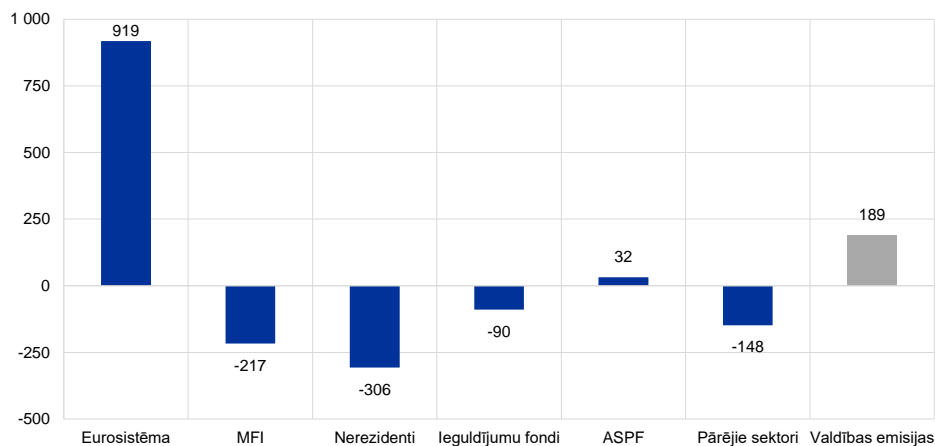
Neietverot novērtēšanas un pārklasificēšanas ietekmi, lielākais euro zonas valstu valdības vērtspapīru turējumu sarukums kopš VSAIP sākuma bijis nerezidentu un MFI sektoriem. Laikā no 2015. gada 2. ceturkšņa līdz 2016. gada

4. ceturksnim Eurosistēmas neto iegāžu summa bija 919 mljrd. euro.²⁴ Praktiski visiem pārējiem sektoriem tika reģistrētas negatīvas plūsmas, no kurām lielākās – nerezidentiem (–306 mljrd. euro) un MFI (–217 mljrd. euro; sk. B att.). Tomēr faktisko plūsmu analīze nesniedz precīzu priekšstatu par to, kā Eurosistēmas veiktās iegādes ietekmējušas katra sektora rīcību attiecībā pret euro zonas valstu valdības vērtspapīriem. Piemēram, ASPF no 2015. gada 2. ceturkšņa līdz 2016. gada 4. ceturksnim neto apjomā iegādājās vērtspapīrus par 32 mljrd. euro. Tas nenozīmē, ka VSAIP neietekmēja ASPF veiktās valdības vērtspapīru iegādes, jo ietekmi iespējams aprēķināt tikai salīdzinājumā ar iegādēm, kādas katrs sektors būtu veicis, un to, kāds būtu no jauna emitēto parāda vērtspapīru sektoru dalījums, ja VSAIP netiktu ieviesta.

B attēls

Euro zonas valstu valdības parāda vērtspapīru neto plūsmas sektoru dalījumā (2015. gada 2. ceturksnis–2016. gada 4. ceturksnis)

(mljrd. euro)

Avots: ECB, pamatojoties uz sektoru ceturkšņa kontiem.

Tiek lēsts, ka kopš VSAIP sākuma absolūtajā izteiksmē valdības vērtspapīru turējumus visvairāk samazinājuši nerezidenti un nedaudz mazāk arī MFI. Lai analizētu katra sektora iesaistīšanos Eurosistēmas veiktajās valdības obligāciju iegādēs, vispirms jānovērtē neto plūsmas, kādas būtu bijušas, neieviešot VSAIP (t.i., iespējamās plūsmas). To panāk, izmantojot mainīgos, kas parasti nosaka katra sektora rīcību, veicot iegādes, bet ko neietekmē VSAIP.²⁵ VSAIP ietekme uz katra

²⁴ Eurosistēmas veiktās valdības vērtspapīru neto iegādes ietver arī vērtspapīru dzēšanu "Vērtspapīru tirgu programmas" ietvaros un neto iegādes saskaņā ar Līgumu par neto finanšu aktīviem. Turklāt VSAIP iegādes ietver atsevišķus vērtspapīrus, kas netiek uzskaitīti valdības vērtspapīru statistikas klasifikācijā. Šie faktori skaidro atšķirību starp šajā ielikumā norādītajiem skaitliskajiem rādītājiem un datiem par faktiskajām VSAIP iegādēm, kas publicēti ECB interneta vietnē.

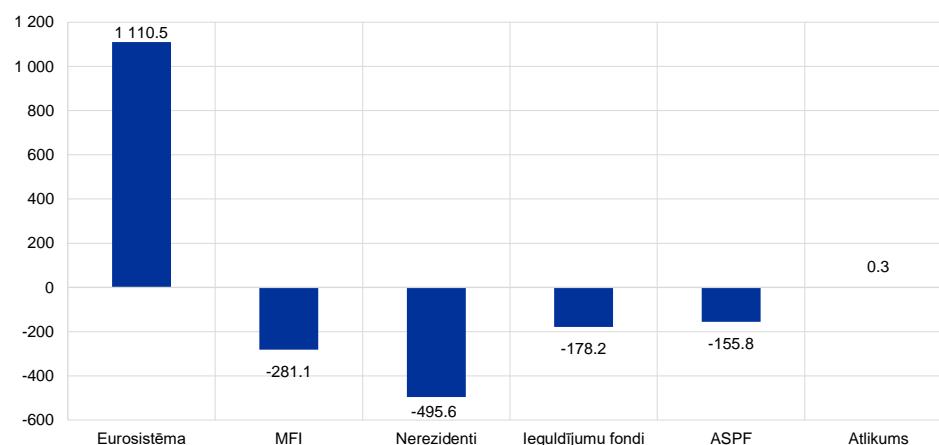
²⁵ Aplēsēs izmantota M. Džoisas u.c. autoru lietotā pieeja (Joyce, M., Liu, Z. and Tonks, I., *Institutional investors and the QE portfolio balance channel*, *Journal of Money, Credit & Banking*, sagatavošanā). Attiecībā uz nerezidentiem un MFI izmantoti regresori ir valdības vērtspapīru neto emisijas, Eurosistēmas veiktās neto iegādes pirms VSAIP un VIX (indekss, kas raksturo starptautiskā tirgus svārstīgumu). Attiecībā uz ieguldījumu fondiem un ASPF izmantoti mainīgie, kas atspoguļo sektoru saistību pusi, t.i., ieguldījumu fondu apliecību un daļu neto emisijas, kā arī ASPF apdrošināšanas tehniskās rezerves, jo šā sektora veiktās investīcijas, visticamāk, lielā mērā ietekmē klientu prasījumi. Stikāku informāciju par šīs pieejas piemērošanu attiecībā uz euro zonu sk. Adalid, R., and Palligkinis, S., *Sectoral Sales of Government Securities During the ECB's Asset Purchase Programme*, SSRN mimeo, 2016. gada decembris.

sektora valdības vērtspapīru turējumiem aprēķināta kā faktisko un iespējamo plūsmu starpība.

C attēls

VSAIP aplēstā ietekme uz euro zonas valstu valdības vērtspapīru turējumiem sektoru dalījumā plūsmu izteiksmē (2015. gada marts–2017. gada marts)

(uzkrātās plūsmas; mljrd. euro)

Avoti: MFI bilances statistika attiecībā uz MFI, maksājumu bilance attiecībā uz nerezidentiem, ieguldījumu fondu statistika attiecībā uz ieguldījumu fondiem, sektoru ceturkšņa konti attiecībā uz ASPF, euro zonas vērtspapīru emisijas attiecībā uz valdības vērtspapīru emisijām un *DataStream* attiecībā uz VIX svārstīguma indeksu (pēdējie divi tika izmantoti tikai iespējamo neto iegāžu apjoma aplēsēs).

Piezīmes. Aplēstā ietekme aprēķināta kā faktiskās plūsmas mīnus iespējamās neto iegādes, pamatojoties uz aplēsēm par katra sektora veiktajām iegādēm periodā pirms VSAIP. Attiecībā uz Eurosistēmu, MFI, nerezidentiem un valdības vērtspapīru emisijām aplūkots periods ir 2015. gada marts–2017. gada marts, attiecībā uz ieguldījumu fondiem – 2015. gada 2. ceturksnis–2017. gada 1. ceturksnis, bet ASPF – 2015. gada 2. ceturksnis–2016. gada 4. ceturksnis. Dati ekstrapolēti, lai aptvertu periodus, par kuriem nav pieejami dati: attiecībā uz ieguldījumu fondiem – 2015. gada marts un uz ASPF – 2015. gada marts un 2017. gada 1. ceturksnis. Atlikusī daļa ietver visus pārējos sektorus, kā arī datu atšķirības.

Rezultāti liecina, ka no 2015. gada marta līdz 2017. gada martam nerezidenti samazinājuši savus euro zonas valstu valdības vērtspapīru turējumus par 496 mljrd. euro salīdzinājumā ar situāciju, kāda būtu izveidojusies, ja Eurosistēmas veikto valdības vērtspapīru neto iegāžu apjoms būtu nulle (sk. C att.). Šī summa līdzvērtīga 45% no Eurosistēmas veiktajām valdības vērtspapīru neto iegādēm periodā no 2015. gada marta līdz 2017. gada martam. Analogs aprēķins liecina, ka MFI samazināja turējumus par apjomu, kas līdzvērtīgs aptuveni 25% no Eurosistēmas neto iegāžu apjoma (par 281 mljrd. euro). Tiek lēsts, ka ieguldījumu fondu un ASPF turējumi sarukuši attiecīgi apjomā, kas līdzvērtīgs 16% un 14% no Eurosistēmas neto iegāžu apjoma.²⁶ Šie secinājumi nav pārsteidzoši, ņemot vērā, ka nerezidentu un MFI rīcībā bija arī lielākie valdības vērtspapīru turējumi pirms paša VSAIP sākuma.

Tiek lēsts, ka nerezidentu un ieguldījumu fondu sektori ir tie sektori, kas salīdzinājumā ar to sākotnējiem turējumiem visvairāk reaģējuši uz Eurosistēmas veiktajām iegādēm. Lai vērtētu katra sektora salīdzinošo iesaistīšanos Eurosistēmas veiktajās iegādēs, aplēstā ietekme izteikta salīdzinājumā

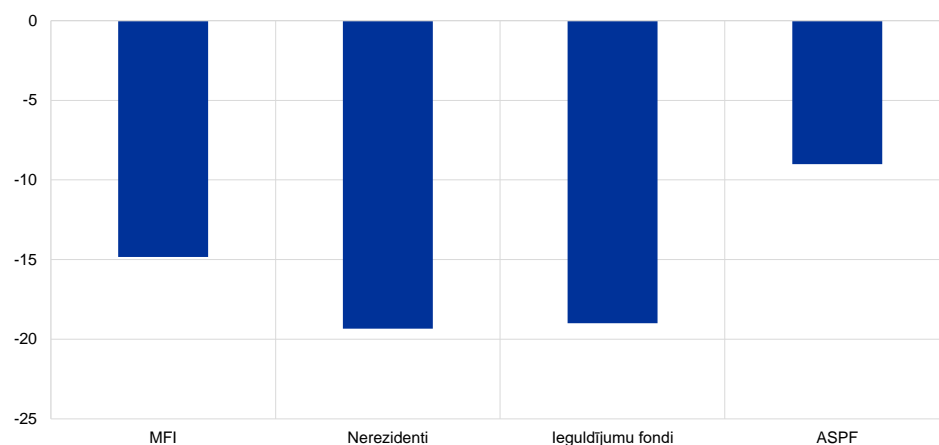
²⁶ B un C attēlā redzamas bāzes datu atšķirības, ko nosaka atšķirīgu laika periodu un datu avotu lietojums. B attēls konsekventi parāda visu sektoru plūsmas, pamatojoties uz sektoru ceturkšņa kontiem, par kuriem informācija pašlaik pieejama līdz 2016. gada 4. ceturksnim. C attēlā izmantota atsevišķa sektoru statistika. Attiecībā uz nerezidentiem un MFI, kas ir divi svarīgākie šajā ielikumā sniegtās analīzes sektori, šāda statistika pieejama katru mēnesi. Tas ļauj sākt analīzi vienlaikus ar VSAIP sākumu (2015. gada martā) un to veikt līdz pat 2017. gada martam.

ar sektora rīcībā esošajiem turējumiem pirms VSAIP uzsākšanas. Šis salīdzinājums atklāj, ka visaktīvāk reaģēja nerezidenti un ieguldījumu fondi – ietekme uz abiem sektoriem sasniedza aptuveni 20% no šo sektoru rīcībā esošajiem euro zonas valstu valdības vērtspapīru turējumiem pirms VSAIP sākuma. Turpretī ASPF sektora, kas ir viens no lielākajiem valdības vērtspapīru turētājiem, reakcija atbilst mazāk nekā 10% sektora turējumu pirms VSAIP sākuma. MFI reakcija bijusi vidēja – 15%. Salīdzinoši nelielā ASPF iesaiste, visticamāk, atspoguļo šā sektora investīciju stratēģijas, kuras nosaka nepieciešamība nodrošināt ilgtermiņa saistību segšanu un kuras pakļautas būtiskiem normatīviem ierobežojumiem. Turpretī nerezidentu un ieguldījumu fondu sektori, visticamāk, ietver lielāku daļu aktīvu tirgus dalībnieku, kuru rīcību vairāk nosaka peļņas apsvērumi.

D attēls

VSAIP aplēstā ietekme uz euro zonas valstu valdības vērtspapīru turējumiem sektoru dalījumā (2015. gada marts–2017. gada marts) salīdzinājumā ar turējumiem pirms programmas

(% no apgrozībā esošā apjoma 2014. gada 4. ceturksnī)

Avoti un piezīmes: sk. A un C att.

7. Konkrētām valstīm 2017. gada Eiropas semestra ietvaros adresētie fiskālo politiku ieteikumi

Eiropas Komisija 2016. gada 22. maijā publicēja visām ES dalībvalstīm, izņemot Grieķiju, adresētus tautsaimniecības un fiskālo politiku ieteikumus, t.sk. ES Stabilitātes un izaugsmes pakta (SIP) īstenošanas ieteikumus konkrētām valstīm. Šos konkrētām valstīm paredzētos ieteikumus 16. jūnijā pabeidza un apstiprināja minēto dalībvalstu ekonomikas un finanšu ministri. Plānots, ka 22. un 23. jūnijā tos apstiprinās Eiropadome un tie tiks publicēti jūlija vidū.²⁷ Padomes fiskālās politikas ieteikumi paredzēti, lai nodrošinātu ES valstu atbilstību SIP prasībām. Tāpēc tajos ietverti novērtējumi par 2017. gada grozījumiem stabilitātes un konverģences programmās, ko valdības aprīlī bija iesniegušas Eiropas Komisijai un Padomei. Runājot par turpmāko darbu, konkrētām euro zonas valstīm 2017. gada Eiropas semestra ietvaros adresētie fiskālo politiku ieteikumi būtu jāatspoguļo 2018. gada valdības budžeta plānu projektos. Šie plāni jāiesniedz Eurogrupai un Eiropas Komisijai līdz 2017. gada oktobra vidum. Sakarā ar to šajā ielikumā aplūkoti 18 euro zonas valstīm adresētie fiskālo politiku ieteikumi.

Saskaņā ar Eiropas Komisijas 2017. gada pavasara prognozi vienlaikus ar euro zonas budžeta stāvokļa uzlabošanu izveidojas divas valstu grupas atkarībā no progresa virzībā uz stabilām valsts finansēm. No vienas puses, Komisijas vērtējumā astoņas euro zonas valstis 2016. gadā sasniegušas vidēja termiņa budžeta mērķus (VTM).²⁸ Šī labvēlīgā norise palīdzēs palielināt šo valstu valdību budžetus un samazināt to parādus vidējā termiņā, padarot šo valstu tautsaimniecības izturīgākas pret nelabvēlīgām ekonomiskām norisēm. No otras puses, vairākās citās valstīs strukturālās korekcijas nepietiekami atbilst SIP prasībām, neraugoties uz ekonomisko apstākļu uzlabošanu. Tas aizkavē VTM sasniegšanu un fiskālo drošības rezervju veidošanu, kas ir īpaši problemātiski valstīm ar augstu valdības parāda līmeni. Pašlaik šo valstu pamatā esošās budžeta pozīcijas ir vistālāk no to VTM (sk. tabulu). Turpmāk šādas valstis riskē ar to, ka nākamajā lejupslīdē stabilizējoša fiskālās politikas izmantošana būs ierobežota un var gadīties, ka tām pat nāksies īstenot prociklisku stingrāku budžeta politiku. Potenciāls procentu likmju līmeņa kāpums var radīt papildu spiedienu uz budžetu.

Konkrētām valstīm adresētajos Komisijas ieteikumos uzsvērti vairāku euro zonas valstu riski saistībā ar neatbilstību SIP noteiktajām strukturālās korekcijas prasībām. Saskaņā ar Eiropas Komisijas viedokli gaidāms, ka ne Francija, ne Spānija (valstis, kuru deficīts 2016. gadā pārsniedza atsaucēs vērtību 3% no IKP), 2017. un 2018. gadā nespēs nodrošināt nozīmīgu strukturālo korekciju (t.i., samazināt budžeta deficītu, izmantojot faktorus, kuri nav saistīti ar ekonomiskās attīstības cikla un pagaidu pasākumu ietekmi). Turklāt dažās valstīs, uz kurām pašlaik attiecas SIP preventīvā daļa un kuras vēl nav sasniegušas savus VTM,

²⁷ Ekonomikas un finanšu padome (ECOFIN) 2017. gada 11. jūlija sanāksmē pieņēms konkrētām valstīm adresētos ieteikumus, tādējādi oficiāli noslēdzot 2017. gada Eiropas semestri.

²⁸ Sk. VTM definīciju ECB 2015. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 4 ielikumā "Vidēja termiņa budžeta mērķa efektivitāte kā fiskālās politikas garants".

paredzama būtiska strukturālo korekciju prasību neizpilde. Tas notiek laikā, kad šīs strukturālo korekciju prasības dažām valstīm ir būtiski samazinātas, ņemot vērā vairākus faktorus, t.sk. strukturālās reformas, valdības papildu ieguldījumus un pensiju reformas, kā arī izmaksas, kas radušās, uzņemot bēgļus un nodrošinot papildu drošību. Kopumā šis piemērotais elastīguma princips 2017. gadā varētu samazināt korekcijas prasības valstīm, kurām jāpanāk progress VTM sasniegšanā, vidēji no aptuveni 1/2% no IKP līdz aptuveni 1/4% no IKP.²⁹ Tomēr gaidāms, ka šīs valstis īstēnos ekspansīvu fiskālo politiku (vidēji 0.3% no IKP), t.i., politiku, kas turpmāk pasliktinās šo valstu strukturālās bilances.

Komisijas fiskālās politikas ieteikumi no agrākajiem atšķiras divos aspektos.

Pirmkārt, tikai ieteikumu apsvērumi, nevis normatīvās daļas, konkrēti nosaka strukturālās korekcijas apjomu, kādu Padome iesaka valdībām veikt, lai nodrošinātu pilnīgu atbilstību SIP prasībām. Parasti ieteikumu normatīvajām daļām vajadzētu sniegt valdībām skaidrus *ex ante* norādījumus, kā rīkoties ar valsts finansēm nākamajos 12–18 mēnešos. Tās arī izmantojamas kā vadlīnijas parlamentiem un sabiedrībai un kā atsauce caurskatāmiem *ex post* atbilstības SIP novērtējumiem. Tāpēc ir svarīgi, ka fiskālie norādījumi tomēr tiek pilnībā iekļauti, t.sk. valdību 2018. gada budžeta plānu projektos, lai nodrošinātu pietiekamu progresu virzībā uz stabilām valsts finansēm. Otrkārt, visām valstīm ar strukturālās korekcijas prasībām, kas 2018. gadā atbilst 0.5% no IKP un pārsniedz tos neatkarīgi no šo valstu valdības parāda līmeņa, apsvērumi nosaka, ka "2018. gada budžeta plānu projektu novērtējumā un tam sekojošā 2018. gada budžeta izpildes rezultātu novērtējumā būs pienācīgi jāņem vērā mērķis panākt fiskālo nostāju, kas veicina gan notiekošās atvēršanās nostiprināšanu, gan attiecīgās dalībvalsts finanšu stabilitātes nodrošināšanu". Tas varētu nozīmēt strukturālās korekcijas prasību papildu samazināšanu tam, kas paredzēts pašlaik spēkā esošajos SIP elastīguma nosacījumos (kā paziņojusi Komisija 2015. gada janvārī)³⁰. Virzoties uz priekšu, ir svarīgi, ka tiek nodrošināta konsekventa uz noteikumiem pamatotā SIP īstenošana.

²⁹ Tas neattiecas uz valstīm, kas jau sasniegušas VTM.

³⁰ Sk. Eiropas Komisijas komunikāciju "Elastīguma vislabākā izmantošana saskaņā ar Stabilitātes un izaugsmes pakta esošajiem noteikumiem".

Tabula

2017. un 2018. gada strukturālās korekcijas prasības SIP ietvaros

	Vidēja termiņa budžeta mērķis	2016	2017		2018	
		Strukturālā bilance	Strukturālās bilances pārmaiņas	Strukturālās korekcijas prasība KVAI	Strukturālās bilances pārmaiņas	Strukturālās korekcijas prasība KVAI
SIP preventīvā daļa						
Beļģija	0.0	-2.2	0.6	0.6	-0.3	0.6
Vācija	-0.5	0.8	-0.2	atbilstoši VTM	-0.3	atbilstoši VTM
Igaunija	-0.5	0.2	-0.6	atbilstoši VTM	-0.4	atbilstoši VTM
Īrija	0.5	-1.7	0.6	0.6	-0.3	0.6
Itālija	0.0	-1.7	-0.2	0.6	-0.3	0.6
Kipra	0.0	0.9	-1.1	atbilstoši VTM	-0.2	0.2
Latvija	-1.0	-0.8	-0.7	atbilstoši VTM	-0.9	-0.3
Lietuva	-1.0	-0.2	-0.7	atbilstoši VTM	-0.2	atbilstoši VTM
Luksemburga	-0.5	2.0	-1.6	atbilstoši VTM	-0.2	atbilstoši VTM
Malta	0.0	0.4	0.0	atbilstoši VTM	0.2	atbilstoši VTM
Nīderlande	-0.5	0.7	-0.4	atbilstoši VTM	0.2	atbilstoši VTM
Austrija	-0.5	-1.0	0.0	0.3	0.1	0.3
Portugāle	0.25	-2.0	-0.2	0.6	-0.1	0.6
Slovēnija	0.25	-1.7	-0.1	0.6	-0.5	1.0
Slovākija	-0.5	-1.5	0.1	0.5	0.5	0.5
Somija	-0.5	-0.9	-0.5	-0.5	0.0	0.1
SIP korektīvā daļa						
Spānija (PDP termiņš 2018. gadā)	0.0	-3.5	0.1	0.5	0.0	0.5
Francija (PDP termiņš 2017. gadā)	-0.4	-2.5	0.2	0.9	-0.5	0.6

Avots: Eiropas Komisijas 2017. gada pavasara prognozes un konkrētām valstīm adresētie ieteikumi.

Piezīmes. Šajā tabulā sniegtas konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos (KVAI) ieteiktās strukturālās korekcijas prasības. Dažām valstīm, uz kurām attiecas preventīvā daļa, šīs prasības ir samazinātas pēc elastīgāku noteikumu piešķiršanas, lai nodrošinātu strukturālo reformu īstenošanu, valdības papildu ieguldījumus u.c. Citām valstīm šīs prasības vēl var tikt pazeminātas, ja šāds elastīgums tiks piešķirts *ex post*. Izteikums "Atbilstoši VTM" atspoguļo faktu, ka saskaņā ar Eiropas Komisijas prognozi valsts atbilst VTM attiecīgā gada sākumā. Valstīm, uz kurām attiecas parāda norma, strukturālās korekcijas prasības var būt augstākas. Ar PDP apzīmē pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru.

22. maijā Eiropas Komisija publiskoja arī SIP īstenošanas ieteikumus. Komisija ierosināja atcelt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru (PDP) Portugālei līdz tai noteiktajam termiņam (2016. gadā), un 16. jūnijā Padome pieņēma attiecīgu lēmumu. Turklāt saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 126. panta 3. punktu sagatavotajos ziņojumos Komisija izskatīja parāda kritērija pārkāpumu 2016. gadā Beļģijā un Somijā un nolēma neuzsākt PDP attiecībā uz šīm valstīm. Somijā valdības parāda atsauces vērtības pārsniegšana (3.6% no IKP) saistīta ar situāciju mīkstinošiem faktoriem, t.sk. ar finansiāla atbalsta sniegšanu citām euro zonas valstīm finanšu stabilitātes nodrošināšanai un ekonomiskās attīstības cikla negatīvo ietekmi. Attiecībā uz Beļģiju Komisija secināja, ka gan 2016., gan 2017. gadā kopā tika uzskatīts, ka šī valsts bijusi pakļauta SIP preventīvās daļas prasību neizpildes riskam. Taču analīze liecināja, ka parāda kritērijs būtu jāuzskata par pašlaik izpildītu, ņemot vērā, ka prognozēto novirzi vēl varētu koriģēt 2017. gadā. Lēmums uzsākt PDP Itālijai tika atlikts. Komisija paredz pārskatīt Itālijas atbilstību parāda kritērijam, balstoties uz budžeta plāna projektu 2018. gadam un Komisijas 2017. gada rudens ekonomisko prognozi. Kopumā SIP parāda normas piemērošana, kas balstās uz atbilstību preventīvās daļas prasībām vidējā termiņā un uz *ex post*

apstiprinātiem datiem, riskē pārmērīgi novilcināt galīgos lēmumus uzsākt vai neuzsākt PDP saistībā ar parādu. Vienlaikus strukturālās korekcijas neizpilde salīdzinājumā ar SIP prasībām varētu vēl vairāk palielināt parāda atmaksājamības riskus. Turpmāk parāda kritērija atbilstības novērtējums būtu detalizētāk jāpaskaidro, to balstot uz skaidri kvantitatīvā izteiksmē nosakāmiem faktoriem, lai nodrošinātu efektīvu SIP parāda normas ieviešanu.³¹

Jāsecina, ka laika gaitā SIP bieži bijuši labojumi un interpretācijas un tādējādi tas kļuvis ļoti sarežģīts. Tāpēc konsekventa tā noteikumu piemērošana visās valstīs un visu laiku ir daudz grūtāka. Vienlaikus jebkura fiskālā ietvara kvalitāti nosaka tā piemērošanas kvalitāte. Šajā ziņā pilnīga, juridiski pamatota un konsekventa Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumu piemērošana ir Eiropas Komisijas un Padomes kopīga atbildība. Tas ir ļoti svarīgi, lai Pakts būtu uzticams.

³¹ Sk. ECB 2016. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 3 rakstu *Government debt reduction strategies in the euro area* ("Valdības parāda samazināšanas stratēģijas euro zonas valstīs").

8. Fiskālais pakts: Komisijas pārskats un turpmākie pasākumi

Reaģējot uz valsts parāda krīzi, tika izstrādāts fiskālais pakts, lai veicinātu budžeta disciplīnu un palielinātu valsts atbildību ES fiskālās pārvaldības sistēmas nostiprināšanā. To bija paredzēts sasniegt, nostiprinot valsts tiesību aktos Stabilitātes un izaugsmes pakta (SIP) noteiktos stabilas fiskālās politikas principus un nodrošinot tādu institūciju pastāvēšanu, kuras atbalsta labi informētas politiskās diskusijas par šiem jautājumiem.

Lai sasniegtu šos mērķus, fiskālais pakts³² dalībvalstīm uzliek pienākumu uzņemties juridiskas saistības pildīt sabalansēta budžeta normu un izveidot institūcijas, lai kontrolētu šīs normas izpildi. Tiek uzskatīts, ka sabalansēta budžeta norma, kuru vēlams nostiprināt konstitucionālā līmenī, tiek ievērota, ja valsts strukturālā bilance atbilst valstij noteiktajam vidēja termiņa budžeta mērķim (VTM).³³ Valstīm, kuras vēl nav sasniegušas savu VTM, jānodrošina strauja konverģence tā sasniegšanai. Ja rodas ievērojamas novirzes no normas, automātiski būtu jāieslēdzas valsts līmeņa korekcijas mehānismam. Attiecībā uz to Komisija ir ieteikusi vienotus principus, kas nosaka arī korektīvo darbību raksturu, apjomu un termiņu.³⁴ Runājot par monitoringa institūcijām, valstīs, kurām fiskālais pakts ir saistošs, ir apņēmušās izveidot valsts līmeņa neatkarīgas fiskālās institūcijas (fiskālās padomes), kas veiktu noteikumu izpildes monitoringu. Šīm institūcijām arī būtu jāpiedalās korekcijas mehānisma aktivizēšanā, ja būtu vērojama valsts novirze no normas.³⁵ Turklāt saskaņā ar vienotajiem principiem valsts iestādēm, reaģējot uz fiskālo padomju veiktajiem novērtējumiem, būtu jāievēro princips "izpildi vai paskaidro", t.i., tām vai nu jāpilda padomju ieteikumi, vai arī publiski jāpaskaidro, kāpēc notiek novirzes no normas. Fiskālais pakts papildina citus nesen ieviestos grozījumus fiskālās pārvaldības sistēmas nostiprināšanai valsts līmenī (piemēram, direktīva par prasībām dalībvalstu budžeta struktūrām un divu tiesību aktu pakete).³⁶

Eiropas Komisija publicē pārskatu par fiskālā pakta ieviešanu nacionālajos tiesību aktos šā gada februārī, trīs gadus pēc ieviešanas termiņa (2014. gada 1. janvāris).³⁷ Komisijas pārskats ir būtisks – ja konstatē, ka līgumslēdzēja puse nav

³² Fiskālais pakts ir Līguma par stabilitāti, koordināciju un pārvaldību ekonomiskajā un monetārajā savienībā (LSKP) sastāvdaļa. LSKP stājās spēkā 2013. gada 1. janvārī; tā noteikumu ieviešanas termiņš nacionālajos tiesību aktos bija viens gads. Tas ir starpvaldību līgums, ko parakstījušas 25 valstis ("līgumslēdzēja puses"), no kurām 22 valstīm (t.i., 19 euro zonas valstīm, kā arī Bulgārijai, Dānijai un Rumānijai) fiskālais pakts ir oficiāli saistošs.

³³ Sk. arī ECB 2012. gada maija "Mēneša Biļetenā" publicēto rakstu *A fiscal compact for a stronger economic and monetary union* ("Fiskālais pakts stiprakai ekonomiskajai un monetārajai savienībai") un ECB 2012. gada marta "Mēneša Biļetena" ielikumu *Main elements of the fiscal compact* ("Fiskālā pakta galvenie elementi").

³⁴ Sk. Komisijas paziņojumu par vienotajiem principiem.

³⁵ Divu tiesību aktu paketē detalizētāk noteikti neatkarīgo fiskālo iestāžu uzdevumi; tie ietver budžeta plāniem izmantoto makroekonomisko iespēju aplēšu sagatavošanu vai vismaz apstiprināšanu.

³⁶ Sk. direktīvu par valsts budžeta struktūrām un divu tiesību aktu paketi.

³⁷ Sk. Komisijas pārskatu par fiskālā pakta ieviešanu.

pildījusi ieviešanas prasības, lietu var nodot Eiropas Savienības Tiesai. Turklāt valstij var uzlikt sodu līdz pat 0.1% no IKP, ja tā neizpilda Tiesas spriedumu noteiktā laika periodā.

Saskaņā ar Komisijas pārskatu visas valstis ir izpildījušas minētās prasības.

Taču dažos gadījumos pozitīvo novērtējumu nosaka nākotnē plānota papildu noteikumu vai esošo noteikumu grozījumu pieņemšana. Pārskats par katru valsti aplūko 1) noteikumu juridisko statusu, 2) sabalansēta budžeta normas formulējumu, 3) korekcijas mehānismu un 4) neatkarīgas fiskālās padomes izveidi. Attiecībā uz noteikumu juridisko statusu un sabalansēta budžeta normas formulējumu Komisija konstatē, ka "fiskālā pakta prasību rezultātā visas līgumslēdzējas puses ir būtiski adaptējušas savu nacionālo fiskālo regulējumu", neraugoties uz valstu atšķirībām. Konstatēts, ka visas līgumslēdzējas puses ieviesušas saistošu sabalansēta budžeta normu (lai gan tikai dažas – konstitucionālā līmenī) un noteikušas zemāko budžeta deficīta robežu (–0.5% no IKP). Taču valstīm ir atšķirīga pieeja, kā tās paredz nodrošināt strauju konverģenci savu attiecīgo VTM sasniegšanai. Dažās valstīs ārkārtas apstākļu definīcijas, kas pieļauj izņēmuma klauzulas piemērošanu, šķiet plašākas nekā Stabilitātes un izaugsmes paktā noteiktās. Komisijas pārskatā arī norādīts uz atšķirībām attiecībā uz korekcijas mehānisma automatisko aktivizēšanu, kā arī nepieciešamo korektīvo pasākumu apjomu. Runājot par fiskālajām padomēm, Komisija apstiprināja, ka to pilnvaras veikt noteikumu izpildes monitoringu un padomju institucionālā izveide ir nostiprināta tiesību aktos, taču atšķirīgā detalizācijas līmenī.

Komisijas kopumā pozitīvais novērtējums kontrastē ar to, ka fiskālais pakts daudzās valstīs ir tikai daļēji ieviests. Vairākām valstīm Komisijas novērtējums "atbilst" sniegts, balstoties uz nacionālo iestāžu oficiālajām saistībām vai nu īstenot fiskālā pakta atlikušās daļas, vai arī nodrošināt, ka tās tiks pilnībā izpildītas nākotnē. Tomēr saistības nav atbilstošas juridisko normu aizstājējas, jo tām nav attiecīgā juridiskā spēka. Oficiālas saistības attiecībā uz sabalansēta budžeta normu ir uzņēmušās Dānijas, Francijas, Kīpras, Lietuvas, Nīderlandes un Rumānijas iestādes (sk. tabulu). Turklāt liels skaits valstu, konkrēti Beļģija, Dānija, Grieķija, Spānija, Francija, Itālija, Luksemburga, Austrija, Portugāle un Slovākija, vēl nav oficiāli integrējušas beznosacījuma principu "izpildi vai paskaidro" savos tiesiskā regulējuma ietvaros. Tā vietā tās ir tikai apsolījušas respektēt šo principu vai arī veikt grozījumus savās tiesību normās. Turklāt, runājot par korekcijas mehānismu, Francijas noteikumi, kas regulē šā mehānisma būtību, un Latvijas izņēmuma klauzulas definīcija pieļauj nelielu elastību. Visbeidzot, Komisija piekrita monitoringa iestāžu izveidei un struktūrai, lai gan dažās valstīs – Beļģijā, Dānijā, Spānijā, Francijā, Luksemburgā un Nīderlandē – netika konstatēts, ka šo iestāžu neatkarību pilnībā nodrošinātu nacionālie tiesību akti.

Tabula

Ar Komisijas pārskatu par fiskālā pakta izpildi saistīto "nosacījumu faktoru" apskats

	sabalansēta budžeta norma	korekcijas mehānisms	fiskālā padome	"izpildi vai paskaidro" princips
oficiālas saistības	DK, FR, CY, LT, NL, RO	FR, LV	DK, ES, FR, LU, NL	DK, ES, FR, IT, LU, AT, PT, SK
paskaidrojumi		BE, DK, IT, LT, LU	LT, NL, PT	
tiesību aktu grozījumi			BE	BE, GR
veicamie pasākumi			SI	

Avots: Eiropas Komisija.

Piezīmes. "Nosacījumu faktori" (oficiālas saistības, valsts iestāžu paskaidrojumi par konkrētu tiesību aktu normu interpretāciju, apsoltī tiesību aktu grozījumi un veicamie pasākumi) attiecas uz tām fiskālā pakta daļām, kas vēl nav ieviestas nacionālajos tiesību aktos, bet kuras valsts iestādes ir apsoltījušas pilnībā izpildīt nākotnē. Kopš pārskata publicēšanas Slovēnija ir rīkojusies, iecerējot jaunizveidotās monitoringa iestādes locekļus.

Kopumā fiskālā pakta lēnā un nepilnīgā ieviešana nav apmierinoša. Tā norāda uz nepārprotamu risku, ka paredzētā stabilas fiskālās politikas normu nostiprināšana nacionālā līmenī var neīstenoties. Vienlaikus ar ES fiskālā regulējuma ieviešanu, kurš pats par sevi var šķīst nepilnīgs, tas varētu veicināt uzticamības mazināšanos stabilas fiskālās politikas veidošanai.

Runājot par turpmākajiem pasākumiem pēc pārskata, būs svarīgi cieši sekot līdzi, vai iestādes pilda savas saistības. Komisijas pārskatā galvenā uzmanība pievērsta jautājumam, vai galvenie fiskālā pakta elementi ir pietiekami nostiprināti valsts tiesību normās. Netiek aplūkota to praktiskā ieviešana vai efektivitāte. Turpmāk būtu vērtīgi pamatīgi izvērtēt fiskālā pakta efektivitāti.³⁸ Šādu efektivitāti, ko īsteno labākas budžeta disciplīnas veidā, var nodrošināt tikai tad, ja valstis pilnībā pilda fiskālajā pakta ietvertās saistības, kam tās piekritušas.

³⁸ Tas būs svarīgi arī jautājumā par to, vai integrēt fiskālā pakta galvenos elementus ES tiesību aktos – šāds variants paredzēts LSKP.

Statistika

Saturs

1. Ārējā vide	S2
2. Finanšu norises	S3
3. Saimnieciskā darbība	S8
4. Cenas un izmaksas	S14
5. Nauda un kredītu atlikumi	S18
6. Fiskālās norises	S23

Stikāka informācija

ECB statistiskie dati pieejami un lejupielādējami Statistisko datu noliktavā:	http://sdw.ecb.europa.eu/
"Tautsaimniecības Biļetena" nodaļas "Statistika" dati pieejami Statistisko datu noliktavā:	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=1000004813
Visaptverošs "Statistikas Biļetens" pieejams Statistisko datu noliktavā:	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=1000004045
Metodoloģiskās definīcijas pieejamas "Statistikas Biļetena" "Vispārējās piezīmēs":	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=10000023
Stikāka informācija par aprēķiniem pieejama "Statistikas Biļetena" "Tehniskajās piezīmēs":	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=10000022
Terminu skaidrojumi un saīsinājumi pieejami ECB statistikas terminu vārdnīcā:	www.ecb.europa.eu/home/glossary/html/glossa.en.html

Tabulās lietotie apzīmējumi

–	datu nav/dati nav izmantojami
.	dati vēl nav pieejami
...	nulle vai vērā neņemams
(p)	provizorisks dati
s.i.	sezonāli izlīdzināts
s.n.	sezonāli neizlīdzināts

1. Ārējā vide

1.1. Galveno tirdzniecības partnervalstu IKP un PCI

	IKP ¹⁾ (pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu; %)						PCI (pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)						
	G20 ²⁾	ASV	Apvienotā Karaliste	Japāna	Ķīna	Papildpostenis: euro zona	OECD valstis		ASV	Apvienotā Karaliste (SPCI)	Japāna	Ķīna	Papildpostenis: euro zona ³⁾ (SPCI)
							Kopā	Neietverot pārtiku un enerģiju					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2014	3.4	2.4	3.1	0.2	7.3	1.2	1.7	1.8	1.6	1.5	2.7	2.0	0.4
2015	3.4	2.6	2.2	1.1	6.9	2.0	0.6	1.7	0.1	0.0	0.8	1.4	0.0
2016	3.1	1.6	1.8	1.0	6.7	1.8	1.1	1.8	1.3	0.7	-0.1	2.0	0.2
2016 II	0.8	0.4	0.6	0.4	1.9	0.3	0.8	1.8	1.0	0.4	-0.4	2.1	-0.1
III	0.8	0.9	0.5	0.2	1.8	0.4	1.0	1.8	1.1	0.7	-0.5	1.7	0.3
IV	0.9	0.5	0.7	0.3	1.7	0.5	1.5	1.8	1.8	1.2	0.3	2.2	0.7
2017 I	.	0.3	0.2	0.5	1.3	0.6	2.4	1.8	2.5	2.1	0.3	1.4	1.8
2016 dec.	-	-	-	-	-	-	1.8	1.8	2.1	1.6	0.3	2.1	1.1
2017 janv.	-	-	-	-	-	-	2.3	1.9	2.5	1.8	0.4	2.5	1.8
febr.	-	-	-	-	-	-	2.5	1.9	2.7	2.3	0.3	0.8	2.0
marts	-	-	-	-	-	-	2.3	1.8	2.4	2.3	0.2	0.9	1.5
apr.	-	-	-	-	-	-	2.4	1.9	2.2	2.7	0.4	1.2	1.9
maijs ⁴⁾	-	-	-	-	-	-	1.4

Avoti: Eurostat (3., 6., 10. un 13. aile); SNB (2., 4., 9., 11. un 12. aile); OECD (1., 5., 7. un 8. aile).

1) Sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati.

2) Dati par Argentīnu pašlaik nav pieejami ārkārtas situācijas dēļ valsts statistikas sistēmā, ko Argentīnas valdība izsludināja 2016. gada 7. janvārī. Tāpēc Argentīna nav iekļauta G20 valstu kopējā rādītājā. Politika attiecībā uz Argentīnas iekļaušanu tiks nākotnē pārskatīta atkarībā no turpmākām norisēm.

3) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

4) Euro zonas rādītājs ir aplēse, pamatojoties uz provizoriskiem valstu datiem, kā arī uz jaunāko informāciju par enerģijas cenām.

1.2. Galveno tirdzniecības partnervalstu iepirkumu vadītāju indekss un pasaules tirdzniecība

	Iepirkumu vadītāju apsekojumi (difūzijas indeksi; s.i. dati)									Preču imports ¹⁾		
	Apvienotais iepirkumu vadītāju indekss						Globālais iepirkumu vadītāju indekss ²⁾			Pasaule	Attīstītās valstis	Jaunās tirgus ekonomikas valstis
	Pasaule ²⁾	ASV	Apvienotā Karaliste	Japāna	Ķīna	Papildpostenis: euro zona	Apstrādes rūpniecība	Pakalpojumi	Jauni eksporta pasūtījumi			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2014	54.1	57.3	57.9	50.9	51.1	52.7	53.2	54.0	51.5	2.5	3.8	1.7
2015	53.1	55.8	56.2	51.4	50.4	53.8	51.8	53.7	50.4	1.3	3.7	-0.2
2016	51.6	52.4	53.4	50.5	51.4	53.3	51.8	51.9	50.2	1.1	1.2	0.9
2016 II	50.7	51.5	52.6	49.0	50.5	53.1	49.9	51.0	48.8	0.2	0.3	0.1
III	51.3	51.9	51.6	49.6	51.7	52.9	51.7	51.2	50.1	1.0	0.9	1.1
IV	53.2	54.6	55.6	52.0	53.1	53.8	53.3	53.1	50.6	1.7	-1.1	3.6
2017 I	53.2	54.3	54.6	52.5	52.3	55.6	53.4	53.2	51.8	2.5	1.3	3.4
2016 dec.	53.5	54.1	56.7	52.8	53.5	54.4	53.5	53.5	50.7	1.7	-1.1	3.6
2017 janv.	53.9	55.8	55.2	52.3	52.2	54.4	53.1	54.1	51.7	2.9	0.5	4.5
febr.	52.7	54.1	53.8	52.2	52.6	56.0	53.7	52.5	52.2	3.0	1.2	4.1
marts	53.1	53.0	54.8	52.9	52.1	56.4	53.5	53.0	51.5	2.5	1.3	3.4
apr.	52.9	53.2	56.2	52.6	51.2	56.8	52.7	52.9	51.5	.	.	.
maijs	53.0	53.6	54.4	53.4	51.5	56.8	52.5	53.2	51.2	.	.	.

Avoti: Markit (1.–9. aile); CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis un ECB aprēķini (10.–12. aile).

1) Pasaules un attīstīto valstu datus nav ietverta euro zona. Gada un ceturkšņa dati attiecas uz pārmaiņām salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu (%); mēneša dati attiecas uz triju mēnešu pārmaiņām salīdzinājumā ar iepriekšējiem trim mēnešiem (%). Visi dati ir sezonāli izlīdzināti.

2) Neietverot euro zonu.

2. Finanšu norises

2.1. Naudas tirgus procentu likmes

(gadā; %; perioda vidējie rādītāji)

	Euro zona ¹⁾					ASV	Japāna
	Noguldījumi uz nakti (EONIA)	Noguldījumi ar termiņu 1 mēnesis (EURIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 3 mēneši (EURIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 6 mēneši (EURIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 12 mēnešu (EURIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 3 mēneši (LIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 3 mēneši (LIBOR)
	1	2	3	4	5	6	7
2014	0.09	0.13	0.21	0.31	0.48	0.23	0.13
2015	-0.11	-0.07	-0.02	0.05	0.17	0.32	0.09
2016	-0.32	-0.34	-0.26	-0.17	-0.03	0.74	-0.02
2016 nov.	-0.35	-0.37	-0.31	-0.21	-0.07	0.91	-0.06
dec.	-0.35	-0.37	-0.32	-0.22	-0.08	0.98	-0.04
2017 janv.	-0.35	-0.37	-0.33	-0.24	-0.09	1.03	-0.02
febr.	-0.35	-0.37	-0.33	-0.24	-0.11	1.04	-0.01
marts	-0.35	-0.37	-0.33	-0.24	-0.11	1.13	0.00
apr.	-0.36	-0.37	-0.33	-0.25	-0.12	1.16	0.02
maijs	-0.36	-0.37	-0.33	-0.25	-0.13	1.19	-0.01

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām; sk. "Statistikas Biļetena" "Vispārējās piezīmes".

2.2. Peļņas likmju līknes

(perioda beigās; likmes – % gadā; procentu likmju starpības – procentu punktos)

	Tagadnes darījumu procentu likmes					Procentu likmju starpības			Nākotnes darījumu tūlītējās procentu likmes			
	Euro zona ^{1), 2)}					Euro zona ^{1), 2)}	ASV	Apvienotā Karaliste	Euro zona ^{1), 2)}			
	3 mēnešu	1 gada	2 gadu	5 gadu	10 gadu	10 gadu – 1 gada	10 gadu – 1 gada	10 gadu – 1 gada	1 gada	2 gadu	5 gadu	10 gadu
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
2014	-0.02	-0.09	-0.12	0.07	0.65	0.74	1.95	1.45	-0.15	-0.11	0.58	1.77
2015	-0.45	-0.40	-0.35	0.02	0.77	1.17	1.66	1.68	-0.35	-0.22	0.82	1.98
2016	-0.93	-0.82	-0.80	-0.47	0.26	1.08	1.63	1.17	-0.78	-0.75	0.35	1.35
2016 nov.	-0.80	-0.80	-0.78	-0.42	0.27	1.07	1.60	1.30	-0.80	-0.69	0.39	1.29
dec.	-0.93	-0.82	-0.80	-0.47	0.26	1.08	1.63	1.17	-0.78	-0.75	0.35	1.35
2017 janv.	-0.70	-0.70	-0.69	-0.28	0.50	1.20	1.69	1.36	-0.72	-0.60	0.64	1.63
febr.	-0.87	-0.88	-0.90	-0.54	0.25	1.13	1.56	1.05	-0.92	-0.86	0.34	1.46
marts	-0.75	-0.74	-0.73	-0.36	0.38	1.12	1.36	1.01	-0.75	-0.64	0.47	1.52
apr.	-0.78	-0.77	-0.73	-0.35	0.38	1.15	1.21	1.03	-0.75	-0.61	0.48	1.50
maijs	-0.73	-0.74	-0.74	-0.39	0.36	1.10	1.05	0.88	-0.76	-0.67	0.43	1.54

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām; sk. "Statistikas Biļetena" "Vispārējās piezīmes".

2) ECB aprēķinu pamatā ir EuroMTS sniegtie dati un Fitch Ratings noteiktie kredītreitings.

2.3. Akciju tirgus indeksi

(indeksu līmeņi izteikti punktos; perioda vidējie rādītāji)

	Dow Jones EURO STOXX indeksi												ASV	Japāna
	Etalons		Galveno tautsaimniecības nozaru indeksi										Standard & Poor's 500	Nikkei 225
	Broad indekss	50	Pamat-izejvielas	Patēriņa pakalpojumi	Patēriņa preces	Nafta un gāze	Finanses	Rūpniecība	Tehnoloģijas	Komunālie pakalpojumi	Telekomunikācijas	Veselības aprūpe		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
2014	318.7	3 145.3	644.3	216.6	510.6	335.5	180.0	452.9	310.8	279.2	306.7	668.1	1 931.4	15 460.4
2015	356.2	3 444.1	717.4	261.9	628.2	299.9	189.8	500.6	373.2	278.0	377.7	821.3	2 061.1	19 203.8
2016	321.6	3 003.7	620.7	250.9	600.1	278.9	148.7	496.0	375.8	248.6	326.9	770.9	2 094.7	16 920.5
2016 nov.	324.5	3 026.4	654.4	247.7	594.1	286.0	152.5	515.1	378.7	231.5	306.9	778.3	2 165.0	17 689.5
dec.	342.6	3 207.3	698.1	253.7	619.1	313.6	165.7	541.6	396.0	237.1	320.9	797.3	2 246.6	19 066.0
2017 janv.	352.4	3 298.8	720.9	258.4	637.7	321.1	170.1	557.7	412.7	240.1	337.5	817.4	2 275.1	19 194.1
febr.	353.2	3 293.1	728.9	257.0	644.9	312.5	166.6	563.0	431.7	239.1	334.6	839.5	2 329.9	19 188.7
marts	365.7	3 427.1	740.4	261.7	671.6	314.2	174.7	578.4	450.3	252.1	349.6	870.0	2 366.8	19 340.2
apr.	373.9	3 491.8	753.7	271.1	683.6	319.4	178.0	598.4	459.3	260.7	349.8	893.3	2 359.3	18 736.4
maijs	387.1	3 601.9	765.9	281.9	707.5	318.8	186.4	616.2	477.1	272.5	363.8	935.1	2 395.3	19 726.8

Avots: ECB.

2. Finanšu norises

2.4. Mājsaimniecībām izsniegto aizdevumu un to noguldījumu MFI procentu likmes (jaunajiem darījumiem)^{1), 2)} (gadā; %; perioda vidējā procentu likme, ja nav norādīts citādi)

	Noguldījumi				Automātiski atjaunojamie aizdevumi un norēķinu kontu debeta atlikumi	Norēķinu kartes procentu aizdevumi	Patēriņa kredīts			Aizdevumi individuālā darba veicējiem un līgumsabiedrībām bez juridiskās personas statusa	Kredīti mājokļa iegādei					Aizņemšanās izmaksu saliktais rādītājs
	Uz nakti	Ar brīdina termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	Ar noteikto termiņu				Procentu likmes darbības sākotnējā perioda dalījumā	APRC ³⁾	Procentu likmes darbības sākotnējā perioda dalījumā				APRC ³⁾	Aizņemšanās izmaksu saliktais rādītājs		
			Līdz 2 gadiem	Ilgāku par 2 gadiem					Mainīgā procentu likme, līdz 1 gadam		Ilgāk par 1 gadu	Mainīgā procentu likme, līdz 1 gadam			1-5 gadi	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
2016 maijs	0.10	0.56	0.53	0.87	6.56	16.75	5.21	6.09	6.46	2.56	1.84	2.02	2.05	2.11	2.36	2.02
jūn.	0.09	0.54	0.56	0.85	6.54	16.80	4.96	5.87	6.18	2.44	1.81	2.00	1.96	2.01	2.32	1.96
jūl.	0.09	0.52	0.50	0.91	6.45	16.80	5.14	5.96	6.29	2.39	1.81	1.96	1.96	1.95	2.32	1.92
aug.	0.08	0.51	0.52	0.83	6.48	16.78	5.43	6.01	6.37	2.40	1.86	1.95	1.86	1.88	2.31	1.90
sept.	0.08	0.50	0.50	0.79	6.50	16.78	5.16	5.75	6.14	2.35	1.80	1.98	1.85	1.85	2.28	1.86
okt.	0.08	0.49	0.44	0.75	6.43	16.78	5.16	5.69	6.11	2.43	1.78	1.90	1.80	1.81	2.25	1.81
nov.	0.08	0.49	0.43	0.78	6.40	16.71	4.91	5.74	6.12	2.43	1.76	1.91	1.76	1.79	2.24	1.79
dec.	0.08	0.49	0.43	0.76	6.34	16.68	4.78	5.48	5.87	2.31	1.77	1.90	1.80	1.75	2.24	1.78
2017 janv.	0.07	0.48	0.42	0.75	6.35	16.62	5.05	5.87	6.24	2.27	1.76	1.87	1.80	1.76	2.28	1.81
febr.	0.07	0.48	0.40	0.76	6.39	16.68	5.09	5.72	6.17	2.39	1.77	1.89	1.84	1.81	2.29	1.85
marts	0.06	0.48	0.40	0.73	6.35	16.68	4.99	5.62	6.08	2.39	1.74	1.88	1.85	1.82	2.25	1.85
apr. ^(p)	0.06	0.47	0.40	0.72	6.31	16.67	4.81	5.58	5.97	2.36	1.72	1.90	1.91	1.85	2.26	1.87

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) T.sk. mājsaimniecības apkalpojošās bezpeļņas organizācijas.

3) Gada izmaksu efektīvā procentu likme (APRC).

2.5. Nefinanšu sabiedrībām izsniegto aizdevumu un to noguldījumu MFI procentu likmes (jaunajiem darījumiem)^{1), 2)}

(gadā; %; perioda vidējā procentu likme, ja nav norādīts citādi)

	Noguldījumi			Automātiski atjaunojamie aizdevumi un norēķinu kontu debeta atlikumi	Citi aizdevumi apjoma un procentu likmes darbības sākotnējā perioda dalījumā									Aizņemšanās izmaksu saliktais rādītājs
	Uz nakti	Ar noteikto termiņu			Līdz 0.25 milj. euro			0.25–1 milj. euro			Vairāk par 1 milj. euro			
		Līdz 2 gadiem	Ilgāku par 2 gadiem		Mainīgā procentu likme, līdz 3 mēnešiem	3 mēneši–1 gads	Ilgāk par 1 gadu	Mainīgā procentu likme, līdz 3 mēnešiem	3 mēneši–1 gads	Ilgāk par 1 gadu	Mainīgā procentu likme, līdz 3 mēnešiem	3 mēneši–1 gads	Ilgāk par 1 gadu	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
2016 maijs	0.11	0.13	0.63	2.77	2.91	3.10	2.62	1.91	1.94	1.92	1.27	1.68	1.74	1.92
jūn.	0.11	0.15	0.64	2.75	2.66	3.01	2.52	1.85	1.91	1.85	1.34	1.60	1.64	1.90
jūl.	0.10	0.16	0.42	2.71	2.73	3.07	2.47	1.86	1.91	1.81	1.28	1.56	1.69	1.87
aug.	0.09	0.16	0.47	2.74	2.69	3.02	2.46	1.87	1.95	1.80	1.22	1.48	1.54	1.83
sept.	0.09	0.12	0.47	2.73	2.65	2.96	2.42	1.83	1.86	1.73	1.28	1.61	1.63	1.86
okt.	0.08	0.15	0.49	2.68	2.63	3.04	2.37	1.81	1.84	1.72	1.28	1.40	1.63	1.83
nov.	0.07	0.12	0.42	2.65	2.60	2.91	2.38	1.82	1.82	1.68	1.29	1.43	1.52	1.82
dec.	0.07	0.12	0.59	2.64	2.58	2.84	2.30	1.84	1.84	1.68	1.33	1.46	1.62	1.81
2017 janv.	0.06	0.12	0.51	2.64	2.68	2.80	2.30	1.81	1.86	1.73	1.22	1.38	1.62	1.79
febr.	0.06	0.10	0.53	2.64	2.58	2.78	2.35	1.77	1.76	1.71	1.18	1.32	1.53	1.76
marts	0.06	0.08	0.58	2.57	2.52	2.79	2.35	1.76	1.79	1.72	1.31	1.63	1.58	1.82
apr. ^(p)	0.06	0.10	0.42	2.55	2.55	2.70	2.36	1.80	1.80	1.71	1.34	1.51	1.63	1.82

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Saskaņā ar EKS 2010 nefinanšu grupu pārvaldītājsabiedrības 2014. gada decembrī tika pārklasificētas no nefinanšu sabiedrību sektora uz finanšu sabiedrību sektoru.

2. Finanšu norises

2.6. Euro zonas rezidentu emitētie parāda vērtspapīri emitentu sektoru un sākotnējo termiņu dalījumā (mljrd. euro; mēneša laikā veiktie darījumi un apgrozībā esošais apjoms perioda beigās; nominālvērtībā)

	Apgrozībā esošais apjoms							Emisiju bruto apjoms ¹⁾						
	Kopā	MFI (ietverot Euro- sistēmu)	Sabiedrības, kas nav MFI		Valdība		Kopā	MFI (ietverot Euro- sistēmu)	Sabiedrības, kas nav MFI		Valdība			
			Finanšu sabiedrības (neietverot MFI)	Nefinanšu sabiedrības	Centrālā valdība	Pārējā valdība			Finanšu sabiedrības (neietverot MFI)	Ne- finanšu sabied- rības	Centrālā valdība	Pārējā valdība		
													FIS	FIS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Istermiņa														
2014	1 321	543	131	.	59	538	50	410	219	34	.	38	93	25
2015	1 274	517	152	.	62	478	65	337	153	36	.	33	82	34
2016	1 247	519	139	.	61	466	62	335	147	45	.	32	79	33
2016 okt.	1 296	529	145	.	71	484	67	341	155	45	.	35	69	37
nov.	1 310	536	152	.	70	487	65	349	139	63	.	33	88	26
dec.	1 247	519	139	.	61	466	62	305	128	69	.	33	50	25
2017 janv.	1 278	536	136	.	74	469	63	392	187	39	.	39	88	41
febr.	1 310	549	148	.	80	466	66	325	157	37	.	31	72	29
marts	1 331	546	147	.	84	480	74	360	157	37	.	43	90	33
Ilgtermiņa														
2014	15 135	4 054	3 163	.	990	6 285	642	220	65	44	.	16	85	10
2015	15 239	3 784	3 281	.	1 055	6 482	637	215	68	45	.	13	81	9
2016	15 256	3 647	3 191	.	1 134	6 643	641	208	59	46	.	17	78	8
2016 okt.	15 213	3 674	3 165	.	1 105	6 628	641	239	56	61	.	22	92	8
nov.	15 275	3 668	3 172	.	1 130	6 664	641	216	43	64	.	26	76	7
dec.	15 256	3 647	3 191	.	1 134	6 643	641	163	45	77	.	13	25	2
2017 janv.	15 313	3 651	3 200	.	1 136	6 687	638	312	101	80	.	15	107	9
febr.	15 337	3 673	3 200	.	1 139	6 685	640	236	77	47	.	12	89	12
marts	15 364	3 654	3 186	.	1 147	6 735	643	251	63	61	.	21	97	9

Avots: ECB.

1) Lai dati būtu salīdzināmi, gada dati ir gada mēnešu vidējais rādītājs.

2.7. Parāda vērtspapīru un kotētā akciju pieauguma temps un apgrozībā esošais apjoms (mljrd. euro; pārmaiņas; %)

	Parāda vērtspapīri							Kotētās akcijas				
	Kopā	MFI (ietverot Euro- sistēmu)	Sabiedrības, kas nav MFI		Valdība		Kopā	MFI	Finanšu sabiedrības (neietverot MFI)	Nefinanšu sabiedrības		
			Finanšu sabiedrības (neietverot MFI)	Nefinanšu sabiedrības	Centrālā valdība	Pārējā valdība						
											FIS	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11		
Apgrozībā esošais apjoms												
2014	16 456.0	4 597.8	3 293.5	.	1 048.8	6 823.2	692.7	5 958.0	591.1	782.2	4 584.6	
2015	16 512.8	4 301.1	3 432.9	.	1 116.6	6 960.1	702.1	6 744.7	586.1	907.6	5 251.0	
2016	16 502.8	4 166.1	3 330.1	.	1 195.1	7 108.6	703.0	7 029.1	538.7	1 020.0	5 470.4	
2016 okt.	16 508.9	4 203.6	3 309.9	.	1 176.2	7 111.9	707.3	6 665.7	479.2	909.6	5 277.0	
nov.	16 584.4	4 203.5	3 324.1	.	1 200.1	7 150.4	706.1	6 651.0	482.3	954.6	5 214.1	
dec.	16 502.8	4 166.1	3 330.1	.	1 195.1	7 108.6	703.0	7 029.1	538.7	1 020.0	5 470.4	
2017 janv.	16 590.4	4 187.0	3 336.8	.	1 210.1	7 155.9	700.5	7 015.2	542.3	1 018.4	5 454.5	
febr.	16 646.8	4 222.1	3 348.1	.	1 219.5	7 150.9	706.3	7 199.0	539.0	1 026.6	5 633.4	
marts	16 695.6	4 200.1	3 333.2	.	1 230.2	7 215.0	716.9	7 506.9	609.8	1 056.6	5 840.4	
Pieauguma temps												
2014	-0.7	-8.1	0.4	.	4.9	3.1	1.1	1.6	7.2	2.0	0.7	
2015	0.2	-7.1	5.6	.	4.7	1.8	0.6	1.1	4.5	1.5	0.6	
2016	0.1	-2.9	-2.3	.	7.1	2.1	-0.1	0.5	1.2	1.0	0.4	
2016 okt.	-0.2	-4.0	-1.4	.	6.4	1.5	1.6	0.9	2.8	1.4	0.7	
nov.	-0.1	-4.2	-0.9	.	7.2	1.6	-0.5	0.8	2.8	1.0	0.5	
dec.	0.1	-2.9	-2.3	.	7.1	2.1	-0.1	0.5	1.2	1.0	0.4	
2017 janv.	0.8	-2.0	-1.0	.	9.0	2.1	-0.3	0.6	1.5	1.1	0.4	
febr.	1.3	-1.6	1.4	.	9.9	1.6	0.8	0.7	4.1	1.1	0.3	
marts	1.4	-1.3	2.1	.	9.4	1.6	0.8	0.9	5.8	0.7	0.5	

Avots: ECB.

2. Finanšu norises

2.8. Euro efektīvie kursi¹⁾

(perioda vidējie; indekss: 1999. gada 1. ceturksnis = 100)

	EEK19						EEK38	
	Nominālais kurss	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar PCI	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar RCI	Reālā IKP deflators	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar VDIAR ²⁾	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar VDIIT	Nominālais kurss	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar PCI
	1	2	3	4	5	6	7	8
2014	101.8	97.9	97.0	91.9	98.3	100.0	114.7	96.1
2015	92.4	88.4	89.3	83.6	82.7	89.6	106.5	87.8
2016	94.8	90.1	91.4	85.7	81.8	90.6	110.4	90.0
2016 II	94.9	90.3	91.7	85.9	81.9	90.8	110.8	90.4
III	95.2	90.5	91.8	86.0	81.5	90.6	110.6	90.1
IV	94.9	90.2	91.1	85.6	81.6	90.3	110.0	89.6
2017 I	94.2	89.7	90.3	.	.	.	109.2	88.7
2016 dec.	94.2	89.6	90.4	-	-	-	109.2	88.9
2017 janv.	94.4	89.8	90.4	-	-	-	109.7	89.1
febr.	93.9	89.5	90.0	-	-	-	108.8	88.5
marts	94.4	89.8	90.4	-	-	-	109.2	88.6
apr.	94.1	89.6	90.1	-	-	-	108.8	88.3
maijs	96.0	91.2	91.9	-	-	-	111.1	89.9
<i>Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi (%)</i>								
2017 maijs	2.0	1.8	2.0	-	-	-	2.1	1.9
<i>Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu (%)</i>								
2017 maijs	1.0	0.8	0.1	-	-	-	0.0	-0.9

Avots: ECB.

1) Tirdzniecības partnervalstu grupu definīciju un citu informāciju sk. "Statistikas Biļetena" "Vispārējās piezīmēs".

2) Ar VDIAR deflētais datu laikrindas pieejamas tikai EEK18 tirdzniecības partnervalstu grupai.

2.9. Divpusējie valūtu kursi

(perioda vidējie; nacionālās valūtas vienības par 1 euro)

	Kīnas renminbi	Horvātijas kuna	Čehijas krona	Dānijas krona	Ungārijas forints	Japānas jena	Polijas zlots	Lielbritānijas sterliņu mārciņa	Rumānijas leva	Zviedrijas krona	Šveices franks	ASV dolārs
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2014	8.186	7.634	27.536	7.455	308.706	140.306	4.184	0.806	4.4437	9.099	1.215	1.329
2015	6.973	7.614	27.279	7.459	309.996	134.314	4.184	0.726	4.4454	9.353	1.068	1.110
2016	7.352	7.533	27.034	7.445	311.438	120.197	4.363	0.819	4.4904	9.469	1.090	1.107
2016 II	7.379	7.504	27.040	7.439	313.371	121.949	4.372	0.787	4.4986	9.278	1.096	1.129
III	7.443	7.493	27.029	7.442	311.016	114.292	4.338	0.850	4.4646	9.511	1.089	1.117
IV	7.369	7.523	27.029	7.439	309.342	117.918	4.378	0.869	4.5069	9.757	1.080	1.079
2017 I	7.335	7.467	27.021	7.435	309.095	121.014	4.321	0.860	4.5217	9.506	1.069	1.065
2016 dec.	7.298	7.540	27.031	7.436	312.235	122.395	4.436	0.844	4.5164	9.709	1.075	1.054
2017 janv.	7.319	7.530	27.021	7.435	308.987	122.136	4.367	0.861	4.5018	9.511	1.071	1.061
febr.	7.314	7.448	27.021	7.435	308.502	120.168	4.308	0.853	4.5136	9.476	1.066	1.064
marts	7.369	7.423	27.021	7.436	309.714	120.676	4.287	0.866	4.5476	9.528	1.071	1.068
apr.	7.389	7.450	26.823	7.438	311.566	118.294	4.237	0.848	4.5291	9.594	1.073	1.072
maijs	7.613	7.432	26.572	7.440	309.768	124.093	4.200	0.856	4.5539	9.710	1.090	1.106
<i>Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi (%)</i>												
2017 maijs	3.0	-0.2	-0.9	0.0	-0.6	4.9	-0.9	0.9	0.5	1.2	1.7	3.1
<i>Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu (%)</i>												
2017 maijs	3.1	-0.9	-1.7	0.0	-1.5	0.7	-4.6	10.0	1.2	4.5	-1.4	-2.2

Avots: ECB.

2. Finanšu norises

2.10. Euro zonas maksājumu bilance. Finanšu konts

(mljrd. euro, ja nav norādīts citādi; atlikumi perioda beigās; darījumi periodā)

	Kopā ¹⁾			Tiešās investīcijas		Portfeļieguldījumi		Trie atvasinātie finanšu instrumenti	Citi ieguldījumi		Rezerves aktīvi	Papildpostenis: bruto ārējais parāds
	Aktīvi	Pasīvi	Saldo	Aktīvi	Pasīvi	Aktīvi	Pasīvi		Aktīvi	Pasīvi		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Atlikumi (starptautisko investīciju bilance)												
2016 I	22 214.0	23 223.8	-1 009.7	9 717.4	8 038.3	7 112.1	9 946.3	-29.2	4 738.4	5 239.2	675.3	13 420.1
II	22 791.7	23 620.8	-829.1	9 872.6	8 256.7	7 429.5	9 945.9	-62.1	4 829.9	5 418.2	721.8	13 576.8
III	23 035.1	23 792.8	-757.6	9 842.9	8 116.4	7 691.7	10 130.7	-62.5	4 836.0	5 545.7	727.0	13 576.9
IV	23 577.7	24 207.2	-629.5	10 237.5	8 397.5	7 885.1	10 285.6	-55.1	4 802.6	5 524.1	707.7	13 558.8
<i>Atlikumi (% no IKP)</i>												
2016 IV	219.4	225.3	-5.9	95.3	78.1	73.4	95.7	-0.5	44.7	51.4	6.6	126.2
Darījumi												
2016 II	236.6	150.0	86.6	16.8	50.2	122.4	-72.0	-45.8	141.1	171.8	2.2	-
III	196.2	75.9	120.3	39.3	-75.8	127.2	5.7	23.8	-1.8	146.0	7.7	-
IV	123.7	27.5	96.3	145.9	112.5	13.4	-60.9	15.4	-55.4	-24.2	4.6	-
2017 I	570.8	528.5	42.3	225.3	203.6	150.4	33.4	7.6	189.9	291.4	-2.5	-
2016 okt.	261.6	253.7	8.0	87.0	52.8	5.1	-46.4	6.2	167.2	247.2	-4.0	-
nov.	25.4	24.6	0.8	28.8	51.1	-14.5	15.4	2.9	5.8	-42.0	2.5	-
dec.	-163.3	-250.7	87.4	30.1	8.6	22.7	-29.9	6.3	-228.5	-229.4	6.1	-
2017 janv.	375.8	374.4	1.4	107.4	98.1	43.7	31.1	2.3	227.5	245.2	-5.1	-
febr.	191.8	193.8	-2.0	95.1	94.9	54.3	-19.2	4.9	35.4	118.2	2.0	-
marts	3.1	-39.7	42.9	22.8	10.6	52.4	21.6	0.4	-73.0	-72.0	0.6	-
<i>12 mēnešu kumulētie darījumi</i>												
2017 marts	1 127.4	781.8	345.5	427.3	290.5	413.3	-93.7	1.0	273.8	585.0	12.0	-
<i>12 mēnešu kumulētie darījumi (% no IKP)</i>												
2017 marts	10.4	7.2	3.2	3.9	2.7	3.8	-0.9	0.0	2.5	5.4	0.1	-

Avots: ECB.

1) Kopējos aktīvos iekļauti trije atvasinātie finanšu instrumenti.

3. Saimnieciskā darbība

3.1. IKP un izdevumu posteņi

(sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati)

	IKP											
	Kopā	Iekšzemes pieprasījums								Ārējā bilance ¹⁾		
		Kopā	Privātais patēriņš	Valdības patēriņš	Kopējā pamatkapitāla veidošana				Krājumu pārmaiņas ²⁾	Kopā	Eksports ¹⁾	Imports ¹⁾
					Kopā būvniecībā	Kopā iekārtu ražošanā	Intelektuālo īpašumu produkti					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Faktiskajās cenās (mljrd. euro)												
2014	10 143.5	9 783.8	5 633.2	2 125.7	1 991.5	1 000.4	600.0	383.1	33.5	359.7	4 534.3	4 174.6
2015	10 473.8	10 002.8	5 748.2	2 163.7	2 070.0	1 019.2	633.3	408.4	20.9	471.0	4 827.9	4 356.9
2016	10 745.4	10 272.3	5 887.3	2 218.1	2 163.5	1 055.4	660.9	439.7	3.4	473.1	4 902.6	4 429.5
2016 II	2 672.6	2 551.6	1 465.1	553.0	534.7	260.3	163.6	109.2	-1.2	121.0	1 213.5	1 092.5
III	2 689.3	2 568.0	1 473.2	555.5	536.3	264.6	165.4	104.1	3.1	121.2	1 223.9	1 102.6
IV	2 715.2	2 614.1	1 488.3	558.4	559.2	267.4	166.9	122.2	8.2	101.1	1 258.8	1 157.6
2017 I	2 729.6	2 639.3	1 501.8	562.6	567.3	.	.	.	7.6	90.3	1 288.7	1 198.4
% no IKP												
2016	100.0	95.6	54.8	20.6	20.1	9.8	6.2	4.1	0.0	4.4	-	-
Kēdes indeksu veidā agregētie apjomi (iepriekšējā gada cenās)												
pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni (%)												
2016 II	0.3	0.4	0.4	0.3	1.2	-0.6	1.0	5.9	-	-	1.2	1.6
III	0.4	0.4	0.4	0.1	0.0	1.5	0.4	-5.0	-	-	0.4	0.3
IV	0.5	1.4	0.4	0.3	3.4	0.1	-0.4	17.5	-	-	1.7	3.8
2017 I	0.6	0.6	0.3	0.4	1.3	.	.	.	-	-	1.2	1.3
pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)												
2014	1.2	1.3	0.8	0.7	1.6	-0.9	4.6	3.4	-	-	4.4	4.9
2015	2.0	1.9	1.8	1.3	3.2	1.4	4.7	5.6	-	-	6.2	6.3
2016	1.8	2.2	2.1	1.8	3.7	2.4	3.8	7.0	-	-	3.0	4.1
2016 II	1.6	2.3	2.0	2.0	3.7	1.9	5.2	6.2	-	-	2.7	4.2
III	1.8	1.9	1.9	1.7	2.5	2.6	3.9	-0.2	-	-	2.8	3.2
IV	1.8	2.6	2.0	1.4	5.1	1.9	1.1	19.9	-	-	3.8	5.7
2017 I	1.9	2.8	1.6	1.0	6.0	.	.	.	-	-	4.6	7.1
devums IKP ceturkšņa procentuālajās pārmaiņās (procentu punktos)												
2016 II	0.3	0.4	0.2	0.1	0.2	-0.1	0.1	0.2	-0.1	-0.1	-	-
III	0.4	0.4	0.2	0.0	0.0	0.1	0.0	-0.2	0.1	0.1	-	-
IV	0.5	1.4	0.2	0.1	0.7	0.0	0.0	0.7	0.4	-0.8	-	-
2017 I	0.6	0.6	0.2	0.1	0.3	.	.	.	0.1	0.0	-	-
devums IKP gada procentuālajās pārmaiņās (procentu punktos)												
2014	1.2	1.3	0.4	0.1	0.3	-0.1	0.3	0.1	0.4	0.0	-	-
2015	2.0	1.8	1.0	0.3	0.6	0.1	0.3	0.2	-0.1	0.2	-	-
2016	1.8	2.1	1.1	0.4	0.7	0.2	0.2	0.3	-0.1	-0.3	-	-
2016 II	1.6	2.2	1.1	0.4	0.7	0.2	0.3	0.2	-0.1	-0.5	-	-
III	1.8	1.8	1.1	0.3	0.5	0.3	0.2	0.0	-0.1	0.0	-	-
IV	1.8	2.5	1.1	0.3	1.0	0.2	0.1	0.8	0.1	-0.7	-	-
2017 I	1.9	2.7	0.9	0.2	1.2	.	.	.	0.4	-0.8	-	-

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

1) Eksports un imports aptver preces un pakalpojumus un ietver pārrobežu tirdzniecību euro zonas teritorijā.

2) Ietverot vērtislietu iegādi un neietverot to pārdošanu.

3. Saimnieciskā darbība

3.2. Pievienotā vērtība saimnieciskās darbības veidu dalījumā

(sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati)

	Kopējā pievienotā vērtība (bāzes cenās)											Produktu nodokļi mīnus produktu subsīdijas
	Kopā	Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zvejniecība	Apstrādes rūpniecība, enerģētika un komunālie pakalpojumi	Būvniecība	Tirdzniecība, transports, izmīnāšana un ēdināšanas pakalpojumi	Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	Finanses un apdrošināšana	Nekustamais īpašums	Profesionālie, komercdarbības un atbalsta dienestu pakalpojumi	Valsts pārvalde, izglītība, veselība un sociālā aprūpe	Māksla, izklaide un citi pakalpojumi	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Faktiskajās cenās (mljrd. euro)												
2014	9 109.0	150.3	1 780.3	460.9	1 713.7	417.9	460.9	1 045.5	980.7	1 777.5	321.3	1 034.5
2015	9 402.4	151.4	1 890.8	468.0	1 765.6	430.6	460.4	1 067.0	1 025.1	1 816.2	327.3	1 071.5
2016	9 637.4	149.2	1 928.2	486.6	1 817.1	445.2	449.4	1 093.6	1 068.5	1 863.5	336.1	1 108.0
2016 II	2 396.8	36.7	477.6	121.1	451.7	110.8	112.5	272.4	266.3	464.0	83.7	275.7
III	2 411.8	37.2	481.3	121.9	454.3	111.7	112.2	274.0	267.8	467.2	84.1	277.5
IV	2 434.2	38.6	487.1	122.9	459.9	112.5	111.3	276.6	270.3	470.4	84.6	281.0
2017 I	2 446.3	38.8	488.4	124.3	463.1	112.5	111.8	277.9	273.4	471.4	84.9	283.3
<i>% no pievienotās vērtības</i>												
2016	100.0	1.5	20.0	5.0	18.9	4.6	4.7	11.3	11.1	19.3	3.5	-
Ķēdes indeksu veidā agregētie apjomi (iepriekšējā gada cenās)												
<i>pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni (%)</i>												
2016 II	0.3	-0.6	0.1	0.2	0.4	1.0	-0.6	0.2	1.3	0.3	0.0	0.4
III	0.4	-0.6	0.7	0.3	0.4	1.4	-0.1	0.2	0.3	0.4	0.5	0.5
IV	0.5	0.1	0.7	0.2	0.7	0.3	-0.3	0.4	0.6	0.4	0.2	0.9
2017 I	0.6	2.1	0.2	1.1	0.6	0.7	0.9	0.5	1.2	0.2	0.3	0.8
<i>pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)</i>												
2014	1.2	1.5	2.5	-1.2	1.3	3.8	-1.3	0.6	2.7	0.5	0.1	1.2
2015	1.9	0.5	4.1	0.1	1.8	3.0	0.1	0.7	2.8	0.9	0.1	3.2
2016	1.6	-1.6	1.6	1.7	2.3	3.0	-0.2	0.9	3.1	1.2	1.1	2.7
2016 II	1.5	-1.3	1.3	1.6	2.2	2.6	-0.7	0.9	3.6	1.0	1.1	2.5
III	1.7	-1.9	1.3	2.2	2.2	3.4	-0.2	1.0	3.1	1.3	1.2	2.8
IV	1.8	-2.5	2.0	1.5	2.5	3.5	-0.4	1.0	2.9	1.5	1.3	2.1
2017 I	1.8	1.0	1.7	1.8	2.2	3.5	-0.1	1.3	3.4	1.2	1.1	2.6
<i>devums pievienotās vērtības ceturkšņa procentuālajās pārmaiņās (procentu punktos)</i>												
2016 II	0.3	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.0	-
III	0.4	0.0	0.1	0.0	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	-
IV	0.5	0.0	0.1	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.0	-
2017 I	0.6	0.0	0.0	0.1	0.1	0.0	0.0	0.1	0.1	0.0	0.0	-
<i>devums pievienotās vērtības gada procentuālajās pārmaiņās (procentu punktos)</i>												
2014	1.2	0.0	0.5	-0.1	0.2	0.2	-0.1	0.1	0.3	0.1	0.0	-
2015	1.9	0.0	0.8	0.0	0.3	0.1	0.0	0.1	0.3	0.2	0.0	-
2016	1.6	0.0	0.3	0.1	0.4	0.1	0.0	0.1	0.3	0.2	0.0	-
2016 II	1.5	0.0	0.3	0.1	0.4	0.1	0.0	0.1	0.4	0.2	0.0	-
III	1.7	0.0	0.3	0.1	0.4	0.2	0.0	0.1	0.3	0.3	0.0	-
IV	1.8	0.0	0.4	0.1	0.5	0.2	0.0	0.1	0.3	0.3	0.0	-
2017 I	1.8	0.0	0.3	0.1	0.4	0.2	0.0	0.2	0.4	0.2	0.0	-

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

3. Saimnieciskā darbība

3.3. Nodarbinātība¹⁾

(sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati)

	Kopā		Saimnieciskās darbības veidu dalījumā										
	Nodarbinātības statusu dalījumā		Darba ņēmēji	Pašnodarbinātie	Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zvejniecība	Apstrādes rūpniecība, enerģētika un komunālie pakalpojumi	Būvniecība	Tirdzniecība, transports, izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	Finances un apdrošināšana	Nekustamais īpašums	Profesionālie, komercdarbības un atbalsta dienestu pakalpojumi	Valsts pārvalde, izglītība, veselība un sociālā aprūpe
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Nodarbinātās personas													
<i>Īpatsvars nodarbināto kopskaitā (%)</i>													
2014	100.0	85.0	15.0	3.4	15.1	6.1	24.8	2.7	2.7	1.0	13.1	24.2	7.1
2015	100.0	85.2	14.8	3.3	14.9	6.0	24.8	2.7	2.6	1.0	13.3	24.1	7.1
2016	100.0	85.4	14.6	3.2	14.8	6.0	24.9	2.8	2.6	1.0	13.5	24.1	7.0
<i>pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)</i>													
2014	0.6	0.6	0.1	0.0	-0.4	-1.7	0.7	0.6	-0.8	0.8	2.1	1.0	0.5
2015	1.0	1.2	0.0	-1.0	0.2	0.1	1.2	1.2	-0.4	1.8	3.1	1.0	0.9
2016	1.3	1.5	-0.2	-0.5	0.5	0.0	1.7	2.2	-0.1	1.6	2.8	1.2	0.8
2016 I	1.4	1.7	-0.6	-1.4	0.7	0.0	1.7	2.2	-0.2	1.6	3.3	1.2	1.5
II	1.4	1.7	-0.2	-0.8	0.6	-0.3	2.0	2.0	0.1	1.2	2.9	1.3	1.1
III	1.2	1.5	0.0	-0.1	0.5	0.0	1.7	2.0	0.0	1.9	2.7	1.2	0.5
IV	1.2	1.3	0.3	0.2	0.4	0.5	1.6	2.4	-0.2	1.7	2.5	1.0	0.2
Nostrādātās stundas													
<i>Īpatsvars nostrādāto stundu kopskaitā (%)</i>													
2014	100.0	80.3	19.7	4.4	15.6	6.8	25.7	2.9	2.7	1.0	12.8	22.0	6.3
2015	100.0	80.5	19.5	4.3	15.5	6.8	25.6	2.9	2.7	1.0	13.0	21.9	6.3
2016	100.0	80.7	19.3	4.3	15.4	6.7	25.8	2.9	2.6	1.0	13.2	21.9	6.3
<i>pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)</i>													
2014	0.5	0.8	-0.5	-0.5	0.0	-1.4	0.4	0.6	-0.9	0.6	2.2	1.1	0.2
2015	1.2	1.4	0.0	0.0	0.6	0.7	0.9	2.3	-0.3	2.2	3.2	1.1	0.9
2016	1.1	1.4	0.1	-0.2	0.6	-0.1	1.6	2.0	0.1	1.4	2.8	0.8	0.6
2016 I	1.5	1.8	-0.1	0.0	1.0	0.3	1.7	2.5	0.0	1.5	3.8	0.9	1.2
II	1.5	1.6	0.9	0.1	0.9	0.0	2.1	2.3	0.8	1.9	3.4	0.9	0.9
III	1.0	1.2	-0.1	-0.3	0.4	-0.2	1.7	1.6	0.0	1.4	2.2	0.6	-0.1
IV	0.9	1.1	0.0	-0.3	0.5	-0.5	1.2	1.8	-0.3	1.1	2.0	0.9	-0.1
Nostrādāto stundu skaits uz vienu nodarbināto													
<i>pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)</i>													
2014	0.0	0.1	-0.6	-0.6	0.4	0.3	-0.3	0.0	-0.1	-0.2	0.1	0.1	-0.3
2015	0.1	0.2	0.0	1.0	0.4	0.7	-0.2	1.1	0.1	0.4	0.1	0.1	0.0
2016	-0.1	-0.1	0.3	0.3	0.1	-0.2	-0.1	-0.2	0.2	-0.1	0.0	-0.3	-0.2
2016 I	0.1	0.1	0.6	1.5	0.3	0.3	0.0	0.3	0.2	0.0	0.4	-0.3	-0.3
II	0.1	-0.1	1.1	0.9	0.3	0.3	0.1	0.2	0.7	0.7	0.5	-0.4	-0.2
III	-0.3	-0.2	-0.1	-0.2	-0.1	-0.3	0.0	-0.4	0.0	-0.5	-0.5	-0.5	-0.7
IV	-0.3	-0.2	-0.2	-0.5	0.2	-0.9	-0.4	-0.5	-0.1	-0.6	-0.4	-0.1	-0.3

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

1) Nodarbinātības dati balstīti uz EKS 2010.

3. Saimnieciskā darbība

3.4. Darbaspēks, bezdarbs un brīvās darbvietas

(sezonāli izlīdzināti dati, ja nav norādīts citādi)

	Darbaspēks (milj.) ¹⁾	Nepietiekama nodarbinātība (no darbaspēka; %) ¹⁾	Bezdarbs											Brīvo darbvietu īpatsvars ²⁾
			Kopā		Ilgtermiņa bezdarbs (% no darbaspēka) ¹⁾	Pēc vecuma				Pēc dzimuma				
			Milj.	% no darbaspēka		Pieaugušie		Jaunieši		Vīrieši		Sievietes		
						Milj.	% no darbaspēka	Milj.	% no darbaspēka	Milj.	% no darbaspēka	Milj.	% no darbaspēka	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
% no 2016. gada kopapjoma			100.0		81.8		18.2		52.2		47.8			
2014	160.334	4.6	18.637	11.6	6.1	15.217	10.4	3.420	23.7	9.932	11.5	8.705	11.8	1.4
2015	160.600	4.6	17.443	10.9	5.6	14.293	9.8	3.150	22.3	9.252	10.7	8.191	11.0	1.5
2016	161.974	4.3	16.224	10.0	5.0	13.273	9.0	2.950	20.9	8.470	9.7	7.754	10.4	1.7
2016 II	161.849	4.5	16.461	10.2	5.1	13.449	9.1	3.012	21.2	8.552	9.8	7.909	10.6	1.7
III	162.465	4.1	16.082	9.9	4.8	13.162	8.9	2.920	20.6	8.382	9.6	7.700	10.3	1.6
IV	162.570	4.2	15.746	9.7	4.9	12.880	8.7	2.866	20.3	8.244	9.4	7.502	10.0	1.7
2017 I	.	.	15.373	9.5	.	12.656	8.5	2.717	19.3	7.962	9.1	7.411	9.9	1.9
2016 nov.	-	-	15.795	9.7	-	12.895	8.7	2.899	20.5	8.291	9.5	7.503	10.0	-
dec.	-	-	15.607	9.6	-	12.769	8.6	2.838	20.1	8.130	9.3	7.477	10.0	-
2017 janv.	-	-	15.514	9.5	-	12.738	8.6	2.776	19.7	8.047	9.2	7.467	9.9	-
febr.	-	-	15.331	9.4	-	12.626	8.5	2.705	19.3	7.942	9.1	7.389	9.8	-
mart.	-	-	15.273	9.4	-	12.604	8.5	2.669	19.0	7.897	9.0	7.376	9.8	-
apr.	-	-	15.040	9.3	-	12.423	8.4	2.617	18.7	7.729	8.9	7.311	9.7	-

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

1) Dati nav sezonāli izlīdzināti.

2) Brīvo darbvietu īpatsvars ir brīvo darbvietu skaits, dalīts ar aizņemto darbvietu un brīvo darbvietu summu (%).

3.5. Uzņēmējdarbības īstermiņa statistika

	Rūpnieciskā ražošana						Būvniecības produkcija	Jauno rūpniecības pasūtījumu ECB rādītājs	Mazumtirdzniecība				Reģistrētie jaunie viegļie automobiļi
	Kopā (izņemot būvniecību)		Galvenās rūpniecības grupas						Kopā	Pārtika, dzērieni, tabaka	Nepārtikas preces	Degviela	
	Apstrādes rūpniecība	Starp- patēriņa preces	Kapitāl- preces	Patēriņa preces	Ener- ģētika								
						1							
% no 2010. gada kopapjoma	100.0	86.0	33.6	29.2	22.5	14.7	100.0	100.0	100.0	39.3	51.5	9.1	100.0
pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)													
2014	0.8	1.7	1.1	1.8	2.6	-5.3	2.0	3.1	1.5	0.7	2.4	-0.1	3.8
2015	2.1	2.3	1.0	3.6	2.5	0.8	-0.8	3.6	3.2	1.7	4.2	2.4	8.8
2016	1.4	1.5	1.8	1.6	1.1	0.1	2.2	0.3	2.2	1.3	3.0	1.8	7.2
2016 II	1.0	1.1	1.2	1.3	1.0	-0.8	0.3	-2.4	2.0	0.6	3.0	2.2	8.6
III	0.9	1.2	1.6	0.8	1.2	-0.5	3.4	-0.2	1.4	1.3	1.5	2.4	6.4
IV	2.3	1.8	2.4	1.7	1.3	5.4	2.3	3.3	2.6	1.6	3.6	1.3	4.1
2017 I	1.2	1.1	2.0	1.0	-0.7	1.9	1.7	5.5	2.0	1.0	2.8	0.7	4.8
2016 nov.	3.4	3.0	3.0	3.4	2.7	6.5	0.8	2.5	3.0	1.7	4.2	2.1	4.5
dec.	2.7	2.0	3.8	0.5	1.8	7.4	3.5	4.9	1.7	0.8	2.6	0.4	3.4
2017 janv.	0.4	-0.6	0.7	-1.5	-2.5	7.7	-5.5	3.0	1.6	1.1	1.8	1.4	3.7
febr.	1.4	1.0	2.0	1.5	-1.8	2.5	5.5	6.4	1.9	1.0	2.7	0.8	4.8
mart.	1.9	2.6	3.2	2.7	1.9	-4.8	3.6	7.1	2.5	1.1	4.0	-0.1	5.5
apr.	2.5	2.1	3.4	-1.6	4.3
pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi (s.i. dati; %)													
2016 nov.	1.7	1.7	1.9	0.4	2.1	1.5	0.4	0.6	-0.1	-0.5	-0.1	0.4	2.4
dec.	-1.0	-0.9	0.1	-2.2	-0.2	-1.5	0.2	3.1	-0.4	0.0	-0.2	-0.4	2.2
2017 janv.	0.2	-0.2	-1.0	1.0	-1.3	2.8	-2.7	-2.9	0.1	0.0	-0.3	0.5	0.8
febr.	-0.1	0.4	1.2	1.0	-1.2	-4.9	5.5	2.1	0.6	0.3	0.8	-0.4	0.8
mart.	-0.1	0.4	0.3	0.2	2.0	-3.2	-1.1	0.9	0.2	-0.1	0.8	0.0	-0.5
apr.	0.1	0.6	-0.4	-0.8	0.1

Avoti: Eurostat, ECB aprēķini, ECB eksperimentālie statistiskie dati (8. aile) un Eiropas Automobiļu ražotāju asociācija (13. aile).

3. Saimnieciskā darbība

3.6. Viedokļu apsekojumi

(sezonāli izlīdzināti dati)

	Eiropas Komisijas uzņēmumu un patērētāju apsekojumi (procentu starpības, ja nav norādīts citādi)							Iepirkumu vadītāju apsekojumi (difūzijas indeksi)				
	Ekonomiskā noskaņojuma rādītājs (ilgttermiņa vidējais rādītājs = 100)	Apstrādes rūpniecība		Patērētāju konfidences rādītājs	Būvniecības konfidences rādītājs	Mazumtirdzniecības konfidences rādītājs	Pakalpojumu nozares		Apstrādes rūpniecības iepirkumu vadītāju indekss (IVI)	Apstrādes rūpniecības produkcijas izlaide	Uzņēmējdarbības aktivitāte pakalpojumu nozarē	Apvienotā produkcijas izlaide
		Ražotāju konfidences rādītājs	Jaudu izmantošana (%)				Pakalpojumu nozares konfidences rādītājs	Jaudu izmantošana (%)				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1999–2013	100.0	-6.1	80.7	-12.8	-13.6	-8.7	7.0	-	51.0	52.4	52.9	52.7
2014	101.4	-3.8	80.5	-10.2	-26.6	-3.1	4.7	87.7	51.8	53.3	52.5	52.7
2015	104.2	-3.1	81.4	-6.3	-22.4	1.6	9.2	88.4	52.2	53.4	54.0	53.8
2016	104.8	-2.6	81.9	-7.8	-16.6	1.5	11.2	89.1	52.5	53.6	53.1	53.3
2016 II	104.2	-3.4	81.6	-7.9	-18.4	1.8	11.2	89.0	52.0	53.0	53.1	53.1
III	104.2	-2.9	82.0	-8.3	-16.0	0.3	10.3	89.3	52.1	53.7	52.6	52.9
IV	106.9	-0.6	82.4	-6.5	-13.1	1.8	12.4	89.4	54.0	54.9	53.5	53.8
2017 I	108.0	1.1	82.6	-5.5	-11.0	2.0	13.2	89.4	55.6	56.9	55.1	55.6
2016 dec.	107.8	0.0	-	-5.2	-12.1	3.5	13.0	-	54.9	56.1	53.7	54.4
2017 janv.	108.0	0.8	82.5	-4.9	-12.9	2.3	12.9	89.4	55.2	56.1	53.7	54.4
febr.	108.0	1.3	-	-6.4	-10.1	1.8	13.9	-	55.4	57.3	55.5	56.0
marts	108.0	1.3	-	-5.1	-9.9	1.8	12.8	-	56.2	57.5	56.0	56.4
apr.	109.7	2.6	82.6	-3.6	-6.0	3.1	14.2	89.4	56.7	57.9	56.4	56.8
maijs	109.2	2.8	-	-3.3	-5.7	2.0	13.0	-	57.0	58.3	56.3	56.8

Avoti: Eiropas Komisija (Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektāts; 1.–8. aile) un *Markit* (9.–12. aile).

3.7. Mājsaimniecību un nefinanšu sabiedrību kontu kopsavilkums

(faktiskajās cenās, ja nav norādīts citādi; sezonāli neizlīdzināti dati)

	Mājsaimniecības							Nefinanšu sabiedrības					
	Uzkrājumu rādītājs (bruto) ¹⁾	Parāda rādītājs	Reālie bruto rīcībā esošie ienākumi	Finanšu ieguldījumi	Nefinanšu ieguldījumi (bruto)	Tīrā vērtība ²⁾	Nekustamie aktīvi	Peļņas daļa ³⁾	Uzkrājumu rādītājs (neto)	Parāda rādītājs ⁴⁾	Finanšu ieguldījumi	Nefinanšu ieguldījumi (bruto)	Finanšsējums
	Bruto rīcībā esošie ienākumi (izlīdzināti dati; %)	Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)						% no neto pievienotās vērtības	% no IKP	Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2013	12.5	95.6	-0.5	1.1	-5.0	1.0	-1.2	32.6	4.4	129.6	2.1	-0.4	0.7
2014	12.6	94.7	0.7	1.8	1.0	2.6	1.0	33.0	4.9	131.0	2.6	6.8	1.4
2015	12.4	94.0	1.8	2.1	2.5	3.3	2.3	34.5	6.6	133.1	3.9	2.8	2.1
2016 I	12.4	93.5	2.4	1.9	3.9	1.9	3.1	34.1	6.8	132.1	3.9	4.3	2.1
II	12.5	93.5	2.4	2.2	6.6	3.1	3.6	33.9	7.0	133.3	3.7	3.8	2.0
III	12.5	93.5	1.6	2.2	5.7	4.2	3.9	34.0	7.3	132.1	3.4	3.8	1.8
IV	12.3	93.5	1.2	2.0	5.6	4.4	4.4	33.9	7.4	133.4	3.4	8.1	1.8

Avoti: ECB un *Eurostat*.

- 1) Pamatojoties uz četrus ceturkšņu uzkrājumu un bruto rīcībā esošo ienākumu kumulētajām summām (korekcija sakarā ar mājsaimniecību neto kapitāla pārmaiņu pensiju fondu rezervēs).
- 2) Finanšu aktīvi (neietverot finanšu saistības) un nefinanšu aktīvi. Nefinanšu aktīvus veido galvenokārt nekustamie aktīvi (dzīvjamās ēkas un zeme). Tie ietver arī tādu uzņēmumu nefinanšu aktīvus, kuri nav juridiskās personas un kuri klasificēti mājsaimniecību sektorā.
- 3) Peļņas daļu nosaka saskaņā ar tīrajiem komercdarbības ienākumiem, kas kopumā atbilst grāmatvedībā aprēķinātajai peļņai.
- 4) Noteikts, pamatojoties uz aizdevumu, parāda vērtspapīru, tirdzniecības kredītu atlikumu un pensiju shēmu saistībām.

3. Saimnieciskā darbība

3.8. Euro zonas maksājumu bilance. Tekošais konts un kapitāla konts

(mljrd. euro; sezonāli izlīdzināti dati, ja nav norādīts citādi; darījumi)

	Tekošais konts											Kapitāla konts ¹⁾	
	Kopā			Preces		Pakalpojumi		Sākotnējie ienākumi		Otrreizējie ienākumi		Kredīts	Debets
	Kredīts	Debets	Saldo	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
2016 II	895.0	793.4	101.6	519.9	421.1	193.0	178.1	155.7	139.1	26.5	55.1	7.1	7.3
III	902.5	812.8	89.6	524.3	431.4	197.0	177.6	154.6	136.4	26.7	67.4	6.6	5.5
IV	935.2	861.1	74.1	542.4	453.3	199.8	204.8	165.2	138.7	27.9	64.4	9.5	10.1
2017 I	940.6	842.4	98.2	555.8	471.9	204.5	179.0	153.0	134.9	27.3	56.6	6.7	6.3
2016 okt.	307.4	284.9	22.5	176.9	149.1	67.0	68.3	54.5	45.6	9.0	21.9	1.9	2.7
nov.	315.6	288.4	27.3	181.8	151.6	66.6	69.0	58.4	45.9	8.9	21.9	2.3	2.8
dec.	312.2	287.8	24.4	183.7	152.6	66.2	67.5	52.3	47.1	10.1	20.6	5.3	4.6
2017 janv.	313.2	286.9	26.3	182.8	157.3	67.4	63.6	53.9	43.0	9.1	23.1	2.0	2.2
febr.	313.8	276.0	37.8	186.3	156.9	69.1	59.0	49.7	45.9	8.7	14.2	2.8	1.6
marts	313.6	279.5	34.1	186.7	157.7	68.0	56.5	49.4	46.0	9.5	19.4	1.9	2.5
<i>12 mēnešu kumulētie darījumi</i>													
2017 marts	3 673.3	3 309.8	363.6	2 142.4	1 777.7	794.3	739.5	628.4	549.0	108.3	243.6	29.9	29.2
<i>12 mēnešu kumulētie darījumi (% no IKP)</i>													
2017 marts	34.0	30.6	3.4	19.8	16.4	7.3	6.8	5.8	5.1	1.0	2.3	0.3	0.3

1) Kapitāla konta dati nav sezonāli izlīdzināti.

3.9. Euro zonas preču ārējā tirdzniecība¹⁾, vērtības un apjomi preču grupu dalījumā²⁾

(sezonāli izlīdzināti dati, ja nav norādīts citādi)

	Kopā (s.n. dati)		Eksports (FOB)					Imports (CIF)					
	Eksports	Imports	Kopā			Papildpostenis: apstrādes rūpniecība	Kopā			Papildposteni			
			Starp-patēriņa preces	Kapitālpreces	Patēriņa preces		Starp-patēriņa preces	Kapitālpreces	Patēriņa preces	Apstrādes rūpniecība	Nafta		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
<i>Vērtības (mljrd. euro; 1. un 2. ailei – pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)</i>													
2016 II	0.0	-3.4	504.6	231.6	106.1	153.4	425.1	433.5	237.3	72.6	115.9	322.4	41.9
III	-0.1	-1.7	508.9	237.2	103.3	154.2	426.3	443.2	244.1	72.3	117.4	327.8	43.8
IV	2.2	2.3	525.3	244.5	108.4	157.4	439.4	460.0	256.4	74.0	119.1	334.1	50.3
2017 I	10.2	12.4	537.1	.	.	.	447.2	479.8	.	.	.	338.6	.
2016 okt.	-4.5	-2.8	170.3	79.0	34.7	51.5	141.7	150.6	83.0	24.9	39.4	110.5	16.1
nov.	5.5	5.3	175.8	82.3	35.1	53.2	147.0	153.5	86.1	24.1	39.8	111.8	16.5
dec.	6.1	4.7	179.2	83.1	38.6	52.7	150.7	155.9	87.3	25.0	39.9	111.8	17.7
2017 janv.	12.6	17.3	177.3	84.5	34.8	53.2	145.9	161.9	93.0	25.9	39.6	113.8	21.0
febr.	4.9	6.4	178.7	85.1	35.7	52.6	149.6	159.9	92.3	25.2	39.0	113.1	20.7
marts	13.1	13.7	181.1	.	.	.	151.6	158.0	.	.	.	111.7	.
<i>Apjoma indeksi (2000. g. = 100; 1. un 2. ailei – pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)</i>													
2016 II	2.4	5.1	118.0	114.3	117.7	123.9	117.7	108.2	107.0	107.0	111.4	111.3	99.8
III	0.7	1.8	118.2	116.1	113.5	124.0	117.3	109.2	108.1	106.3	111.8	112.2	100.8
IV	1.4	0.7	120.4	118.1	118.0	124.8	119.8	109.6	108.7	105.9	111.5	112.0	105.2
2017 I
2016 sept.	2.7	1.2	118.6	117.4	113.7	124.3	118.0	108.7	107.9	104.6	111.5	111.5	97.7
okt.	-4.8	-2.1	118.1	115.2	113.9	124.3	116.8	109.5	108.0	108.3	111.9	112.5	104.0
nov.	4.7	4.6	121.0	119.8	115.4	126.0	120.2	110.7	110.8	104.7	111.9	113.0	108.2
dec.	4.7	-0.3	122.0	119.2	114.9	124.2	122.4	108.6	107.4	104.8	110.8	110.6	103.3
2017 janv.	8.8	6.4	119.6	119.4	113.3	124.1	117.7	109.9	111.1	107.8	107.3	111.1	113.6
febr.	0.7	-3.7	120.4	120.6	115.5	122.3	120.7	109.0	110.3	104.8	107.6	111.0	112.9

Avoti: ECB un Eurostat.

1) Atšķirība starp ECB maksājumu bilances posteņa "Preces" (3.8. tabula) un Eurostat preču tirdzniecības (3.9. tabula) datiem veidojas galvenokārt to atšķirīgo definīciju dēļ.

2) Preču grupas atbilstoši plašo ekonomisko kategoriju (Broad Economic Categories) klasifikācijai.

4. Cenas un izmaksas

4.1. Saskaņotais patēriņa cenu indekss¹⁾

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi)

	Kopā					Kopā (s.i. dati; pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu; %) ²⁾						Papildpostenis: administratīvi regulējamās cenas	
	Indekss: 2015. g. = 100	Kopā (neietverot pārtiku un enerģiju)			Pakalpojumi	Kopā	Apstrādātā pārtika	Neapstrādātā pārtika	Neenerģijas rūpniecības preces	Enerģija (s.n. dati)	Pakalpojumi	Kopējais SPCI (neietverot administratīvi regulējamās cenas)	Administratīvi regulējamās cenas
		1	2	3									
% no 2017. gada kopapjoma	100.0	100.0	70.9	55.4	44.6	100.0	12.1	7.5	26.3	9.5	44.6	86.8	13.2
2014	100.0	0.4	0.8	-0.2	1.2	-	-	-	-	-	-	0.2	1.9
2015	100.0	0.0	0.8	-0.8	1.2	-	-	-	-	-	-	-0.1	0.9
2016	100.2	0.2	0.9	-0.4	1.1	-	-	-	-	-	-	0.2	0.2
2016 II	100.4	-0.1	0.8	-0.9	1.0	0.4	0.2	1.0	0.0	2.0	0.2	-0.1	0.0
III	100.3	0.3	0.8	-0.4	1.1	0.3	0.1	1.1	0.0	0.3	0.4	0.3	0.3
IV	101.0	0.7	0.8	0.4	1.1	0.4	0.3	0.0	0.1	2.4	0.3	0.8	0.3
2017 I	101.0	1.8	0.8	2.3	1.1	0.6	0.3	1.9	0.1	3.3	0.3	2.0	0.5
2016 dec.	101.3	1.1	0.9	1.0	1.3	0.4	0.1	0.7	0.0	1.8	0.3	1.3	0.3
2017 janv.	100.5	1.8	0.9	2.2	1.2	0.3	0.1	0.8	0.1	2.5	0.0	2.0	0.4
febr.	100.8	2.0	0.9	2.6	1.3	0.2	0.1	1.7	-0.1	-0.2	0.2	2.2	0.5
mart	101.7	1.5	0.7	2.0	1.0	-0.1	0.1	-1.6	0.0	-0.8	0.1	1.7	0.7
apr.	102.0	1.9	1.2	1.9	1.8	0.2	0.2	-0.5	0.0	0.3	0.4	2.0	1.3
maijs ³⁾	101.9	1.4	0.9	.	1.3	-0.1	0.4	-0.1	0.0	-1.2	-0.1	.	.

	Preces						Pakalpojumi						
	Pārtika (ietverot alkoholiskos dzērienus un tabaku)			Rūpniecības preces			Mājoklis	Transports	Sakarī	Atpūta un individuālie pakalpojumi	Dažādi		
	Kopā	Apstrādātā pārtika	Neapstrādātā pārtika	Kopā	Neenerģijas rūpniecības preces	Enerģija						Īres maksa	
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25		
% no 2017. gada kopapjoma	19.6	12.1	7.5	35.8	26.3	9.5	10.7	6.5	7.3	3.2	15.1	8.2	
2014	0.5	1.2	-0.8	-0.5	0.1	-1.9	1.7	1.4	1.7	-2.8	1.5	1.3	
2015	1.0	0.6	1.6	-1.8	0.3	-6.8	1.2	1.1	1.3	-0.8	1.5	1.2	
2016	0.9	0.6	1.4	-1.1	0.4	-5.1	1.1	1.1	0.8	0.0	1.4	1.2	
2016 II	0.9	0.5	1.4	-1.9	0.5	-7.7	1.1	1.0	0.6	0.0	1.3	1.2	
III	1.1	0.5	2.1	-1.3	0.3	-5.1	1.1	1.0	0.9	0.0	1.5	1.3	
IV	0.8	0.6	1.0	0.2	0.3	0.2	1.2	1.2	1.2	-0.1	1.3	1.2	
2017 I	2.0	0.9	4.0	2.4	0.3	8.2	1.3	1.2	1.7	-1.1	1.4	0.7	
2016 dec.	1.2	0.7	2.1	0.9	0.3	2.6	1.2	1.3	1.4	-0.3	1.6	1.2	
2017 janv.	1.8	0.7	3.5	2.5	0.5	8.1	1.3	1.3	1.3	-1.0	1.7	0.7	
febr.	2.5	0.8	5.3	2.6	0.2	9.3	1.2	1.2	1.9	-0.9	1.7	0.8	
mart	1.8	1.0	3.1	2.1	0.3	7.4	1.3	1.2	1.9	-1.2	0.9	0.8	
apr.	1.5	1.1	2.2	2.2	0.3	7.6	1.3	1.3	3.3	-1.2	2.8	0.8	
maijs ³⁾	1.5	1.5	1.6	.	0.3	4.6	

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) 2016. gada maijā ECB sāka publicēt uzlabotās sezonāli izlīdzinātās euro zonas SPCI datu laikrindas saskaņā ar pārskatīto sezonāli izlīdzināto pieeju, kas aprakstīta ECB 2016. gada "Tautsaimniecības Biljetena" Nr. 3 1. ielikumā (<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/ecbu/eb201603.en.pdf>).

3) Aplēse, pamatojoties uz provizoriskiem valstu datiem, kā arī uz jaunāko informāciju par enerģijas cenām.

4. Cenas un izmaksas

4.2. Rūpniecības, būvniecības un ģeogrāfijas cenas

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi)

	Ražotāju cenas rūpniecībā, neietverot būvniecību ¹⁾										Būv- niecība	Mājokļu cenas ²⁾	Komer- cenu ekspe- rimentālais rādītājs ²⁾
	Kopā (indekss: 2010. g. = 100)	Kopā		Rūpniecība (neietverot būvniecību un enerģētiku)						Ener- ģētika			
		Apstrā- des rūp- niecība	Kopā	Star- patēriņa preces	Kapitāl- preces	Patēriņa preces							
						Kopā	Pār- tikas, alkoholiskie dzērieni un tabaka	Nepār- tikas preces					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
% no 2010. gada kopējuma	100.0	100.0	78.1	72.1	29.4	20.1	22.6	13.8	8.9	27.9			
2014	106.9	-1.5	-0.9	-0.3	-1.1	0.4	0.1	-0.1	0.3	-4.3	0.3	0.4	1.4
2015	104.0	-2.7	-2.4	-0.5	-1.3	0.7	-0.6	-0.9	0.1	-8.2	0.2	1.6	4.5
2016	101.6	-2.3	-1.5	-0.5	-1.7	0.4	0.0	0.0	0.1	-6.9	0.4	3.3	5.4
2016 II	100.9	-3.8	-2.8	-1.1	-2.7	0.4	-0.5	-0.7	0.1	-10.7	0.2	3.1	3.1
III	101.9	-2.0	-1.3	-0.6	-1.8	0.4	0.0	0.0	0.2	-5.9	0.4	3.4	8.8
IV	103.1	0.4	1.0	0.4	0.0	0.5	0.8	1.3	0.1	0.4	1.1	3.8	4.3
2017 I	104.7	4.1	4.0	2.0	3.1	0.8	1.7	2.6	0.2	10.0	.	.	.
2016 nov.	102.9	0.0	0.5	0.4	0.1	0.5	0.7	1.3	0.2	-0.8	-	-	-
dec.	103.7	1.6	2.3	0.9	0.8	0.6	1.1	1.8	0.0	3.8	-	-	-
2017 janv.	104.8	3.9	3.7	1.5	2.1	0.8	1.5	2.2	0.2	10.4	-	-	-
febr.	104.8	4.5	4.4	2.1	3.4	0.8	1.7	2.6	0.2	11.4	-	-	-
marts	104.5	3.9	4.0	2.4	3.9	0.9	1.9	3.0	0.3	8.3	-	-	-
apr.	104.5	4.3	3.9	2.5	4.0	0.9	2.3	3.4	0.3	9.1	-	-	-

Avoti: Eurostat, ECB aprēķini un ECB aprēķini, kuru pamatā ir MSCI dati, kā arī valstu avoti (13. aile).

1) Tikai iekšzemes tirdzniecība.

2) Uz nesaskaņotiem avotiem balstīti eksperimentāli dati (sīkāku informāciju sk.

www.ecb.europa.eu/stats/ecb_statistics/governance_and_quality_framework/html/experimental-data.en.html).

4.3. Preču cenas un IKP deflatori

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi)

	IKP deflatori								Naftas cenas (euro par barelu)	Neenerģijas preču cenas (euro)					
	Kopā (s.i. dati; indekss: 2010. g. = 100)	Kopā	Iekšzemes pieprasījums				Eksports ¹⁾	Imports ¹⁾		Svērums atbilstoši importam ²⁾			Svērums atbilstoši izmantošanai ²⁾		
			Kopā	Privātais patēriņš	Valdības patēriņš	Kopējā pamat- kapitāla veidošana				Kopā	Pār- tikas	Nepār- tikas preces	Kopā	Pār- tikas	Nepār- tikas preces
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
% no kopējuma									100.0	45.4	54.6	100.0	50.4	49.6	
2014	104.6	0.9	0.6	0.5	0.8	0.7	-0.7	-1.5	74.1	-3.4	2.0	-8.5	-0.4	4.6	-6.4
2015	105.9	1.2	0.3	0.2	0.5	0.7	0.2	-1.8	47.1	0.0	4.2	-4.5	2.9	7.0	-2.7
2016	106.7	0.8	0.5	0.3	0.7	0.8	-1.4	-2.4	39.9	-3.5	-3.9	-3.2	-7.3	-10.3	-2.9
2016 II	106.5	0.8	0.2	0.0	0.6	0.6	-2.5	-4.2	40.8	-9.0	-5.7	-12.5	-12.5	-12.6	-12.3
III	106.7	0.7	0.6	0.2	0.7	0.7	-1.6	-2.2	41.0	-0.5	-2.1	1.4	-5.8	-10.6	1.3
IV	107.2	0.7	0.8	0.8	0.8	1.2	0.0	0.1	46.5	9.1	1.1	18.6	3.3	-6.7	18.5
2017 I	107.2	0.7	1.2	1.6	1.0	1.7	2.7	4.3	50.8	18.3	5.9	33.2	13.0	0.1	32.4
2016 dec.	-	-	-	-	-	-	-	-	51.3	15.7	3.9	30.2	10.6	-1.4	28.8
2017 janv.	-	-	-	-	-	-	-	-	51.6	19.2	7.2	34.0	13.1	0.9	32.0
febr.	-	-	-	-	-	-	-	-	52.2	21.4	8.0	37.4	15.5	1.7	36.0
marts	-	-	-	-	-	-	-	-	48.7	14.6	2.7	28.5	10.5	-2.2	29.3
apr.	-	-	-	-	-	-	-	-	49.6	11.4	1.2	23.2	9.9	-0.5	24.8
maijs	-	-	-	-	-	-	-	-	46.0	6.8	-2.5	17.8	7.0	-1.7	19.7

Avoti: Eurostat, ECB aprēķini un Bloomberg (9. aile).

1) Eksporta un importa deflatori attiecas uz precēm un pakalpojumiem un ietver pārrobežu tirdzniecību euro zonā.

2) Svērums atbilstoši importam: svērums noteikts saskaņā ar 2009.–2011. gada vidējo importa struktūru; svērums atbilstoši izmantošanai: svērums noteikts saskaņā ar 2009.–2011. gada vidējo iekšzemes pieprasījuma struktūru.

4. Cenas un izmaksas

4.4. Ar cenām saistīto viedokļu apsekojumi

(sezonāli izlīdzināti dati)

	Eiropas Komisijas uzņēmumu un patērētāju apsekojumi (procentu starpības)				Iepirkumu vadītāju apsekojumi (difūzijas indeksi)				
	Pārdošanas cenu gaidas (nākamajiem trim mēnešiem)				Patēriņa cenu tendences pēdējos 12 mēnešos	Ražošanas izmaksas		Noteiktās cenas	
	Apstrādes rūpniecība	Mazumtirdzniecība	Pakalpojumi	Būvniecība		Apstrādes rūpniecība	Pakalpojumi	Apstrādes rūpniecība	Pakalpojumi
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1999–2013	4.7	-	-	-2.0	34.9	57.7	56.7	-	49.9
2014	-0.9	-1.5	0.9	-17.4	15.0	49.6	53.5	49.7	48.2
2015	-2.8	1.3	2.7	-13.2	-0.3	48.9	53.5	49.6	49.0
2016	-0.4	1.7	4.4	-7.3	0.2	49.8	53.9	49.3	49.6
2016 II	-1.0	1.9	4.6	-8.1	-1.4	47.5	54.4	48.5	49.0
III	-0.2	1.0	4.5	-6.6	0.5	51.4	54.0	49.6	49.8
IV	4.6	3.1	4.9	-5.4	2.4	58.6	54.9	51.6	50.5
2017 I	9.0	5.5	6.4	-3.7	12.9	67.8	56.7	55.0	51.4
2016 dec.	5.4	4.0	4.9	-5.1	3.7	63.2	56.0	52.5	51.4
2017 janv.	8.3	4.9	6.7	-5.1	9.2	67.0	56.4	54.0	50.9
febr.	9.0	6.3	6.4	-3.1	13.8	68.3	56.9	55.4	51.1
marts	9.6	5.1	6.1	-2.9	15.6	68.1	56.8	55.6	52.2
apr.	8.2	5.5	6.7	2.3	13.5	67.1	56.5	55.4	51.7
maijs	8.2	3.7	5.4	-0.6	11.8	62.0	55.9	54.1	51.7

Avoti: Eiropas Komisija (Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāts) un *Markit*.

4.5. Darbaspēka izmaksu indeksi

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi)

	Kopā (indekss: 2012. g. = 100)	Kopā	Komponentu dalījumā		Atsevišķu saimnieciskās darbības veidu dalījumā		Papildpostenis: vienošanās ceļā noteiktās darba algas rādītājs ¹⁾
			Darba samaksa	Darba devēju sociālās iemaksas	Uzņēmējdarbības nozares	Galvenokārt ar uzņēmējdarbību nesaistītas nozares	
	1	2	3	4	5	6	7
% no 2012. gada kopapjoma	100.0	100.0	74.6	25.4	69.3	30.7	
2014	102.6	1.2	1.3	1.2	1.2	1.2	1.7
2015	104.2	1.5	1.9	0.5	1.5	1.6	1.5
2016	105.7	1.4	1.4	1.4	1.3	1.6	1.4
2016 II	109.1	1.1	0.9	1.4	0.9	1.3	1.5
III	102.5	1.4	1.6	1.1	1.2	1.7	1.5
IV	112.2	1.6	1.6	1.5	1.7	1.5	1.4
2017 I							1.5

Avoti: *Eurostat* un ECB aprēķini.

1) Uz nesaskaņotiem avotiem balstīti eksperimentāli dati (sīkāku informāciju sk. www.ecb.europa.eu/stats/ecb_statistics/governance_and_quality_framework/html/experimental-data.en.html).

4. Cenas un izmaksas

4.6. Vienības darbaspēka izmaksas, atlīdzība vienam nodarbinātajam un darba ražīgums

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi; sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati)

	Kopā (indekss: 2010. g. = 100)	Kopā	Saimnieciskās darbības veidu dalījumā									
			Lauksaim- niecība, mežsaim- niecība un zvejniecība	Apstrādes rūpniecība, enerģētika un komunālie pakalpojumi	Būv- niecība	Tirdzniecība, transporta, izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	Informācijas un komuni- kācijas pakalpojumi	Finanses un apdroši- nāšana	Nekusta- mais īpašums	Profesionālie, komerc- darbības un atbalsta pakalpojumi	Valsts pārvalde, izglītība, veselība un sociālā aprūpe	Māksla, izklaide un citi pakal- pojumi
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Vienības darbaspēka izmaksas												
2014	104.5	0.7	-1.3	-0.9	1.2	0.5	-0.9	2.2	1.7	1.0	1.6	1.5
2015	104.8	0.3	-0.1	-2.2	0.8	0.8	0.6	0.2	3.6	1.9	1.2	1.8
2016	105.7	0.8	1.8	0.1	-0.2	0.7	0.4	1.6	4.1	1.1	1.4	1.8
2016 I	105.5	1.0	0.3	0.3	-0.1	0.9	1.1	1.4	4.5	2.1	1.6	2.7
II	105.6	0.9	1.5	0.0	-0.6	1.2	0.7	1.8	3.8	0.6	1.6	1.8
III	105.8	0.8	2.0	0.3	-0.6	0.7	-0.3	1.8	3.8	0.6	1.4	1.5
IV	106.1	0.8	3.8	-0.4	0.5	0.6	0.2	1.4	4.3	1.1	1.2	1.5
Atlīdzība vienam nodarbinātajam												
2014	106.5	1.3	0.2	2.0	1.8	1.1	2.2	1.7	1.5	1.6	1.1	1.1
2015	107.9	1.3	1.4	1.7	0.8	1.5	2.4	0.6	2.5	1.6	1.1	1.0
2016	109.3	1.3	0.7	1.1	1.4	1.3	1.2	1.4	3.4	1.4	1.5	2.1
2016 I	108.9	1.3	0.7	1.3	1.3	1.3	1.3	1.7	3.6	1.5	1.3	2.1
II	109.1	1.2	1.0	0.8	1.3	1.3	1.2	1.0	3.5	1.3	1.3	1.8
III	109.5	1.3	0.2	1.2	1.6	1.2	1.0	1.6	2.8	1.0	1.6	2.2
IV	110.1	1.5	1.1	1.2	1.6	1.5	1.3	1.2	3.5	1.6	1.7	2.5
Darba ražīgums uz vienu nodarbināto												
2014	102.0	0.7	1.5	2.9	0.5	0.6	3.1	-0.5	-0.2	0.5	-0.5	-0.4
2015	102.9	1.0	1.5	4.0	0.0	0.7	1.8	0.4	-1.0	-0.3	-0.1	-0.8
2016	103.4	0.5	-1.1	1.0	1.6	0.6	0.8	-0.2	-0.7	0.3	0.0	0.3
2016 I	103.3	0.3	0.4	1.1	1.4	0.4	0.1	0.3	-0.9	-0.5	-0.3	-0.6
II	103.2	0.2	-0.5	0.7	1.9	0.1	0.5	-0.8	-0.3	0.7	-0.3	0.0
III	103.5	0.5	-1.8	0.8	2.2	0.5	1.4	-0.1	-0.9	0.4	0.2	0.7
IV	103.8	0.7	-2.6	1.6	1.1	0.9	1.1	-0.2	-0.7	0.4	0.5	1.0
Atlīdzība par vienu nostrādāto stundu												
2014	108.5	1.2	1.2	1.5	1.4	1.2	2.1	1.7	1.3	1.2	0.9	1.2
2015	109.7	1.1	1.3	1.2	0.1	1.4	1.2	0.7	2.1	1.3	1.0	1.0
2016	111.3	1.5	0.2	1.0	1.8	1.4	1.3	1.3	3.6	1.3	1.8	2.7
2016 I	110.5	1.2	-1.0	0.9	1.2	1.2	1.0	1.4	3.0	1.0	1.6	2.6
II	110.7	1.2	0.1	0.4	1.3	1.3	0.9	0.7	3.2	1.1	1.9	2.5
III	111.3	1.6	0.7	1.2	2.2	1.1	1.3	1.7	3.6	1.2	2.1	3.3
IV	112.1	1.8	1.3	1.0	2.3	1.9	1.8	1.4	4.8	1.7	1.7	3.2
Darba ražīgums stundā												
2014	104.2	0.7	2.1	2.5	0.2	0.9	3.1	-0.4	0.0	0.4	-0.6	-0.1
2015	105.0	0.8	0.5	3.5	-0.6	0.9	0.7	0.3	-1.5	-0.3	-0.2	-0.8
2016	105.7	0.6	-1.4	1.0	1.8	0.7	1.0	-0.4	-0.5	0.3	0.4	0.5
2016 I	105.3	0.2	-1.0	0.8	1.1	0.4	-0.2	0.1	-0.8	-1.0	0.0	-0.3
II	105.1	0.2	-1.4	0.4	1.6	0.1	0.3	-1.5	-1.0	0.2	0.2	0.2
III	105.6	0.8	-1.6	0.9	2.4	0.5	1.8	-0.2	-0.4	0.9	0.7	1.4
IV	106.0	1.0	-2.2	1.5	2.0	1.3	1.7	-0.1	-0.1	0.9	0.5	1.3

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

5. Nauda un kredītu atlikumi

5.1. Monetārie rādītāji¹⁾

(mljrd. euro un gada pieauguma temps; %; sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	M3											
	M2						M3 – M2					
	M1		M2 – M1				Repo darījumi	Naudas tirgus fondu akcijas	Parāda vērtspapīri ar termiņu līdz 2 gadiem			
	Skaidrā nauda apgrozībā	Noguldījumi uz nakti	Noguldījumi ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
	Atlikumi											
2014	969.5	4 970.5	5 939.9	1 581.7	2 147.6	3 729.4	9 669.3	121.5	422.2	107.3	651.0	10 320.3
2015	1 036.5	5 566.3	6 602.8	1 439.2	2 159.8	3 599.1	10 201.8	74.6	479.0	73.6	627.2	10 829.1
2016	1 073.1	6 117.0	7 190.1	1 320.3	2 175.8	3 496.1	10 686.3	70.4	519.6	96.7	686.7	11 373.0
2016 II	1 054.6	5 821.2	6 875.8	1 411.0	2 170.0	3 581.0	10 456.8	84.2	481.7	94.8	660.7	11 117.5
III	1 066.6	5 946.7	7 013.3	1 393.3	2 172.6	3 565.8	10 579.2	80.5	494.2	93.9	668.6	11 247.8
IV	1 073.1	6 117.0	7 190.1	1 320.3	2 175.8	3 496.1	10 686.3	70.4	519.6	96.7	686.7	11 373.0
2017 I	1 088.6	6 303.2	7 391.8	1 306.1	2 180.0	3 486.0	10 877.8	73.5	530.3	104.5	708.4	11 586.2
2016 nov.	1 075.2	6 069.6	7 144.7	1 350.7	2 171.9	3 522.6	10 667.4	72.5	504.0	99.0	675.6	11 342.9
dec.	1 073.1	6 117.0	7 190.1	1 320.3	2 175.8	3 496.1	10 686.3	70.4	519.6	96.7	686.7	11 373.0
2017 janv.	1 081.8	6 154.8	7 236.6	1 329.8	2 178.1	3 507.8	10 744.4	75.1	513.2	98.6	686.9	11 431.3
febr.	1 086.1	6 208.4	7 294.5	1 325.2	2 178.0	3 503.2	10 797.7	66.7	505.9	99.7	672.4	11 470.1
marts	1 088.6	6 303.2	7 391.8	1 306.1	2 180.0	3 486.0	10 877.8	73.5	530.3	104.5	708.4	11 586.2
apr. ^(p)	1 092.3	6 344.4	7 436.7	1 279.6	2 183.0	3 462.6	10 899.3	73.2	511.5	82.7	667.4	11 566.8
	Darījumi											
2014	59.0	374.9	433.9	-91.8	3.7	-88.1	345.8	3.6	10.4	12.9	26.8	372.7
2015	65.9	562.6	628.5	-135.4	12.3	-123.0	505.5	-48.0	51.4	-26.6	-23.1	482.3
2016	36.7	544.6	581.3	-107.9	16.0	-91.9	489.4	-4.3	40.4	17.9	54.0	543.4
2016 II	5.0	104.4	109.3	-12.7	7.2	-5.5	103.9	-1.4	15.5	-1.4	12.7	116.6
III	12.0	127.9	139.9	-15.7	2.3	-13.5	126.5	-3.7	12.9	-2.2	7.1	133.5
IV	6.5	156.2	162.6	-65.4	3.3	-62.1	100.5	-10.4	25.3	2.2	17.2	117.7
2017 I	15.5	188.7	204.2	-11.7	4.1	-7.6	196.6	3.1	10.8	7.2	21.2	217.8
2016 nov.	2.8	80.9	83.7	-11.9	-1.3	-13.2	70.5	-2.1	2.0	8.2	8.1	78.6
dec.	-2.1	46.9	44.7	-28.5	3.8	-24.6	20.1	-2.1	15.5	-2.2	11.2	31.3
2017 janv.	8.7	41.5	50.2	12.0	2.2	14.2	64.5	4.7	-6.3	1.2	-0.4	64.1
febr.	4.3	50.1	54.4	-5.2	-0.2	-5.4	49.0	-8.5	-7.3	1.0	-14.8	34.3
marts	2.4	97.1	99.5	-18.4	2.0	-16.4	83.1	6.9	24.4	5.1	36.4	119.5
apr. ^(p)	3.7	45.8	49.5	-24.9	3.2	-21.7	27.8	-0.2	-18.8	-22.0	-41.0	-13.2
	Pieauguma temps											
2014	6.5	8.4	8.0	-5.4	0.2	-2.3	3.7	2.9	2.5	19.3	4.3	3.8
2015	6.8	11.3	10.5	-8.6	0.6	-3.3	5.2	-39.1	12.0	-25.5	-3.5	4.7
2016	3.5	9.8	8.8	-7.5	0.7	-2.6	4.8	-5.8	8.4	24.1	8.6	5.0
2016 II	4.0	9.7	8.8	-4.1	0.6	-1.3	5.1	1.1	9.2	-3.3	6.0	5.1
III	3.7	9.3	8.4	-3.3	0.5	-1.0	5.0	-12.8	8.0	13.9	5.7	5.1
IV	3.5	9.8	8.8	-7.5	0.7	-2.6	4.8	-5.8	8.4	24.1	8.6	5.0
2017 I	3.7	10.1	9.1	-7.4	0.8	-2.5	5.1	-14.4	13.9	6.0	9.0	5.3
2016 nov.	3.8	9.4	8.5	-5.4	0.6	-1.8	4.9	-15.8	4.5	12.5	2.9	4.7
dec.	3.5	9.8	8.8	-7.5	0.7	-2.6	4.8	-5.8	8.4	24.1	8.6	5.0
2017 janv.	3.6	9.3	8.4	-6.7	0.8	-2.2	4.7	-7.3	8.5	12.4	7.0	4.8
febr.	3.9	9.2	8.4	-6.2	0.7	-2.1	4.8	-24.4	7.9	7.9	3.5	4.7
marts	3.7	10.1	9.1	-7.4	0.8	-2.5	5.1	-14.4	13.9	6.0	9.0	5.3
apr. ^(p)	4.2	10.1	9.2	-8.6	0.9	-2.8	5.1	-16.7	8.5	-15.4	1.5	4.9

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

5. Nauda un kredītu atlikumi

5.4. MFI aizdevumi euro zonas nefinanšu sabiedrībām un mājāsaimniecībām¹⁾

(mljrd. euro un gada pieauguma temps; %; sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	Nefinanšu sabiedrības ²⁾					Mājāsaimniecības ³⁾				
	Kopā		Līdz 1 gadam	1–5 gadi	Ilgāk par 5 gadiem	Kopā		Patēriņa kredīts	Kredīti mājokļa iegādei	Citi aizdevumi
		Koriģētie aizdevumi ⁴⁾					Koriģētie aizdevumi ⁴⁾			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Atlikumi										
2014	4 316.6	4 269.9	1 112.3	724.3	2 480.0	5 200.7	5 546.1	563.5	3 860.9	776.4
2015	4 290.7	4 272.9	1 041.1	761.5	2 488.2	5 307.6	5 640.6	595.9	3 948.4	763.3
2016	4 313.4	4 313.2	998.5	797.6	2 517.3	5 410.1	5 726.7	616.5	4 044.9	748.7
2016 II	4 312.7	4 293.2	1 043.0	777.5	2 492.1	5 348.3	5 683.5	604.1	3 986.3	757.9
III	4 302.5	4 291.6	1 011.5	787.9	2 503.1	5 379.3	5 701.1	608.5	4 018.2	752.6
IV	4 313.4	4 313.2	998.5	797.6	2 517.3	5 410.1	5 726.7	616.5	4 044.9	748.7
2017 I	4 333.8	4 335.6	1 003.8	802.6	2 527.5	5 459.2	5 770.6	628.2	4 085.7	745.3
2016 nov.	4 336.1	4 312.1	1 031.9	798.7	2 505.4	5 407.4	5 723.4	614.9	4 038.5	754.0
dec.	4 313.4	4 313.2	998.5	797.6	2 517.3	5 410.1	5 726.7	616.5	4 044.9	748.7
2017 janv.	4 329.3	4 322.3	1 013.9	799.6	2 515.7	5 422.9	5 743.6	620.8	4 052.2	749.9
febr.	4 334.6	4 325.3	1 011.3	798.3	2 525.0	5 443.9	5 757.2	623.8	4 072.3	747.8
mart	4 333.8	4 335.6	1 003.8	802.6	2 527.5	5 459.2	5 770.6	628.2	4 085.7	745.3
apr. ^(p)	4 337.0	4 343.2	997.8	804.2	2 535.0	5 467.8	5 778.0	629.5	4 096.4	741.9
Darījumi										
2014	-60.6	-67.0	-14.1	2.6	-49.0	-14.9	5.5	-3.0	-3.2	-8.7
2015	-13.8	22.8	-64.2	31.9	18.5	98.3	76.1	21.9	80.0	-3.6
2016	78.4	93.5	-18.4	43.2	53.6	119.8	112.5	24.1	105.2	-9.4
2016 II	19.3	23.7	-4.2	8.5	14.9	14.5	29.5	1.6	13.5	-0.6
III	3.9	9.0	-23.7	13.4	14.2	33.8	27.8	5.1	32.5	-3.8
IV	19.8	31.2	-9.8	8.4	21.2	35.3	30.4	9.3	30.6	-4.7
2017 I	29.1	33.9	8.6	7.0	13.5	51.6	46.2	10.6	40.2	0.8
2016 nov.	16.0	8.4	5.9	7.6	2.5	18.9	10.8	2.6	15.6	0.7
dec.	-14.9	9.4	-29.3	-1.8	16.1	9.2	10.0	2.4	10.4	-3.6
2017 janv.	18.8	13.5	16.5	2.1	0.2	14.0	18.6	4.8	7.5	1.7
febr.	3.8	1.6	-2.9	-1.1	7.8	20.0	12.5	1.9	18.6	-0.5
mart	6.5	18.8	-5.0	6.0	5.6	17.6	15.1	4.0	14.0	-0.4
apr. ^(p)	8.2	11.9	-4.1	3.0	9.3	11.2	10.3	2.1	11.6	-2.6
Pieauguma temps										
2014	-1.4	-1.5	-1.3	0.4	-1.9	-0.3	0.1	-0.5	-0.1	-1.1
2015	-0.3	0.5	-5.8	4.4	0.7	1.9	1.4	3.9	2.1	-0.5
2016	1.8	2.2	-1.8	5.7	2.2	2.3	2.0	4.1	2.7	-1.2
2016 II	1.3	1.8	-2.0	5.1	1.6	1.9	1.8	3.5	2.1	-0.4
III	1.4	1.9	-3.0	6.4	1.8	2.1	1.8	3.4	2.4	-0.9
IV	1.8	2.2	-1.8	5.7	2.2	2.3	2.0	4.1	2.7	-1.2
2017 I	1.7	2.3	-2.8	4.8	2.6	2.5	2.4	4.4	2.9	-1.1
2016 nov.	1.8	2.1	-1.9	6.6	1.9	2.1	1.9	3.7	2.5	-1.2
dec.	1.8	2.2	-1.8	5.7	2.2	2.3	2.0	4.1	2.7	-1.2
2017 janv.	1.7	2.2	-1.9	5.3	2.1	2.4	2.2	4.6	2.7	-0.9
febr.	1.4	1.9	-2.3	3.8	2.3	2.4	2.3	4.2	2.8	-1.0
mart	1.7	2.3	-2.8	4.8	2.6	2.5	2.4	4.4	2.9	-1.1
apr. ^(p)	1.6	2.4	-3.1	4.8	2.6	2.6	2.4	4.6	3.0	-1.2

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Saskaņā ar EKS 2010 nefinanšu grupu pārvaldītājsabiedrības 2014. gada decembrī tika pārklasificētas no nefinanšu sabiedrību sektora uz finanšu sabiedrību sektoru. Šīs institūcijas iekļautas MFI bilances statistikā kopā ar finanšu sabiedrībām (neietverot MFI un apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondus (ASPF)).

3) T.sk. mājāsaimniecības apkalpojošās bezpeļņas organizācijas.

4) Koriģēti atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspapīrošanas darījumu ietekmei (kas nosaka aizdevumu izslēgšanu no MFI statistikas bilancēm), kā arī MFI sniegto virtuālās konsolidācijas (*cash pooling*) pakalpojumu rezultātā izveidotajām pozīcijām.

5. Nauda un kredītu atlikumi

5.5. M3 neietilpstošie bilances posteņi (neietverot euro zonas rezidentiem izsniegtos kredītus)¹⁾ (mijrd. euro un gada pieauguma temps; %; sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	MFI saistības						MFI aktīvi			
	Centrālās valdības turējumi ²⁾	Ilgāka termiņa finanšu saistības pret pārējiem euro zonas rezidentiem					Tīrie ārējie aktīvi	Citi		
		Kopā	Noguldījumi ar noteikto termiņu ilgāku par 2 gadiem	Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu ilgāku par 3 mēnešiem	Parāda vērtspapīri ar termiņu ilgāku par 2 gadiem	Kapitāls un rezerves		Kopā		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
	Atlikumi									
2014	269.4	7 131.5	2 186.6	92.2	2 391.5	2 461.1	1 380.4	220.3	184.5	139.7
2015	284.8	6 996.9	2 119.7	79.8	2 254.0	2 543.5	1 343.8	263.4	205.9	135.6
2016	318.8	6 916.2	2 054.4	70.6	2 138.7	2 652.5	1 130.8	236.5	205.9	121.6
2016 II	319.3	7 006.8	2 094.1	74.6	2 175.8	2 662.3	1 292.4	295.3	238.0	144.0
III	310.1	6 961.3	2 068.5	72.4	2 125.4	2 695.0	1 196.7	281.7	209.2	129.1
IV	318.8	6 916.2	2 054.4	70.6	2 138.7	2 652.5	1 130.8	236.5	205.9	121.6
2017 I	303.5	6 881.0	2 033.5	69.2	2 100.3	2 678.0	1 105.1	250.4	182.2	111.8
2016 nov.	296.6	6 932.4	2 061.7	71.9	2 134.5	2 664.3	1 109.3	293.4	194.7	121.3
dec.	318.8	6 916.2	2 054.4	70.6	2 138.7	2 652.5	1 130.8	236.5	205.9	121.6
2017 janv.	302.8	6 865.5	2 037.8	69.8	2 117.1	2 640.9	1 113.6	220.5	176.5	106.3
febr.	295.2	6 919.8	2 027.9	69.6	2 125.3	2 697.0	1 120.0	252.0	171.3	104.4
marts	303.5	6 881.0	2 033.5	69.2	2 100.3	2 678.0	1 105.1	250.4	182.2	111.8
apr. ^(p)	335.2	6 848.6	2 022.0	69.3	2 083.5	2 673.8	1 063.2	262.4	173.8	103.7
	Darījumi									
2014	-4.0	-171.0	-120.8	2.0	-160.1	107.9	238.7	-12.8	0.7	17.8
2015	9.2	-224.8	-106.2	-13.5	-212.8	107.6	-86.6	-18.4	21.4	-4.0
2016	31.0	-150.8	-73.1	-9.1	-121.2	52.7	-279.6	-72.4	12.8	-12.0
2016 II	4.2	-12.9	-22.3	-1.8	-15.9	27.1	-63.6	0.3	-9.2	-8.1
III	-9.2	-54.1	-25.8	-2.0	-41.2	14.9	-97.5	-14.3	-19.2	-13.7
IV	6.6	-27.1	-21.5	-2.6	-18.1	15.1	-43.8	-92.3	-0.2	-7.5
2017 I	-16.1	-19.4	-14.7	-1.4	-31.2	28.0	-31.7	-9.1	-22.6	-9.1
2016 nov.	-27.6	-11.5	-12.3	-0.5	-5.5	6.8	-13.2	-28.6	1.7	-12.4
dec.	21.1	-15.9	-7.9	-1.3	-3.4	-3.3	22.2	-56.8	11.2	0.3
2017 janv.	-16.4	-24.2	-10.3	-0.8	-4.9	-8.2	6.6	-55.2	-28.3	-14.6
febr.	-8.2	12.4	-11.1	-0.2	-5.4	29.1	-34.5	41.5	-5.1	-2.0
marts	8.4	-7.6	6.6	-0.4	-20.8	7.1	-3.8	4.6	10.8	7.5
apr. ^(p)	31.7	-15.5	-10.0	0.1	-5.2	-0.5	-30.0	12.7	-8.4	-8.2
	Pieauguma temps									
2014	-1.6	-2.3	-5.1	2.2	-6.3	4.5	-	-	0.4	14.6
2015	3.6	-3.1	-4.8	-14.5	-8.7	4.3	-	-	11.6	-2.9
2016	10.9	-2.1	-3.4	-11.5	-5.4	2.0	-	-	6.3	-9.0
2016 II	20.1	-2.4	-2.9	-13.3	-7.0	2.8	-	-	3.6	-2.9
III	5.3	-2.5	-4.3	-12.2	-6.3	2.6	-	-	1.5	-8.2
IV	10.9	-2.1	-3.4	-11.5	-5.4	2.0	-	-	6.3	-9.0
2017 I	-4.6	-1.6	-4.0	-10.1	-4.9	3.3	-	-	-21.2	-25.3
2016 nov.	0.1	-2.1	-3.2	-10.7	-5.9	2.4	-	-	-4.9	-15.6
dec.	10.9	-2.1	-3.4	-11.5	-5.4	2.0	-	-	6.3	-9.0
2017 janv.	-1.4	-2.1	-3.5	-11.3	-4.8	1.7	-	-	-12.2	-23.8
febr.	-1.7	-1.7	-4.4	-10.5	-3.9	2.6	-	-	-25.7	-25.7
marts	-4.6	-1.6	-4.0	-10.1	-4.9	3.3	-	-	-21.2	-25.3
apr. ^(p)	5.5	-1.9	-4.4	-9.0	-4.8	2.8	-	-	-21.6	-24.8

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Ietver centrālās valdības MFI sektorā veikto noguldījumu un MFI sektora emitēto vērtspapīru turējumus.

3) Nav veikta datu korekcija, ņemot vērā sezonālo ietekmi.

6. Fiskālās norises

6.1. Deficīts/pārpalikums

(% no IKP; gada plūsmas)

	Deficīts (-)/pārpalikums (+)					Papildpostenis: sākotnējais deficīts (-)/ pārpalikums (+)
	Kopā	Centrālā valdība	Pavalsts valdība	Vietējā valdība	Sociālā nodrošinājuma fondi	
	1	2	3	4	5	6
2013	-3.0	-2.6	-0.2	-0.1	-0.1	-0.2
2014	-2.6	-2.2	-0.2	0.0	-0.2	0.1
2015	-2.1	-1.9	-0.2	0.1	-0.1	0.3
2016	-1.5	-1.7	0.0	0.2	0.0	0.7
2016 I	-1.9	0.4
II	-1.8	0.5
III	-1.8	0.5
IV	-1.5	0.7

Avoti: gada datiem – ECB, ceturkšņa datiem – Eurostat.

6.2. Ieņēmumi un izdevumi

(% no IKP; gada plūsmas)

	Ieņēmumi						Izdevumi						
	Kopā	Kārtējie ieņēmumi			Kapitāla ieņēmumi	Kopā	Kārtējie izdevumi				Kapitāla izdevumi		
		Tiešie nodokļi	Netiešie nodokļi	Neto sociālās iemaksas			Atlīdzība nodarbinā- tajiem	Starppatēriņš	Procentu maksājumi	Sociālie maksājumi			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2013	46.7	46.2	12.6	13.0	15.5	0.5	49.7	45.6	10.4	5.3	2.8	23.0	4.1
2014	46.7	46.3	12.5	13.1	15.5	0.5	49.3	45.3	10.3	5.3	2.7	23.0	4.0
2015	46.4	45.9	12.6	13.1	15.3	0.5	48.5	44.6	10.1	5.2	2.4	22.8	3.9
2016	46.3	45.8	12.6	13.0	15.4	0.5	47.8	44.3	10.0	5.2	2.2	22.8	3.5
2016 I	46.4	45.9	12.6	13.1	15.3	0.5	48.3	44.5	10.1	5.2	2.3	22.8	3.9
II	46.3	45.8	12.5	13.1	15.4	0.5	48.1	44.3	10.0	5.2	2.3	22.8	3.8
III	46.3	45.8	12.6	13.1	15.4	0.5	48.1	44.3	10.0	5.2	2.2	22.8	3.8
IV	46.3	45.8	12.6	13.0	15.4	0.5	47.8	44.3	10.0	5.2	2.2	22.9	3.5

Avoti: gada datiem – ECB, ceturkšņa datiem – Eurostat.

6.3. Valdības parāda attiecība pret IKP

(% no IKP; atlikumi perioda beigās)

	Kopā	Finanšu instruments			Turētājs			Sākotnējais termiņš		Atlikušais termiņš			Valūta	
		Nauda un noguldī- jumi	Aizde- vumi	Parāda vērts- papīri	Kreditori (rezidenti)	Kreditori (nerez- identi)	Līdz 1 gadam	Ilgāk par 1 gadu	Līdz 1 gadam	1–5 gadi	Ilgāk par 5 gadiem	Euro vai dalībvalsts valūta	Citas valūtas	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2013	91.4	2.6	17.5	71.2	46.4	26.3	45.0	10.4	81.0	19.4	32.1	39.9	89.3	2.1
2014	92.0	2.7	17.1	72.1	45.2	26.0	46.8	10.0	82.0	18.8	31.9	41.2	89.9	2.1
2015	90.3	2.8	16.2	71.3	45.5	27.5	44.7	9.3	81.0	17.7	31.1	41.5	88.2	2.1
2016	89.2	2.7	15.5	71.0	47.8	30.3	41.5	9.0	80.3	17.3	29.5	42.5	87.2	2.1
2016 I	91.3	2.7	16.2	72.4
II	91.2	2.7	16.0	72.5
III	90.1	2.7	15.6	71.7
IV	89.3	2.7	15.5	71.1

Avoti: gada datiem – ECB, ceturkšņa datiem – Eurostat.

6. Fiskālās norises

6.4. Valdības parāda attiecības pret IKP un pamatfaktoru gada pārmaiņas¹⁾

(% no IKP; gada plūsmas)

	Parāda attiecības pret IKP pārmaiņas ²⁾	Sākotnējais deficīts (+)/ pārpalikums (-)	Deficīta-parāda korekcija								Cita	Procentu likmes un izaugsmes tempa starpība	Papildpostenis: aizņemšanās nepieciešamība
			Kopā	Darījumi ar galvenajiem finanšu aktīviem					Pārvērtēšanas ietekme un citas apjoma pārmaiņas				
				Kopā	Nauda un noguldījumi	Aizdevumi	Parāda vērtspapīri	Kapitāla vērtspapīri un ieguldījumu fondu akcijas					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
2013	1.9	0.2	-0.2	-0.8	-0.5	-0.4	-0.2	0.4	0.2	0.4	1.9	2.6	
2014	0.6	-0.1	-0.1	-0.3	0.2	-0.2	-0.3	0.0	0.0	0.2	0.8	2.5	
2015	-1.7	-0.3	-0.9	-0.5	0.2	-0.2	-0.3	-0.1	-0.1	-0.3	-0.5	1.3	
2016	-1.0	-0.7	-0.3	0.2	0.2	-0.1	0.0	0.1	-0.3	-0.2	-0.1	1.5	
2016 I	-1.5	-0.4	-0.6	-0.2	0.3	-0.2	-0.3	0.0	0.0	-0.4	-0.5	1.3	
II	-0.9	-0.5	0.1	0.4	0.8	-0.2	-0.2	0.0	-0.1	-0.2	-0.5	2.0	
III	-1.4	-0.5	-0.5	-0.2	0.2	-0.1	-0.3	0.0	-0.2	-0.1	-0.4	1.5	
IV	-1.1	-0.7	-0.3	0.3	0.2	-0.1	0.0	0.1	-0.3	-0.3	-0.2	1.5	

Avoti: gada datiem – ECB, ceturkšņa datiem – Eurostat.

1) Finanšu krīzes kontekstā veikto starpvaldību aizdevumu dati, neietverot deficīta-parāda korekcijas ceturkšņa datus, ir konsolidēti.

2) Aprēķināts kā starpība starp valdības parāda attiecību pret IKP atsaucē perioda beigās un iepriekšējā gada atbilstošā perioda beigās.

6.5. Valdības parāda vērtspapīri¹⁾

(parāda apkalpošana; % no IKP; plūsmas parāda apkalpošanas periodā; vidējās nominālās peļņas likmes; % gadā)

	Parāda apkalpošana 1 gada ietvaros ²⁾					Vidējais atlikušais termiņš gados ³⁾	Vidējās nominālās peļņas likmes ⁴⁾						
	Kopā	Pamatsumma		Procenti			Aproģzībā esošais apjoms					Darījumi	
		Termiņš līdz 3 mēnešiem	Termiņš līdz 3 mēnešiem	Termiņš līdz 3 mēnešiem	Termiņš līdz 3 mēnešiem		Kopā	Mainīgā procentu likme	Nulles procentu likmes kupons	Fiksētā procentu likme	Termiņš līdz 1 gadam	Emisija	Dzēšana
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2014	15.9	13.8	5.1	2.0	0.5	6.4	3.1	1.6	0.4	3.5	2.8	0.8	1.6
2015	14.7	12.8	4.3	1.9	0.5	6.6	2.9	1.4	0.1	3.3	3.0	0.4	1.2
2016	14.2	12.5	4.6	1.7	0.4	6.7	2.6	1.2	-0.1	3.0	2.9	0.2	1.2
2016 I	15.1	13.2	4.7	1.8	0.5	6.6	2.7	1.4	0.0	3.2	3.0	0.3	1.1
II	14.9	13.1	4.8	1.8	0.5	6.7	2.7	1.3	-0.1	3.1	2.9	0.3	1.1
III	14.5	12.7	4.0	1.8	0.4	6.8	2.6	1.3	-0.1	3.1	2.9	0.2	1.2
IV	14.2	12.5	4.6	1.7	0.4	6.9	2.6	1.2	-0.1	3.0	2.9	0.2	1.2
2016 nov.	14.5	12.8	4.3	1.7	0.4	6.9	2.6	1.2	-0.1	3.0	2.9	0.2	1.3
dec.	14.2	12.5	4.6	1.7	0.4	6.9	2.6	1.2	-0.1	3.0	2.9	0.2	1.2
2017 janv.	14.4	12.7	4.9	1.7	0.4	6.9	2.6	1.2	-0.2	3.0	2.9	0.2	1.2
febr.	14.1	12.4	4.2	1.7	0.4	7.0	2.6	1.2	-0.2	3.0	2.9	0.2	1.3
mart.	14.4	12.7	4.4	1.7	0.4	6.9	2.5	1.2	-0.2	3.0	2.9	0.2	1.1
apr.	14.3	12.6	4.3	1.7	0.4	7.0	2.5	1.2	-0.2	3.0	2.9	0.2	1.2

Avots: ECB.

1) Dati uzrādīti nominālvērtībā un nav konsolidēti valdības sektora datus.

2) Nav ietverti nākotnes maksājumi par parāda vērtspapīriem, kuriem vēl nav pienācis termiņš, un pirmstermiņa dzēšana.

3) Atlikušais termiņš perioda beigās.

4) Atlikumi perioda beigās; darījumiem – 12 mēnešu vidējie rādītāji.

6. Fiskālās norises

6.6. Fiskālās norises euro zonas valstīs

(% no IKP; gada plūsmas un atlikumi perioda beigās)

	Beļģija	Vācija	Igaunija	Īrija	Grieķija	Spānija	Francija	Itālija	Kipra	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Valdības budžeta deficīts (-)/pārpalikums (+)										
2013	-3.1	-0.2	-0.2	-5.7	-13.1	-7.0	-4.0	-2.9	-5.1	
2014	-3.1	0.3	0.7	-3.7	-3.7	-6.0	-3.9	-3.0	-8.8	
2015	-2.5	0.7	0.1	-2.0	-5.9	-5.1	-3.6	-2.7	-1.2	
2016	-2.6	0.8	0.3	-0.6	0.7	-4.5	-3.4	-2.4	0.4	
2016 I	-2.6	0.8	0.7	-1.6	-4.8	-5.1	-3.5	-2.6	-0.3	
II	-2.6	0.8	0.8	-1.6	-3.7	-5.3	-3.3	-2.4	-1.3	
III	-3.0	0.6	0.5	-1.8	-1.8	-4.8	-3.4	-2.4	-1.0	
IV	-2.6	0.8	0.3	-0.6	0.7	-4.5	-3.4	-2.4	0.4	
Valdības parāds										
2013	105.6	77.5	10.2	119.5	177.4	95.5	92.3	129.0	102.2	
2014	106.7	74.9	10.7	105.3	179.7	100.4	94.9	131.8	107.1	
2015	106.0	71.2	10.1	78.7	177.4	99.8	95.6	132.1	107.5	
2016	105.9	68.3	9.5	75.4	179.0	99.4	96.0	132.6	107.8	
2016 I	109.2	70.9	9.9	80.1	176.4	101.2	97.6	134.8	108.4	
II	109.7	70.2	9.7	77.7	179.7	101.1	98.4	135.4	107.5	
III	108.7	69.5	9.6	77.1	176.3	100.4	97.5	132.7	110.6	
IV	105.9	68.3	9.5	75.4	179.0	99.4	96.6	132.6	107.8	
	Latvija	Lietuva	Luksemburga	Malta	Nīderlande	Austrija	Portugāle	Slovēnija	Slovākija	Somija
	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Valdības budžeta deficīts (-)/pārpalikums (+)										
2013	-1.0	-2.6	1.0	-2.6	-2.4	-1.4	-4.8	-15.1	-2.7	-2.6
2014	-1.6	-0.7	1.4	-2.0	-2.3	-2.7	-7.2	-5.4	-2.7	-3.2
2015	-1.3	-0.2	1.4	-1.3	-2.1	-1.1	-4.4	-2.9	-2.7	-2.7
2016	0.0	0.3	1.6	1.0	0.4	-1.6	-2.0	-1.8	-1.7	-1.9
2016 I	-0.7	-0.1	1.3	-0.3	-1.9	-1.0	-3.7	-2.7	-2.5	-2.4
II	-0.4	0.4	1.1	0.4	-1.0	-0.9	-3.5	-1.8	-2.3	-2.4
III	0.2	0.2	1.1	0.8	-0.4	-0.6	-3.7	-1.7	-2.0	-2.2
IV	0.0	0.3	1.6	1.0	0.4	-1.6	-2.0	-1.8	-1.7	-1.9
Valdības parāds										
2013	39.0	38.7	23.4	68.7	67.7	81.3	129.0	71.0	54.7	56.5
2014	40.9	40.5	22.4	64.3	67.9	84.4	130.6	80.9	53.6	60.2
2015	36.5	42.7	21.6	60.6	65.2	85.5	129.0	83.1	52.5	63.7
2016	40.1	40.2	20.0	58.3	62.3	84.6	130.4	79.7	51.9	63.6
2016 I	36.3	40.0	21.9	61.8	64.9	86.5	128.9	83.6	51.8	64.3
II	38.9	40.1	21.4	61.0	63.8	86.2	131.6	82.5	52.9	61.9
III	37.9	41.3	20.9	59.7	62.0	83.7	133.1	82.8	52.7	61.8
IV	40.1	40.2	20.0	58.3	62.3	84.6	130.4	79.7	51.9	63.6

Avots: Eurostat.

© Eiropas Centrālā banka, 2017

Pasta adrese	60640 Frankfurt am Main, Germany
Tālrunis	+49 69 1344 0
Interneta vietne	www.ecb.europa.eu

ECB Valde ir atbildīga par šā biļetena sagatavošanu. Tulkojumus sagatavo un publicē nacionālās centrālās bankas.

Visas tiesības rezervētas. Atļauta pārpublicēšana izglītības un nekomerciālos nolūkos, norādot avotu.

Šajā numurā iekļautie statistiskie dati atbilst stāvoklim 2017. gada 7. jūnijā, izņemot IKP galvenos komponentus, kuri atbilst stāvoklim 2017. gada 8. jūnijā.

ISSN 2363-3506 (interneta versija)

ES kataloga numurs QB-BP-17-004-LV-N (interneta versija)